ఆనాటి చెలిమి ఒక కల!

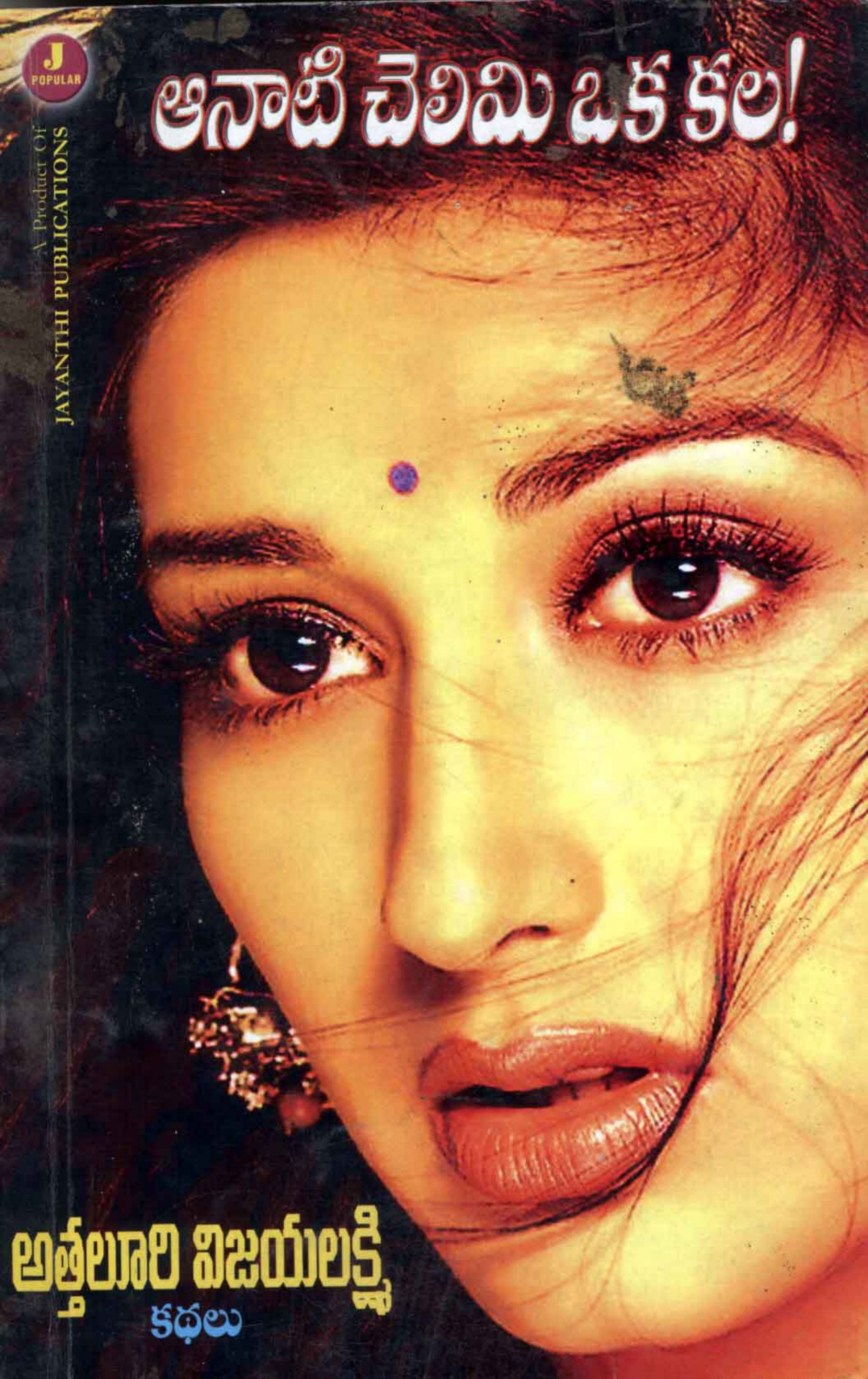

A Product Of
JAYANTHI PUBLICATIONS

అత్తలూరి విజయలక్ష్మి

కథలు

రచయిత్రి పరిచయం

అత్తలూరి విజయలక్ష్మి

విద్యార్హతలు	:	బి.ఏ., బి.పి.ఆర్.
ఉద్యోగం	:	ప్రభుత్వోద్యోగం
రచనలు	:	'అపూర్వ', 'అపురూప' కథా సంపుటాలు, 'అంతర్మథనం', 'మ్యాచ్ ఫిక్సింగ్' నాటికల సంపుటి, 'నీహారిక' రేడియో నాటకం, 'దత్తపుత్రుడు', 'మహావృక్షం', 'నేనెవరిని?', 'అమావాస్య తార' నవలలు, మరెన్నో కథలు, లెక్కకు మించిన నాటకాలు.
అభిరుచులు	:	మంచి సంగీతం, సాహిత్యం, నాట్యం.
ఆశయం	:	ఎక్కువగా రాయడం కాదు.., రాసింది సాహిత్యాభిమానుల హృదయాల్లో పదికాలాలు ఉండాలని.
చిరునామా	:	10 - 3 - 51/బి, ఈస్ట్ మారేడ్‌పల్లి, సికిందరాబాద్ - 500 026.

ముందుమాట

Dr. RAVURI BHARADWAAJA

1948 - 49 సంవత్సరాల నాటి మాట.

అప్పుడే ఆలపాటి రవీంద్రనాథ్‌గారు 'జ్యోతి' అన్న పక్షపత్రిక, 'రేరాణి' అన్న మాసపత్రిక, 'సినీమా' అన్న మరో మాసపత్రికను తెనాలి నుండి ప్రచురిస్తున్నారు. నా మీద ఉండే అభిమానంతోనూ, ధనికొండ హనుమంతరావు గారి ప్రోద్బలంతోనూ నాకా పత్రికలలో ఉద్యోగ మిచ్చారు. నేను చేరిన రెండు మూడు వారాలకే ఎ.యల్. నరసింహారావు గారు కూడ వచ్చి చేరారు. నేను- ఈ మూడు పత్రికల సంపాదక వ్యవహారాలను చూస్తుండేవాణ్ని. నరసింహారావు గారు జ్యోతి ప్రెస్ నిర్వహణ, పత్రికల ముద్రణాది వ్యవహారాలూ చూస్తూ ఉండేవారు.

ఇప్పుడీ సంగతి జ్ఞాపకం రావడానికి అత్తలూరి విజయలక్ష్మి కారణం. ఈమెగారు మా నరసింహారావు గారి కూతురు. తెనాలిలో నాకు తెలిసిన నరసింహారావూ, హైదరాబాద్‌లో తెలిసిన నరసింహారావూ పట్టుదలకు ప్రతీకగానే నిలబడ్డారు. అతికష్టం మీద కొంచెంగా సర్దుకుపోవడానికి; గొణుక్కుంటూ, సణుక్కుంటూ అంగీకరించేవారే తప్ప- పూర్తిగా లొంగిపోవడానికి ఏమాత్రం వొప్పుకొనేవారు కాదు. ఈ లక్షణం విజయలక్ష్మిలో కూడా ఉంది. ఉన్నది కనుకనే ఆమె కథలు వెచ్చగా ఉంటాయి, చేదుగా ఉంటాయి, కారంగా ఉంటాయి, ఘాటుగానూ ఉంటాయి.

ఈ సంపుటిలోని 'మిస్సింగ్ యూ', 'ఆనాటి చెలిమి ఒక కల', 'మహా నటుడు', 'అ ఆ ఇ ఈ' వంటి కథలు జీవితం లోంచి మొలుచుకొచ్చాయి. నేత్రాలు అశ్రుతప్తం కావడం కాదు; జీవితమే కన్నీటిలో మునిగినట్లనిపిస్తుంది. ఈ సంఘటన లేవీ అవాస్తవికం కాదు. ఒక నిజాన్ని- అక్షరాలా నిజం లాగా చిత్రించడానికి చాలా అనుభవం కావాలి.

ఏవో కథలు చదివినట్లుగా ఉండదు. జీవితాన్ని చదివినట్లుగా ఉంటుంది. మనకు తెలిసిన వారిని గురించి, ఇంకెవరో మనకు చెప్పినట్లుగా ఉంటుంది. ఇంత మంచి కథలు రాసిన మా అమ్మాయి విజయలక్ష్మిని హృదయపూర్వకంగా అభినందిస్తున్నాను.

కొసమెరుపు : నువ్వింకా ఇంకా మంచి కథలు రాయాలి. మెడ రిక్కించి చూసేంత ఎత్తు దాకా ఎదగాలి. ఆ ఉన్నతోన్నత శిఖరాలను నువ్వు అధిరోహించగలవని నా నమ్మకం.

మీ నాన్నను నేను "అన్నా" అని పిలిచేవాణ్ణి. నువ్వూ నన్ను "అన్నా" అనే పిలుస్తున్నావు. సోదరిని మరీ అభినందించడం భావ్యం కాదు.

- రావూరి భరద్వాజ

26. 4. 04

Dr. RAVURI BHARADWAAJA
'KANTAALAYAM'
159/ RT,
VijayaNagar Colony,
Hyderabad - 500 057.
Ph. (R) 040-23348631

కృతజ్ఞతలు

రకరకాల వాదాలతో, వర్గాలతో ఇటీవల సాహిత్యం విలువ కోల్పోతోంది. పాఠకులు కూడా ఏ వాదాన్ని సమర్ధించాలో అర్థంకాక, అసలు సాహిత్యం జోలికే పోకూడదని నిశ్చయించుకున్నారేమో... పాఠకులు కరువై, పుస్తకాలకు డిమాండ్ తగ్గింది. అందుకే ప్రచురణ కర్తలు కూడా ఎవరూ ముందుకు రావడం లేదు.

ఈ తరుణంలో... 'సాహిత్యానికి పూర్వవైభవం కల్పిస్తా' మంటూ సాహసంతో ముందుకొచ్చి అటు ప్రచురణ బాధ్యతనీ, ఇటు మార్కెటింగ్ బాధ్యతనీ కూడా చేపట్టి దిగ్విజయంగా ముందుకు సాగుతున్న 'జయంతి పబ్లికేషన్స్' వారు నా ఈ కథా సంపుటి ప్రచురించడానికి పూనుకొన్నందుకు సంతోషిస్తూ... ప్రచురణతో పాటు ఈ పుస్తకాన్ని ఆద్యంతం అద్భుతంగా మలచి, పాఠకులకు అందించిన రచయిత, 'జయంతి పబ్లికేషన్స్' అధినేత శ్రీ యస్వీకృష్ణ గారికి ముందుగా నా ధన్యవాదాలు తెలుపుకుంటున్నాను.

నా ఈ కథల్ని తమ తమ పత్రికల్లో ప్రచురించి ప్రోత్సహించిన వారికి నా కృతజ్ఞతలు. ఆప్యాయంగా 'ముందుమాట' రాసిచ్చిన మా 'రేడియో అన్నయ్య' పితృసమానులు డా॥ రావూరి భరద్వాజ గార్కి అంతులేని కృతజ్ఞతలు.

- అత్తలూరి విజయలక్ష్మి

ఇందులో...

వంశాంకురం ... 13

చట్రం ... 19

పాశాలు ... 26

మహానటుడు ... 34

మిస్సింగ్ యూ ... 56

ఆనాటి చెలిమి ఒక కల!... 63

శిథిలాలు ... 74

తొలి కిరణం ... 82

మనసుకీ భాషుంది ... 89

అందమంటే..?!... 98

అ ఆ ఇ ఈ ... 104

జయంతి

సాహిత్య, సాంస్కృతిక రంగాల్లో నూతన ఒరవడిని సృష్టిస్తూ, కళాభిమానుల్లో ఓ నూతనోత్తేజాన్ని, ఉత్సాహపూరిత స్ఫూర్తినీ కలిగిస్తూ ముందుకు సాగుతున్న 'జయంతి' సంస్థలోని వివిధ విభాగాల గురించి క్లుప్తంగా పరిచయం:

'జయంతి' మాస పత్రిక: 'రచయితలచే స్థాపించబడి, రచయితలతోనే నిర్వహింపబడుతున్న ఏకైక పత్రిక' అన్న నినాదంతో మా సంస్థ నుంచి వెలువడే 'జయంతి సమగ్ర మాస పత్రిక' సాహిత్యం పట్ల, రచనా వ్యాసంగం పట్ల ఆసక్తి ఉన్న ఎంతోమంది కొత్త రచయిత(త్రు)లను, పాఠకులను ఉత్సాహపరచి, రచనాపరంగా వారికి మెళకువలు నేర్పి, సాహితీలోకంలో వారికంటూ ఓ ప్రత్యేక గుర్తింపు రావడానికి, అనుభవజ్ఞులైన రచయితలుగా నిలదొక్కుకోవడానికి ఎంతగానో కృషి చేసింది.., చేస్తోంది.

జయంతి పబ్లికేషన్స్: ప్రచురణ వ్యయం విపరీతంగా పెరిగిపోయిన ఈరోజుల్లో తమ రచనల్ని పుస్తకరూపంలోకి తీసుకురావాలన్న ఆసక్తి, అభిలాష ఉండికూడా ప్రచురణకి అయ్యే ఖర్చుని చూసి వెనుకంజ వేస్తున్న వర్ధమాన, అనుభవజ్ఞులైన రచయితలకు 'జయంతి పబ్లికేషన్స్' ఎంతో సహాయకారిగా ఉండడమేకాక, అందుబాటులో ఉండే అతి తక్కువ ఖర్చులో, ముద్రారాక్షసాలు లేని ముచ్చటైన అక్షరాలలో, అక్షర దోషాలు కనిపించని అందమైన భాషలో, అత్యంత త్వరితంగా పుస్తక ముద్రణ గావిస్తూ... 'బుక్' కల్చర్ కనుమరుగై, 'లుక్' కల్చర్ ఆక్రమిస్తున్న ఈనాటి పరిస్థితుల్లో మళ్లీ పుస్తక ముద్రణకు జవజీవాలను సమకూర్చే దిశలో కృషి చేస్తోంది 'జయంతి పబ్లికేషన్స్.'

కృష్ణజయంతి మార్కెటర్స్: రచయితలు తాము అచ్చు వేసుకున్న పుస్తకాలను అమ్ముకొనే మార్గాలు తెలియక, అటక మీదే బూజుపట్టి పోతున్న తమ పుస్తకాలను చూసుకుంటూ నిరాశ చెందుతున్న ఈరోజుల్లో... కనీసం పుస్తక ప్రచురణకయిన వ్యయాన్నయినా వారు తిరిగి రాబట్టుకునే మార్గాలు చూపిస్తూ తమ మిగతా రచనల్ని మరింత ధైర్యంగా ప్రచురించుకునే స్థైర్యాన్ని రచయిత(త్రు)లలో కలిగించే దిశలో కృషిచేస్తోంది 'కృష్ణజయంతి మార్కెటర్స్'.

జయంతి కళా సమితి: 'అదర్ లాంగ్వేజీ'ల ఆక్రమణలతో 'మదర్ లాంగ్వేజ్' అశువులు కోల్పోతున్న నేటి ఆంధ్రదేశంలో తమ రచనల ద్వారా, సేవల ద్వారా తెలుగు సాహిత్యానికి జీవం పోయడానికి కృషి చేస్తున్న నవ,యువ సాహితీ కృషీవలులను కాసింత వెన్నుదట్టి ప్రోత్సహించాలన్న సదుద్దేశంతో ప్రతియేటా కథ, కవిత, సాహిత్య సేవా రంగాలలో పురస్కారాలను అందించడానికి శ్రీకారం చుట్టింది 'జయంతి కళా సమితి'.

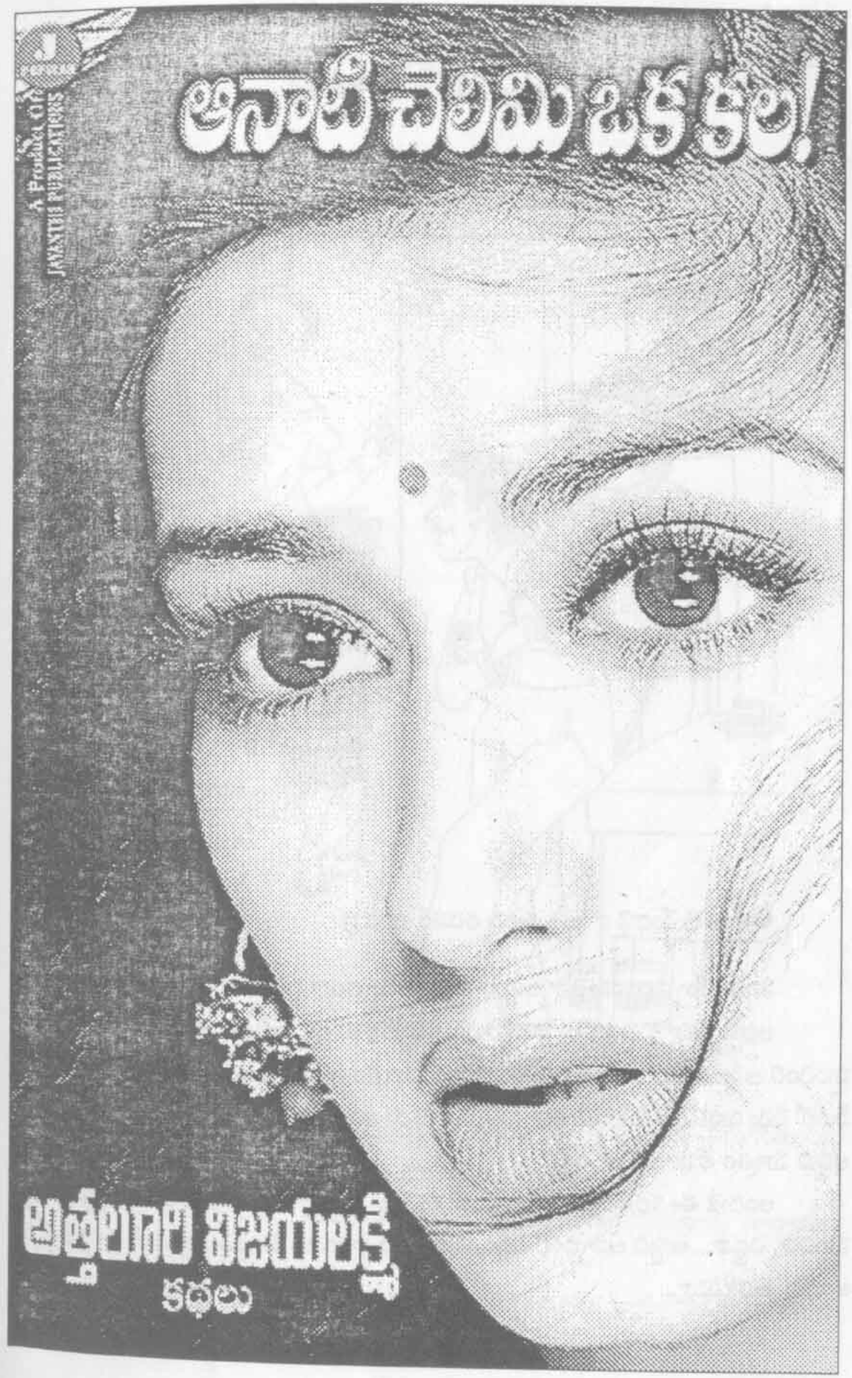

ఆహ్వానం

ఎంతటి మేధావైనా అన్నీ మంచి రచనలే ఉండవు.

ఎంత గొప్ప విద్వాంసుడైనా అన్ని రాగాలూ అద్భుతంగా పలికించలేకపోవచ్చు.

అలాగే నేనూ కొన్ని కథలు కాలక్షేపానికి, కొన్ని కథలు ఒక ప్రయోజనాన్ని ఆశించి, మరికొన్ని స్పందించి ఆవేదనతో రాశాను. ఈ కథల పుస్తకంలో మాత్రం అన్నిరకాల కథలనూ చేర్చడం జరిగింది. వీటిలో నేను మంచివి అనుకున్నవీ ఉన్నాయి.., పర్వాలేదు అనుకున్నవీ ఉన్నాయి. కాకపోతే 'బాగాలేవు' అన్నవి మాత్రం లేవు. అదే నా తృప్తి!

అందుకే ఈ కథలన్నిటినీ ఒకే దారంలో గుచ్చి ఓ మాలగా చేశాను. మరి, ఇందులో ఉన్నవన్నీ మంచివా, చెడ్డవా... అన్నది ఆస్వాదించి నిర్ణయించాల్సింది పాఠకులు మాత్రమే! అందుకే ఈ కథల్లోకి అందర్నీ ఆహ్వానిస్తూ...

- అత్తలూరి విజయలక్ష్మి

వంశాకురం

ప్రజాశక్తి, 20 మే, 2001

"ఇవాళన్నా డాక్టర్ దగ్గరికి వెళ్లండ్రా..! రోజూ చెప్పి, చెప్పి నాకు విసుగొస్తోంది!" అన్నది అన్నపూర్ణ- బూట్లు తొడుక్కొంటున్న కొడుకు రాధాకృష్ణతో.

అతనేం మాట్లాడలేదు. బూట్లు తొడుక్కోవడం పూర్తి చేసి, పనికుర్రాడు నారాయణ అందిచ్చిన టై కట్టుకున్నాడు.

చివరిసారిగా రెండు చేతుల్తో క్రాఫ్ సరిచేసుకుని, "శారదా... క్యారేజీ రెడీనా?" అంటూ గట్టిగా అరిచాడు.

లోపల్నించి శారద "ఆc...ఆc... తెస్తున్నాను!" అంటూ కొంచెం బిగ్గరగా అన్నది.

"నామాట విన్నావా కృష్ణా... ఎంతకాలం ఇట్లా తాత్సారం చేస్తావురా? పెళ్ళై ఎనిమిదేళ్ళవుతోంది... ఇంతవరకూ ఆవిడ కడుపు పండలేదు. 'డాక్టర్‌కి చూపించుకోం(డ్రా!' అంటే ఇద్దరూ వినరేం..?" ఈసారి అన్నపూర్ణ స్వరంలో కించిత్తు కోపం ధ్వనించింది.

రాధాకృష్ణ మౌనంగా సోఫాలో కూర్చుని, వెనక్కి వాలి... అయిదు నిమిషాల తరువాత అన్నాడు- "ఇంతకాలం నుంచీ డాక్టర్‌కి చూపించుకోకుండా ఎలా ఉంటామమ్మా? చూపించుకోవడం అయిపోయింది..."

"మరి, చెప్పవేంరా? ఏమన్నారు డాక్టర్లు?" ఆత్రంగా అడిగిందావిడ.

శారద క్యారేజీ తీసుకొచ్చి రాధాకృష్ణకి అందించింది.

అన్నపూర్ణ శారదవైపు చూస్తూ... "డాక్టర్ దగ్గరికి వెళ్ళినట్టు నువ్వన్నా చెప్పొచ్చుగా నాకు..? నేనిలా ప్రతిరోజూ చెప్తోంటే పిచ్చిదాన్ని అనుకుంటున్నారా?"

శారద మాట్లాడకుండా రాధాకృష్ణ వైపు చూసి లోపలి కెళ్ళిపోయింది.

టీపాయ్ మీద న్యూస్‌పేపర్లు సర్దుతున్న నారాయణని ఉద్దేశించి రాధాకృష్ణ అన్నాడు- "నారాయణా! నా స్కూటర్ తుడిచావా?"

"తుడిచానయ్యగారూ!" వినయంగా జవాబిచ్చాడు.

"ఈ క్యారేజీ... స్కూటర్ డిక్కీలో పెట్టిరా!" చేతిలో ఉన్న క్యారేజీ నారాయణ కిచ్చి బైటికి పంపించాడు.

తల్లి వైపు తిరిగి నెమ్మదిగా అన్నాడు- "మాకు పిల్లలు పుట్టరమ్మా!"

ఆవిడ చేతిలో ఉన్న సాయిబాబా జీవితచరిత్ర పుస్తకం జారిపడింది. విభ్రాంతిగా కొడుకు వైపు చూసి, "మీకు పిల్లలు పుట్టరా? ఏc... ఎవరన్నారు?"

"డాక్టర్..! నాకు పిల్లలు పుట్టే అవకాశం లేదుట!" 'నాకు' అనే దగ్గర వత్తి పలికాడు.

"నిజమేనా..? నేను నమ్మనురా!" బాధగా అందావిడ.

"నమ్మక తప్పదమ్మా! ఈ జన్మకింతే!" అంటూ లేచి బైటికెళ్ళిపోయాడు.

అన్నపూర్ణ శిలాప్రతిమలా కూర్చున్నచోటే అలా ఉండిపోయింది. కోడలికి పిల్లలు పుట్టరని తెలిస్తే కొడుక్కి ఇంకో పెళ్ళి చేయొచ్చు. కానీ... కానీ, కొడుక్కే పుట్టరా? ఎంత భయంకరం?! ఎలా ఈ వంశం నిలబడేది?!!

ఒక్కగానొక్క కొడుకు రాధాకృష్ణ. అన్నపూర్ణ భర్త విశ్వనాథం పోయి నాలుగేళ్ళవుతోంది. ఉన్నంతకాలం కొడుకు పిల్లల్ని ఆడించాలని కలలు కన్నాడు.

విశ్వనాథం తమ్ముళ్ళిద్దరికీ ఆడపిల్లలే కావడంచేత ఆ వంశానికి రాధాకృష్ణ ఒక్కడే కొడుకు! రాధాకృష్ణకి ఇద్దరు మగపిల్లలైనా పుట్టాలని భార్యాభర్తలు ఆశపడ్డారు. మొదటికే మోసం... రాధాకృష్ణకి పిల్లలే పుట్టరట!

'ఎలా? ఇప్పుడెలా..?' ఆవిడకి ఆ వార్త భరించరానిదిగా అనిపిస్తోంది.

శారద వచ్చి భోజనానికి లేవమన్నదాకా ఆవిడ అలాగే కూర్చుండిపోయింది.

● ● ●

ఓ రోజు కొడుకుని, కోడల్ని దగ్గరికి పిలిచి చెప్పింది అన్నపూర్ణ-

"పిల్లలు లేని ఇల్లు స్మశానంలా ఉంటుంది. మీకు తెలుసు... మీ బాబాయి లిద్దరికీ ఆడపిల్లలే! నీకు పిల్లలింక పుట్టరని తెలిసి ఇలా ఊరుకుంటే మన వంశం ఇంతటితో ఆగిపోతుంది..."

"ఏం చేయను చెప్పమ్మా... మన చేతుల్లో ఉందా?" నిరాశగా అన్నాడు రాధాకృష్ణ.

"మన చేతుల్లో అన్నీ లేకపోయినా, కొన్ని ఉంటాయిగా..! శారద పాపం- బోలెడన్ని నోములు నోచింది... మన అదృష్టం ఇలా ఉంటే తను మాత్రం ఏం చేయగలదు?! అందుకని నా మాట విని..."

శారదా, రాధాకృష్ణ ఆవిడ వైపు చూశారు...

"ఎవరన్నా అనాథ పిల్లల్ని పెంచుకోండి!"

ఉలిక్కిపడ్డారిద్దరూ. 'అమ్మేనా ఇలా మాట్లాడుతోంది?!' అన్నట్టు విస్మయంగా చూశాడు.

'అత్తగారేనా... ఇట్లా మాట్లాడుతోంది? రెండేళ్ళ క్రితం... పినమామగారి బావమరిది కొడుకు అనాథ శరణాలయం నుంచి చిన్నపాపని తెచ్చుకుని పెంచుకున్నాడని- 'కులం, గోత్రం లేనివాళ్ళని తెచ్చుకోడానికి మనసెలా ఒప్పిందో..?' అన్న అత్తగారేనా?' ఆశ్చర్యంగా చూసింది శారద.

"మీకు నా మాటలు ఆశ్చర్యంగా వున్నాయని నాకర్థమైంది! కానీ... తప్పదు. కాస్త మంచీ చెడూ, కులం గోత్రం చూసి తెచ్చుకోండి! నెలల పిల్లాడైతే నయం... మగపిల్లాడిని పెంచుకోండి!"

ఆ తరువాత ఆవిడ పిల్లల్ని పెంచుకునే విషయంలో కొడుకునీ, కోడల్నీ పోరసాగింది.

నిజానికి శారద కెప్పటినుంచో ఉంది మనసులో! ఎప్పుడైతే రాధాకృష్ణకి పిల్లలు పుట్టరని డాక్టర్ కన్‌ఫర్మ్ చేశాడో- అప్పుడే అనుకుంది... నెలల పిల్లని తెచ్చుకుని పెంచుకోవాలని! కానీ, 'అత్తగారేమంటుందో...' అని తన మనసులోని మాట బైటపెట్టలేదు. అత్తగారు ఆవిడంతటావిడే అన్నాక- ఆవిడతో పాటు భర్తని తనూ పోరసాగింది.

రాధాకృష్ణ కూడా వాళ్ళ ఆలోచన నచ్చింది.

● ● ●

ఇద్దరూ కలిసి నాలుగైదు సంస్థలని సంప్రదించారు.

పిల్లలు నచ్చలేదు వాళ్ళకి! బొద్దుగా, తెల్లగా కాస్త కలిగిన కుటుంబంలో పిల్లల్లా ఉండాలని వాళ్ళ కోరిక!

వాళ్ళు కోరుకున్నలాంటి పిల్లలెక్కడా కనిపించలేదు.

ఒక దగ్గర ఆడపిల్ల లున్నారు... రబ్బరు బొమ్మల్లా ఉన్నారు.

"వాళ్ళల్లో ఒకళ్ళని తెచ్చుకుందాం... ఇంకోసారి మగపిల్లాడ్ని పెంచుకుందాం!" అన్నది శారద.

రాధాకృష్ణ అంగీకరించినా- అన్నపూర్ణ ససేమిరా అన్నది. "మగపిల్లాడు కావాలిగానీ, ఆడపిల్ల దేనికి?" అన్నది.

ప్రతి శరణాలయంలోనూ ఆడపిల్లలే ఉండడం శారదకి బాధ కలిగించింది. ఎందుకిలా వీళ్ళని దిక్కులేనివాళ్ళని చేశారు? ఇందులో ఎవరి తప్పుంది? వీళ్ళంతా మంచి కుటుంబాల్లో వాళ్ళా? లేక దిక్కులేని వాళ్ళా? ఈమధ్య ఎక్కడ చూసినా పెళ్ళికాని తల్లులు ఎక్కువయ్యారు. వాళ్ళంతా కని, చెత్తకుండీల్లో పారేసిన పిల్లలా? ఎలా మనసొప్పుతుంది వాళ్ళకి పిల్లల్ని పారేయడానికి..?!

చూస్తూ, చూస్తూ పిల్లల బొమ్మల్ని కూడా పారేయడానికి మనసొప్పదు. అలాంటిది ప్రాణం ఉన్న పిల్లల్ని ఎలా పారేస్తారు? ఆ మాటే భర్తతో అని బాధపడింది.

అనవసరంగా వాళ్ళందర్నీ చూపించి శారద మనసు పాడుచేశాననుకున్న రాధాకృష్ణ కొన్నాళ్ళపాటు ఆ ఆలోచన విరమించుకున్నాడు.

• • •

రోజులు మామూలుగా గడిచిపోతున్నాయి.

రాధాకృష్ణకి ఆఫీసులో పని ఎక్కువైంది. ఆడిటింగ్ అవుతోంది. ఉదయాన్నే వెళ్ళిపోయి, రాత్రి బాగా పొద్దుపోయాక వస్తున్నాడు. నారాయణే రోజూ క్యారేజీ తీసుకెళ్ళి, ఇవ్వడం చేస్తున్నాడు. శారద కూడా మానసికమైన ఒత్తిడిలో అనారోగ్యం మొదలైంది. వంట చేయడం కూడా కష్టంగానే చేస్తోంది. అన్ని పనుల్లో నారాయణ తోడుగా ఉండడంతో కాస్త తెరిపిగా ఉంది. పదేళ్ళ నారాయణ చురుగ్గా, అన్ని పనులూ చేస్తాడు. వాడికి ఆరేళ్ళున్నప్పుడు అత్తగారి అక్కగారింట్లో పాలేరు దగ్గర్నించి తమకి ఇంట్లో సాయంగా ఉంటాడని తీసుకొచ్చింది ఆవిడే. పాలేరుకు తొమ్మిది మంది పిల్లలు... పెంచలేక అవస్థ పడుతుంటే తీసుకొచ్చి ఇంట్లోనే పర్మనెంటుగా అట్టిపెట్టింది. ఉదయం పాలపాకెట్టు తేవడం దగ్గర్నించీ రాత్రి అన్నపూర్ణమ్మగారికి కాళ్ళు పట్టడం దాకా అన్ని పనులూ చేస్తాడు.

ఇంట్లో ఉన్న ఆ ముగ్గురికీ ప్రతి విషయానికీ "నారాయణా!" అంటూ వాడిని పిలవడం బాగా అలవాటైంది. వాడు లేకపోతే వాళ్ళ కసలు ఏ పనీ కాదు.

"నారాయణా! పచారీ కొట్టు కెళ్ళి రెండు కిలోలు కందిపప్పు తీసుకురా!" అంటూ వంద రూపాయల నోటు వాడిచేతి కిచ్చింది శారద. బాణంలా దూసుకెళ్ళాడు.

"ఇవాళ ఆదివారం... షాపు లెక్కడుంటాయి? నిన్న తెప్పించకపోయావా?" అన్నాడు రాధాకృష్ణ.

"మర్చిపోయానండీ... తెప్పించుకోవాలనుకుంటూనే బద్ధకించాను!"

నారాయణ కందిపప్పు ప్యాకెట్‌తో వచ్చేశాడు.

"షాపు తీశారా?" అడిగాడు రాధాకృష్ణ.

"లేదండీ... మన మార్వాడీ కొట్టువాళ్ళింటి కెళ్ళి తెచ్చానండీ!" అన్నాడు.

రాధాకృష్ణ మెచ్చుకోలుగా చూశాడు వాడివైపు.

చామనఛాయగా... శుభ్రంగా, కళగా ఉన్న మొహం... చురుకైన చూపులు..! 'వీడికి మంచిబట్టలు తొడిగితే బాగుంటాడు...' అనిపించింది.

నారాయణ- వంద రూపాయలకి లెక్క చెబుతూ మిగతా చిల్లర శారద కిచ్చాడు.

"వీడికి చదువు రాదు గానీ... చదువుకుంటే దేశాల్నేలతాడు!" అంటూ లోపలికెళ్ళిపోయింది శారద.

రాధాకృష్ణ ఒక్కక్షణం ఉలిక్కిపడ్డాడు.

తను వీడిని చదివించడం లేదు... పదేళ్ళు కూడా నిండని ఈ కుర్రాడి చేత చాకిరీ చేయించుకుంటూ వాడి భవిష్యత్తు శూన్యం చేస్తున్నాడు. రోజూ పేపర్లలో వెట్టిచాకిరీ గురించి, నిర్బంధ విద్య గురించి, బాలకార్మికుల గురించి చదువుతూ ఆచరణలో వాళ్ళకోసం ఏమీ శ్రద్ధ వహించని ప్రభుత్వాన్ని దుయ్యపడుతున్నాడు. కానీ... కానీ తనేం చేస్తున్నాడు? చదువూ, సంస్కారం ఉన్న తనే ఓ పసివాడిని స్వార్థానికి ఉపయోగించుకుంటున్నాడు... తనింట్లోనే బాలకార్మికుణ్ణి తయారుచేస్తూ, ప్రభుత్వాన్ని విమర్శించే హక్కు తనకుందా?

ఎన్నడూ లేనివిధంగా రాధాకృష్ణ మనసులో నారాయణని గూర్చిన కొత్త ఆలోచనలు కలగసాగాయి. ఆరాత్రి అదే ఆలోచనలతో అతనికి నిద్రపట్టలేదు.

• • •

ఉదయం లేస్తూనే శారదని పక్కన కూర్చోబెట్టుకుని-

"శారదా! మనం ఓ బాబుని పెంచుకోవాలనుకుంటున్నాం కదూ?!" అన్నాడు.

శారద నవ్వింది... "కొత్తగా అడుగుతున్నారేంటి?"

రాధాకృష్ణ నవ్వలేదు. కొంచెం సీరియస్‌గా ఆలోచిస్తూ అన్నాడు-

"మనం నిజంగా మూర్ఖులం... మన కళ్ళముందు ఓ పసివాడు అన్ని పనుల్లో మన కూడా, కూడా తిరుగుతూ ఉంటే చూస్తూ గుడ్డివాళ్ళలా ప్రవర్తిస్తున్నాం. పెట్రోలుకి బోలెడు ఖర్చు పెట్టి గంటలు, గంటలు తిరిగి ఓ పసివాడి కోసం వెతికాం. మన కళ్ళముందున్న నారాయణ పసివాడు కాదా?! వాడికి మనం తల్లీ, తండ్రీ ఎందుక్కాకూడదు?"

శారద నిర్ఘాంతపోయింది... "మతుండే మాట్లాడుతున్నారా?"

"అవును... మతి ఉండే మాట్లాడుతున్నాను. ఏం... వాడికేం తక్కువైంది? ఎవరికి పుట్టాడో... ఏం కులమో తెలీకుండా అనాథని తెచ్చుకోవాలనుకున్నామే- మనకింత సేవ చేస్తూ, మనల్నే

నమ్ముకుని... తన బాల్యాన్ని, భవిష్యత్తుని కూడా మన కోసం త్యాగం చేస్తోన్న నారాయణనే చదివించి, ప్రయోజకుణ్ణి చేస్తే ఏం? ఈరోజుల్లో కడుపున పుట్టిన పిల్లలే తల్లిదండ్రుల్ని మర్చిపోయి, వాళ్ళ మానాన వాళ్ళు స్వార్థంతో దూరదేశాలకు వెళ్లిపోతున్నారు. చివరిరోజుల్లో ఏ తల్లిని, ఏ తండ్రిని కొడుకులు చూసుకుంటున్నారు? ఇంక 'వంశం' అంటావా? రేపు మనం పెంచుకునేవాడికి కూడా పిల్లలు పుట్టకపోతే? లేదా కేవలం ఆడపిల్లలే పుడితే..? అక్కడైనా ఈ వంశం ఆగిపోతుందిగా! ప్రవహించే నది కూడా ఎక్కడో అక్కడ ఆగక తప్పదు. వంశానిదేముంది- నేను మాత్రం నారాయణనే దత్తత తీసుకోవాలనుకుంటున్నాను. ఇంక నీ ఇష్టం..." స్థిరంగా అన్నాడు.

శారద నోట మాటరానిదానిలా నిశ్చేష్టురాలై కూర్చుంది.

కొన్ని నిమిషాల తరువాత మెల్లిగా అన్నది- "నాకన్నా ముందు అత్తగారి అభిప్రాయం మీరు తెలుసుకోవాలి..!"

ఎప్పుడు వచ్చిందో అన్నపూర్ణ నిండుగా గుమ్మంలో నిలబడివుంది. శారద ఆవిడ వైపు భయంగా చూసింది.

రాధాకృష్ణ తల్లిని చూసి మొహం తిప్పేసుకున్నాడు.

ఆవిడ లోపలికి నడిచి వాళ్ళిద్దరి మధ్యలో కూర్చుని ఇద్దరి భుజాల పైన ఆప్యాయంగా రెండుచేతులు వేసింది-

"నాన్నా కృష్ణా! నీకీ ఆలోచన వచ్చినందుకే నాకెంతో ఆనందంగా ఉందిరా. ఎంతో విశాలమైన భావాలుంటేగానీ ఇంత ఉన్నతమైన ఆలోచన రాదు. నిజమే... వంశాన్ని నిలుపుకోవాలన్న ఆరాటంలో నేనీ సంగతి ఆలోచించలేదు... ఆ పసివాడిని చదివించి... మంచి భవిష్యత్తు నివ్వండి. ఓ జీవితాన్ని నిలబెట్టిన ఆత్మతృప్తి అన్నా దక్కుతుంది."

అత్తగారి మాటలకి- నోట మాటరానిదానిలా నిలబడిన శారద... కొన్నిక్షణాలకి తేరుకుని ఆవిడకి మనసారా నమస్కరించింది.

చట్రం

ప్రజాశక్తి 21 జులై 2001

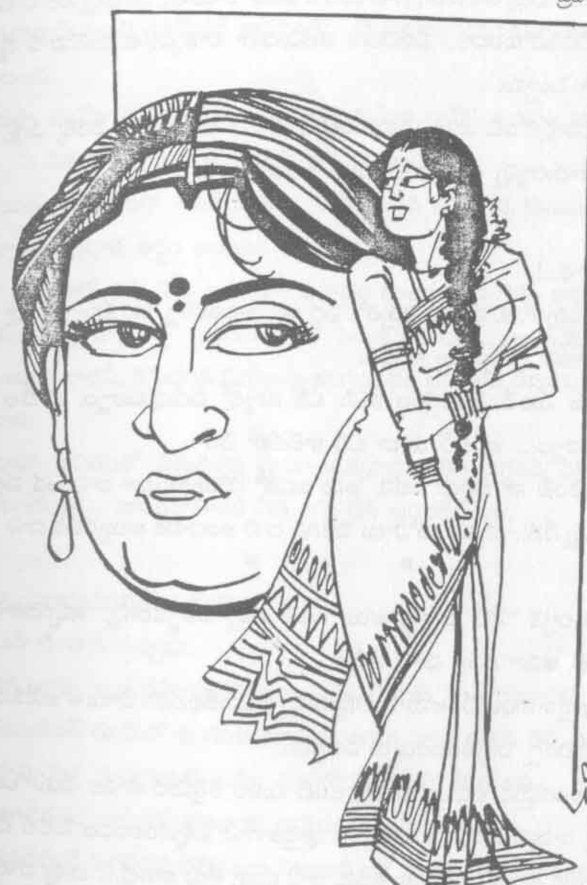

ఇమ్లిబన్ బస్‌స్టేషన్ నుంచి నేనెక్కిన హైదరాబాద్ టు విజయవాడ హైటెక్ బస్ బయల్దేరింది.

అప్పటిదాకా ఇంకా బయల్దేరలేదేంటి అని విసుగ్గా చూస్తోన్న నేను ఒక్కసారిగా రిలాక్స్ అయి సీటులో వెనక్కి వాలాను. నాకు చాలా ఇష్టమైన ఒకటో నంబరు సీటు దొరకడంతో కిటికీ అద్దం కొద్దిగా జరిపి బైటికి చూశాను.

రాత్రి పదకొండు దాటింది...

విద్యుద్దీపాల వెలుగు చీర చుట్టుకున్న నగర యువతి- రాత్రి కౌగిట్లో నలిగిపోతోంటే... ఆ శృంగార క్రీడని ఎవరూ చూడకుండా పహారా కాస్తున్నట్టు గాలి అటూ, ఇటు తిరుగుతూ ఉంది.

ఆ విసురుకి చెట్లు ఊగుతూ, గాలి మీద కోపంతో కాయల్నీ, పూవుల్నీ నేల రాలుస్తున్నాయి.

జుట్టు చెదిరిపోకుండా... చీరచెంగు తలమీదుగా లాక్కొని, ఆ మనోహర దృశ్యానికి నా కళ్ళని సాక్ష్యంగా పెట్టాను.

నగర శివార్లలోంచి బస్సు వెళుతుంటే... నా మనసు పదేళ్లు వెనక్కి మళ్లి, గతకాలపు తీపిగుర్తుల్లోని మాధుర్యాన్ని ఆస్వాదించేందుకు ఆయత్తమైంది.

• • •

అనూరాధ..!

తెల్లగా, సన్నగా, ఓ మాదిరి ఎత్తుతో, పెద్ద జడ, అంతకన్నా పెద్ద కళ్ళు చక్రాల్లా తిప్పుతూ... బాపు ఊహకి ప్రాణం పోస్తున్నట్టు ఉండేది.

ఆరోక్లాసు నుంచే మేమిద్దరం కలిసి ఒకే స్కూల్లో చదువుకున్నాం. పోటీల మీద ఫస్ట్ క్లాసులు తెచ్చుకున్నాం... ఇంటర్ కూడా ఒకే కాలేజీలో చేరాం.

చిన్నప్పటించీ నా బెత్తెడు జడని, అను జడతో పోల్చుకుంటూ దాని జడ పట్ల ఆరాధనా భావం పెంచుకున్న నేను- వయసుతోపాటు పెరిగిన దాని అందానికి అబ్బురపడి దాని అభిమానిగా మారాను.

డిగ్రీకి వచ్చాక "నేనే మగాణ్ణి అయి ఉంటే నిన్నే పెళ్ళాడేదాన్ని. ఇప్పుడెలాగే..?!" అని దిగులుపడుతోంటే అనూ నన్ను చూసి నవ్వేది.

డిగ్రీ పూర్తికాకుండానే అనూకి లెక్కలేనన్ని ప్రేమలేఖలతో పాటు- అనేకమంది ప్రేమ పూజారులు... మరెన్నో పెళ్ళిసంబంధాలు వచ్చాయి.

'ఇంత అందమైన ఆడపిల్ల ఇంట్లో ఉంటే మనం కత్తిమీద సాము చేయా'లంటూ అను వాళ్ళమ్మ- వాళ్ళ నాన్నని పోరి... అనూకి డిగ్రీ పూర్తికాగానే పెళ్ళిసంబంధం సెటిల్ చేయించింది.

అమ్మాయికి అందం, చదువూ ఉంది. కానీ డబ్బు లేదు కాబట్టి... వాళ్ళ నాన్న కేవలం మామూలు సంబంధం చూసి- తక్కువ కట్నంతో, అతి తక్కువ ఖర్చులతో అనూ పెళ్ళి పూర్తి అయిందనిపించాడు.

ఆ అందానికి ఏ ఐ.ఎ.ఎస్. ఆఫీసరో వస్తాడని ఆశపడి చూసిన మా అందరికీ నిరాశ మిగులుస్తూ... ఓ మామూలు గుమాస్తాతో గుంటూరు వెళ్లిపోయింది అనూ.

అది వెళ్లిన ఏడాదిపాటు ఐదారు ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు నడిచాయి మామధ్య. తరువాత అనూ వాళ్ళాయనకి విజయవాడ దగ్గర ఏదో ఊరికి ట్రాన్స్‌ఫర్ అయిందని రాసింది.

• • •

ఆ తరువాత నేను ఎం.ఏ. పూర్తిచేసి కాంపిటేటివ్ ఎగ్జామ్స్ రాసి... గ్రూప్-2లో సెలక్షన్ రాగా ఉద్యోగంలో చేరాను.

నా వృత్తిలో నేను... గృహస్థ జీవితంలో భార్యగా, ఇద్దరు పిల్లల తల్లిగా, కోడలిగా, ఇల్లాలిగా బహుపాత్రాభినయం చేస్తూ అనూ బిజీ ఐపోయాం. అనుకోకుండా అనూ వాళ్ళ నాన్నకి కూడా హైదరాబాద్ నుంచి ట్రాన్స్‌ఫర్ కావడంతో- 'మేమిద్దరం ఎప్పుడన్నా కలుస్తాం' అన్న ఆశ కూడా పోయింది.

అడపా దడపా నేను ఉత్తరాలు రాస్తూ 'ఒక్కసారి రావే!' అంటే- నాలుగుత్తరాలకి ఓ జాబు రాసి, 'నీ పెళ్ళికి వస్తాలే...' అంటూ ఓ ఆశ కలిగించింది.

అయితే, అనాకారిగా ఉండే నాకు- 'పెళ్ళి' అనేది ఓ గగన కుసుమం అని... చాలా పెళ్ళిప్రయత్నాల తరువాత అర్థం అయింది నాకు.

నా జీవితంలో ఉన్న పెద్ద అగాధం- విషాదం కూడా నాకు పెళ్ళి కాకపోవడం!

అమ్మానాన్న నా పెళ్ళి గురించి బెంగ పెట్టుకుంటోంటే... అన్నయ్య, వదిన హేళన చేశారు. కొందరికి బాధనీ, కొందరికి వినోదాన్నీ కలిగించడం ఇష్టంలేక నేను సెపరేట్‌గా ఉండడం ప్రారంభించాను.

ఒంటరి జీవితంతో విసుగెత్తిన నాకు- ఒక్కసారి అనూ దగ్గరికి వెళ్లిరావాలన్న కోరిక గాఢంగా కలగడంతో... వారంరోజులకి లీవు అప్లై చేసి బయల్దేరాను.

• • •

బస్సు నార్కట్‌పల్లిలో ఆగింది.

డ్రైవర్ టీ తాగి వచ్చాడు.

తిరిగి బస్సు బయల్దేరేటప్పటికి నాకు నిద్రపట్టేసింది. విజయవాడలో ఆగాక మెలకువ వచ్చింది. వెయిటింగ్ రూమ్‌లో ఓ గంట కూర్చుని, అనూ వాళ్ళ ఊరికి వెళ్లే ఎర్రబస్సు ఎక్కాను.

పచ్చని పైర్ల మధ్యనుంచి బస్సు మట్టిరోడ్డు మీంచి పోతోంటే... ఆ పైరగాలి... ఆ గ్రామీణ వాతావరణం నాకెంతో హాయిగా, ఆహ్లాదంగా అనిపించింది.

అప్పుడప్పుడే నిద్రలేచిన పల్లెప్రజలు పొలాలకి బయల్దేరారు. ఇల్లాళ్ళు వాకిళ్ళూడ్చి రకరకాల ముగ్గులు వేశారు. సూర్యోదయపు చిత్రమైన కాంతి పచ్చటి పైర్ల మీద పడి వింత అందాన్నిస్తోంది. చిన్నచిన్న పిల్లలు వీధివాకిట్లో గోచీలు పెట్టుకుని ఆడుకుంటున్నారు.

కొన్ని ఇళ్ల ముందు పేడతో అలికిన వాకిళ్ళలో పేర్చిన ముగ్గులు... ఓ పక్క కట్టేసిన పశువులు, వాటిముందు పడేసిన గడ్డి, పాల క్యాన్లతో తిరుగుతున్న యువకులు..., నా ఒళ్ళంతా పులకించింది.

ఈ మనోహరమైన దృశ్యాలతో ప్రకృతి రమణీయత నిండిన పల్లెజీవితం ఎంత హాయిగా ఉంటుంది? ...అనిపించింది.

బస్సు దిగి అనూ ఇచ్చిన అడ్రస్ చూసుకుని నాలుగు చిన్నమలుపులు తిరగ్గానే కనిపించింది... ఆకుపచ్చ గేటు!

ఇటుకలతో మాత్రం కట్టి వదిలేసిన ప్రహరీ గోడ... ఇంటి ముందు విశాలమైన ఖాళీస్థలం... రెండుపక్కలా బంతి, గులాబీ పూల మొక్కలు, పెద్ద అరుగు, అరుగెక్కటానికి ఆరు మెట్లు, పాతకాలం నాటి చెక్క తలుపు, ఎత్తైన గడప, గడపకి పసుపు- కుంకుమ, లోపలికెళ్లగానే పెద్ద హాలు, హాల్లో పాతకాలం నాటి సోఫాలు, చెక్క టేబులు, చిన్నస్టూలు, గోడలకి ఆ వంశస్థుల ఫోటోలు..!

సింగిల్ బెడ్‌రూము, చిన్న వంటగది, హాల్లోనే ఓ పక్క డైనింగ్ టేబుల్ వేసుకుని డైనింగ్ రూమే డ్రాయింగ్ రూముగా మార్చుకున్న నా ఫ్లాట్‌తో పోల్చుకుంటే అనూ మీద మొదటిసారిగా జెలసీ లాంటిది కలిగింది నాకు.

లోపల్నుంచి గంట వినిపించడంతో... ఉలిక్కిపడి, "అనూ..!" అని పిలిచాను.

నాలుగేళ్ల పాప చేతిలో టెడ్డీబేర్‌తో వచ్చింది- "ఎవలూ..?" అంటూ!

సూట్‌కేస్ కింద పెట్టి, దాన్ని ఎత్తుకుని "అమ్మ ఉందా?" అడిగాను. దాని కళ్ళు చూడగానే అది అనూ కూతురని తెల్సిపోయింది.

"ఉంది..." అన్నది నా చేతుల్లోంచి జారి లోపలికి పరిగెత్తుతూ.

"ఎవరూ..?" అంటూ అనూ వచ్చింది.

నన్ను చూడగానే దాని పెద్దకళ్ళు ఆశ్చర్యంతో, ఆనందంతో వెలిగాయి. అప్పుడే స్నానం చేసి నుదుట కుంకుమ పెట్టుకుంది. వేలుముడి వేసుకుంది. పసుపు, ఎరుపు కలిసిన బెంగాల్ కాటన్ చీర కట్టుకుంది. సన్నగా, పరిపూర్ణ స్త్రీమూర్తిలా నా ముందుకు వచ్చింది.

"అనూ... కులాసానా..?" అడిగాను ఉద్వేగంగా.

"నువ్వెలా ఉన్నావే..? ఏంటిలా హఠాత్తుగా ఊడిపడ్డావు? రా... రా..." అంటూ నా సూట్‌కేసు చేతుల్లోకి తీసుకుని నన్ను మరో చేత్తో లోపలికి లాక్కెళ్లింది.

హాలు దాటగానే... కుడిచేతి పక్కనున్న గదిలోకి తీసుకెళ్లింది. అక్కడ నవారు మంచం మీద అనూ అత్తగారు పడుకుని ఉంది.

"అత్తయ్యా! నా స్నేహితురాలు వచ్చింది. గుర్తుపట్టారా..? నా పెళ్ళికి అంతా ఇదే ఆధ్వర్యం వహించింది!"

అనూ మాటల్తో ఆవిడ కళ్ళు చికిలించి చూసి, "కులాసానా అమ్మాయీ..? ఇప్పుడేనా రావడం?" అన్నది.

"అవునండీ..!" జవాబిచ్చాను.

"అమ్మాయికి కాఫీ ఇవ్వు..." అన్నదావిడ.

అనూరాధ నా సూట్‌కేస్ ఆ గదిలో పెట్టి, "రా!" అంటూ నన్ను తన వెనకాల తీసికెళ్లింది

అప్పుడే పూజ పూర్తిచేసిన మామగార్కి పరిచయం చేసింది.

"కులాసానా... మీవారేం చేస్తున్నారు?" అడిగాడాయన.

నా మొహంలో నీలినీడలు గమనించిన అనూ- "బ్యాంక్‌లో!" అంటూ, "రా..!" అన్నది నాతో.

ఇద్దరం వంటగదిలోకి వెళ్లగానే "అడుగుపెడుతూనే అబద్ధమా?" అన్నాను.

"అవసరార్థం తప్పదు. పెళ్ళి కాలేదంటే ఎందుక్కాలేదు? ఎప్పుడు చేసుకుంటావు? వయసెంత? ఇలా ప్రశ్నల పరంపర... తట్టుకోలేవు! చూడు... మా ఆయన స్నానం చేస్తున్నాడు. రాగానే ఆయన క్క్కూడా అదే చెప్పు... వీళ్ళు అసలు, సిసలైన మగాళ్ళు... జాగ్రత్త!" అన్నది.

నేనేం మాట్లాడలేదు. ఈ ప్రశ్న ఎదుర్కోవడం నాకేం కొత్తకాదు. ఎంత గొప్పవాళ్ళైనా పరిచయం అవగానే వేసే ప్రశ్న అదే! అనేక సందర్భాల్లో సగం చచ్చి నేను జవాబు చెప్పాల్సి వస్తుండేది. 'ఈ ప్రశ్న ఎందుకడుగుతారు వీళ్ళు?' అని ఎన్నోసార్లు వాళ్ళమీద కోపం కూడా తెచ్చుకున్నాను.

"అమ్మా... తమ్ముడు లేచాడు!" అనూ కూతురు ఏడాదిన్నర బాబుని ఎత్తుకోలేక ఎత్తుకోలేక తీసుకొచ్చింది.

"అరరేఁ... ఎందుకే వాడ్ని తీసుకొస్తావు? పడేస్తావని ఎన్నిసార్లు చెప్పాను?" అనూ చప్పున బాబు నెత్తుకుంది.

"ఆంటీకి నమస్తే చెప్పు!" కూతురితో అన్నది.

"నీపేరేంటి?" అడిగాను.

"తుషార..!"

"ఓఁ! నీ పొయిటిక్ థాట్‌కి సరిపోయే పేరు పెట్టావే... వీడి పేరేంటి?" అనూ చేతిలో బాబుని అందుకుంటూ అడిగాను.

"ఆకాష్..."

"వండ్రఫుల్!"

"నువ్వు మొహం కడుక్కురా. కాఫీ ఇస్తాను!" బాబుని తీసుకుని బాత్‌రూమ్ చూపించింది నాకు.

అనూ భర్త స్నానం చేసి రాగానే పరిచయాలు, కుశల ప్రశ్నలు అయ్యాయి. నేను స్నానం చేసి వచ్చేటప్పటికి అనూ వేడివేడి ఇడ్లీలు ప్లేట్లలో సర్దుతోంది. నేనూ హెల్ప్ చేశాను.

టిఫిన్లు, కాఫీలు... భర్తకీ, మామగార్కీ లంచ్ బాక్సులు సర్దడం... అత్తగారి పథ్యం వంట, పిల్లల స్నానాలు, భోజనాలు, అత్తగారి సేవలు, ఇల్లు సర్దుకోవడం, మధ్య మధ్య పాలేరుకి పనులు పురమాయిస్తూ బొంగరంలా తిరుగుతూ... చేసిన పని చేయకుండా పనులు చేస్తూనే నాతో మాట కలుపుతూ మధ్య మధ్య తీపిగుర్తుల రుచికి తన్మయం పొందుతూ... సాయంత్రం నాలుగవుతుండగా

రెండు టీ కప్పులు పట్టుకుని పెరట్లో జామచెట్టు దగ్గర వేసిన నులక మంచం మీదికి చేరి... "ఇప్పుడు చెప్పు! ఇంకా పెళ్ళెందుకు చేసుకోలేదు?" అన్నది.

"పోయిన జన్మలో నువ్వు కవ్వానివో, బొంగరానివో అయుంటావు!" అన్నాను.

నవ్వింది- "తప్పదు తల్లీ! సంసారం ఇది!"

"చాలా అదృష్టవంతురాలివి అనూ! ఈ ఇల్లు, ప్రేమగా చూసుకునే అత్తగారు, మామగారు, అడుగులకి మడుగులొత్తే భర్త, ముత్యాల్లాంటి పిల్లలు ఎంత సెక్యూర్డ్ లైఫ్ నీది..?!" అన్నాను.

అనూ నవ్వింది.

"నా ఉద్యోగం... అగ్గిపెట్టె లాంటి ఇల్లు- సంఘంలో నేను పొందే అవమానాలూ, వెటకారాలూ, అమ్మానాన్నల బాధ... నా బిజీలైఫ్... సుఖంలేని ఒంటరి బ్రతుకు... నాకసలు బ్రతకాలని లేదే! విసుగ్గా ఉంది. జీవితాన్నుంచి పారిపోవాలని ఉంది. అందుకే కొంత ఛేంజ్ ఉంటేనన్నా జీవతేచ్ఛ కలుగుతుందేమోనని నీ దగ్గరికి వచ్చాను..."

అనూ మాట్లాడలేదు.

"మీ అత్తగారికి ఎప్పట్నించి అనారోగ్యం?" అడిగాను.

"నా పెళ్ళి అయిందగ్గర్నించీ..!"

చిత్రంగా చూశాను... "అదేంటి?"

"ఏం లేదు. ఆవిడకున్న అనారోగ్యం అజీర్తి! పడుకోవడం ఆవిడ కిష్టం! 'కోడలు రాగానే రెస్ట్ తీసుకుంటాను' అంటూ మంచం ఎక్కింది. తింటుంది, పడుకుంటుంది... ఎలా అరుగుతుంది?"

"అంటే..?"

"ఏం ఉందే..? అత్తగార్లంతా అంతేగా! కోడలనగానే వాళ్ళింటికొచ్చే పనిమనిషి అనుకుంటారు. ఈవిడ ఇంకాస్త ఎక్కువ!"

"పోనీలే... ఆవిడలా ఓ మూల ఉంటేనే బాగుంది! హాయిగా ఇంట్లో పెత్తనం అంతా నీదే అవుతుంది!"

"ధీరా! ఈ ఇంట్లో పెత్తనం నాది కాదే! పడుకునే ఆవిడ ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ ఇస్తుంది... నీకు తెలుసా! రోజూ బ్రేక్‌ఫాస్ట్ ఏం చేయాలో మొదలుపెట్టి... రాత్రి నేను పడుకునేదాకా అన్ని విషయాలపై ఆవిడదే పెత్తనం! నువ్వనుకొన్నట్లు... నాకీ ఇంట్లో సంతోషం, సుఖం లేదే... నిద్రలేచిన దగ్గర్నించీ చాకిరీ... చాకిరీ! నాకిక్కడ సెక్యూరిటీ ఉంది... నిజమే కానీ, సెక్యూరిటీ సంఘాన్నించి! కానీ సంఘంలో నువ్వెదుర్కునే అనేక బాధలు నేనీ ముగ్గురు వ్యక్తుల మధ్యే ఎదుర్కొంటున్నాను. మా నాన్న కట్నం ఇవ్వలేదు కాబట్టి నేను చాకిరీ చేయాలి, వాళ్ళు చెప్పినట్లు వినాలి. అందంగా ఉన్నాను కాబట్టి ఈ నాలుగ్గోడల మధ్య బ్రతకాలి, బైటికి వెళ్లకూడదు. ఆడదాన్ని కాబట్టి ఆయనకి సుఖం ఇవ్వాలి, ఓపిక లేకున్నా కాదనకూడదు. కోడల్ని కాబట్టి అత్తగార్కి, మామగార్కి సపర్యలు చేయాలి. ధీరా! సంసారం అనేది ఓ చట్రం. ఇందులో తిరిగి, తిరిగి బిగుసుకుపోవాలే కానీ...

బైటికి రాలేం. ముందు భర్త కోసం, తరువాత పిల్లల కోసం, ఆ తరువాత వాళ్ళవాళ్ళ కుటుంబాల కోసం స్త్రీ తన ఆశల్ని, కోరికల్ని, ఆశయాల్ని, తెలివితేటల్ని ఓ కుండలో పెట్టి వాసనకట్టి భూస్థాపితం చేయాలి. ఆ తరువాత ఆమె అస్థికలతో పాటు భర్త వాటన్నిటినీ నదిలో కలిపేస్తాడు... ఇంతేనే ఆడదాని జీవితం!"

నేను నిశ్చేష్టురాలినై, అవాక్కై అనూ మొహంలోకి చూశాను. అంతులేని అందంతో, కాంతితో వెలిగే ఆ కళ్ళ వెనక మసక మసగ్గా అంతులేని విషాదం కనిపించింది.

పెళ్ళి కాలేదని... ఒంటరిగా బతుకుతూ సంఘంలో అనేక రకాల ప్రశ్నల ధాటికి తట్టుకోలేక అవమానం పొందుతూ, ఎంత ఆవేదనకి నేను లోనవుతున్నానో- భర్త, పిల్లలు, ఇల్లు, వాకిలి హాయైన జీవితం అనుభవిస్తుందనుకున్న అనూరాధ కళ్ళల్లో కూడా అదే ఆవేదన చూసి నాకు నోట మాట రాలేదు.

అనూ మళ్ళీ అన్నది- "నీకు పెళ్ళి కాలేదన్నది ఒక్కటే దిగులు..! 'కాకపోతే ఏం? పెళ్ళేనా జీవిత పరమావధి?' అని అనుకుంటే నీ కసలు వేరే దిగులే ఉండదు. నీకు ఆర్థికంగా, సామాజికంగా, వ్యక్తిగతంగా ఎంతో స్వేచ్ఛ ఉంది. నువ్వు కోరుకున్న చోటుకి, కోరుకున్న సమయంలో వెళ్లొచ్చు. కోరుకున్న చీర, నగా కొనుక్కోవచ్చు, నీ ఇష్టం వచ్చినట్టు బ్రతకచ్చు. కాకపోతే కొంచెం తెగింపు కావాలి. కానీ... నేను చూడు- పక్కింట్లో పేరంటానికి వెళ్లాలన్నా ఇంట్లో అన్నీ సవరించుకోవాలి. ఓ మూర మల్లెపూలు కొనాలన్నా ఆయనని పదిరూపాయల కోసం ముష్టెత్తి సవాలక్ష ప్రశ్నలకి సమాధానం చెప్పాలి. కనీసం ఓపిక లేదని ఓ అరగంటసేపు విశ్రాంతి తీసుకునే స్వాతంత్ర్యం కూడా లేదు నాకు. ఇప్పుడు చెప్పు ధీరా... ఎవరు అదృష్టవంతులు? నువ్వా... నేనా?"

అనూ ప్రశ్నకి జవాబు కోసం అన్వేషిస్తూ నా మనసెటో వెళ్ళిపోయింది.

పోశాలు

పత్రిక మంత్లీ, సెప్టెంబర్, 2003

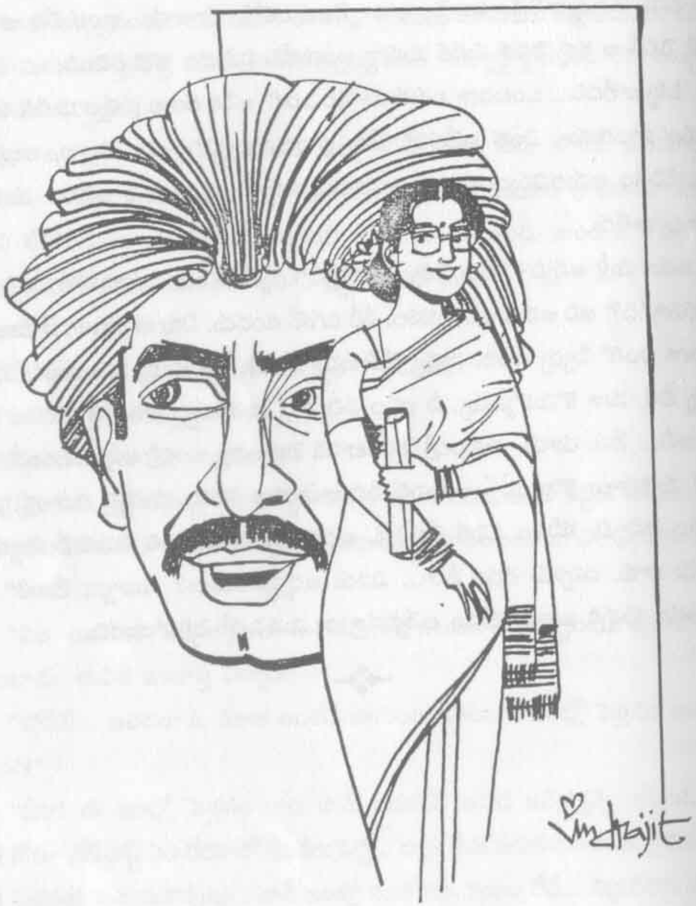

తూర్పున ఉదయరేఖలు విచ్చుకుంటున్నాయి.

చల్లగాలి కిటికీ గుండా గది లోపలికి చొచ్చుకుని వస్తోంది.

నాకు నిద్ర లేవాలనిపించలేదు. కానీ రోజులాగే ఈరోజూ తెల్లవారకుండానే మెలకువ వచ్చింది. కళ్ళు మాత్రం తెరిపిడి పడడం లేదు.

బలవంతంగా కళ్ళు తెరిచి కిటికీ లోంచి బైటికి చూశాను.

ఎంతో ఆహ్లాదంగా ఉంది ప్రకృతి.

నేను ఎంతో ముచ్చటపడి మా ఆకాశవాణి గార్డెన్ నుంచి తెచ్చుకుని నాటిన బ్లీడింగ్ హార్ట్ క్రోటన్ మొక్క ఏపుగా, అందంగా పెరిగి నా చిన్న లాన్‌కి ఆకర్షణని కలిగిస్తోంది. ఆ మొక్క మా ప్యూన్ పోశాలు నాటాడు.

పోశాలు గుర్తుకురాగానే టైం గుర్తొచ్చింది. నా మంచానికి సమీపంగా ఉన్న టేబుల్ మీద ఉన్న అలారం టైంపీసు మీదికి నా దృష్టి పోయింది.

'అమ్మో... ఐదుంబావు! మొదటి ప్రసారం ఆరింటికల్లా మొదలుపెట్టాలి!'

చివ్వున లేచాను... చకచకా బ్రష్ చేసుకుని, డ్రస్ మార్చుకుని పరిగెత్తాను. స్టూడియోకి చాలా దగ్గర నా క్వార్టరు. నేను వెళ్లేసరికే పోశాలు వచ్చి మొక్కలకి నీళ్లు పోస్తున్నాడు. సూర్యుడు గతి తప్పొచ్చుగానీ, పోశాలు మాత్రం టైమింగ్స్ తప్పడు... టైం ప్రకారం తన పని చేసుకుంటాడు. రాత్రి పన్నెండింటిదాకా స్టూడియోలోనే తిరుగుతూ- మా అందరికీ ఏం కావాలో కనిపెట్టి సమయానికి అన్నీ అమరుస్తూ, అలసట అనేది ఎరగనివాడిలా తిరుగుతుంటాడు.

ఎప్పుడు నిద్రపోతాడో, అసలు నిద్రపోతాడో, పోడో అర్థంకాని పోశాలు- ఐదింటికల్లా డ్యూటీకి రావడం, అదీ ఫ్రెష్‌గా రావడం నాకెప్పుడూ ఆశ్చర్యంగానే అనిపిస్తుంది.

నన్ను చూడగానే ఎప్పటిలాగే నవ్వుతూ విష్ చేశాడు.

నేను తల ఊపి లోపలికి పరిగెత్తుతుంటే అన్నాడు-

"అమ్మా... చాయ్ తెచ్చిన! తాగి పొండ్రి... మల్ల లోపలకి పోతే ఎప్పుడొస్తరో!" అంటూ చేతిలో ఉన్న రబ్బరు ట్యూబు పచ్చగడ్డి మీద పడేసి, నాతో పాటు డ్యూటీ రూంకి వచ్చాడు.

నాకు కావలసిన టేపులు, అనౌన్స్‌మెంటు తాలూకు కాగితాలు తీసుకుంటుంటే, కప్పులో టీ పోసి నాకూ, డ్యూటీ ఆఫీసర్ ప్రసాద్‌కీ ఇచ్చాడు.

"ఏం పోశాలూ... నీ పెళ్ళిట కదా... ఎప్పుడు?" అనడిగాడు ప్రసాద్.

నేను ఆశ్చర్యపోయాను. పోశాలుకి పెళ్ళా..? ఇప్పటికే రెండుసార్లు పెళ్ళిళ్లు చేసుకుని, భార్యల్ని కోల్పోయిన పోశాలు- తనకింక పెళ్ళియోగం లేదని నిశ్చయించుకుని, తన జీవితాన్ని మా అందరి సేవలకు వినియోగిస్తున్నాడని మేమంతా నిర్ణయించుకున్నాం. అలాంటిది- ఇప్పుడు మళ్లీ పెళ్ళి అంటోంటే... పోశాలు వైపు కుతూహలంగా చూశాను- ఏం చెపుతాడో అన్నట్టుగా..!

"మన ఎస్.డి. సాబ్ చేసుకోమని పరేషాన్ చేస్తుండు సార్! 'అన్నం వండనీకి, బీమారైతే సూడనీకి ఎవరున్నారు? పెండ్లాం ఉంటే చూస్తది... పెండ్లి చేసుకో!' అని ఊకే చెబ్తుండు..!" అన్నాడు.

"ఇంతకీ పిల్లెవరు?" అడిగాడు ప్రసాద్.

"స్వీపరు లక్ష్మి..." అంటూ కప్పులు తీసుకుని కడగడానికి వెళ్లబోయాడు పోశాలు.

అయితే మా స్వీపరు లక్ష్మిని చేసుకుంటున్నాడా పోశాలు? లక్ష్మి భర్త గత ఏడాది కల్తీకల్లు తాగి పోయాడు. అప్పటికి ఆమె గర్భవతి! అంతకుముందు ఏడాది కొడుకుంటే వాళ్ళక్కి

పిల్లలు లేరని పెంపకానికిచ్చింది. తరువాత ఆడపిల్ల పుట్టింది. పిల్లల తల్లిని పెళ్ళి చేసుకోడానికి పోశాలు ఒప్పుకున్నాడా? ఎస్.డి.గారు ఒప్పించారా? అప్పుడప్పుడూ ఇలాంటి పనులు చేసి, సంఘ సంస్కర్త ననిపించుకోవడం ఎస్.డి.గారికి అలవాటే!

ఆలోచిస్తూ ప్రసార సమయం అవడంతో- సిగ్నేచర్ ట్యూన్, నాదస్వరం వున్న టేపు, భక్తిసంగీతం టేపులు తీసుకుని స్టూడియోకి వెళ్లాను.

అప్పటికి ఐదు గంటలా ఏభై ఎనిమిది నిమిషాలు!

సిగ్నేచర్ ట్యూన్ ఆన్ చేసి, శుభోదయం పలికేసరికి ప్రసార సమయం అయింది. భక్తిసంగీతం మొదలవగానే నాక్కొంచెం ఊపిరి పీల్చుకున్నట్టుగా అయింది. తిరిగి పోశాలు గురించి, లక్ష్మి గురించి ఆలోచనలు మొదలైనాయి.

పోశాలుకి రెండోపెళ్ళి అమ్మాయిని చేసుకునేంత విశాల హృదయం ఉందా? పెళ్ళి అయ్యాక ఆమె పిల్లల్ని తన పిల్లలుగా చూసుకుంటాడా? లేక... లేక... మధు లాగా..?!

ఎస్.డి.గారికి గొప్ప పనులు చేసి కీర్తి గడించాలన్న అకాంక్ష ఉంటే ఉండచ్చు గాక! కానీ, ఇలా ప్రశాంతంగా ఉన్న జీవితాల్లో అలజడి రేపే అధికారం ఎవరిచ్చారు?

భక్తి సంగీతం అయిపోయింది. ఆవేళటి కార్యక్రమాల వివరాలు చెప్పి, సూక్తులు చెప్పేటప్పటికి వార్తల సమయం అయింది.

వార్తలు మొదలైనాయి..!

మళ్లీ లక్ష్మి, పోశాలు గురించిన ఆలోచనలు నన్ను ముప్పిరిగొన్నాయి...

పోశాలు పెళ్ళి వార్త, అందులోనూ 'ఒకసారి పెళ్ళి అయి, ఇద్దరు పిల్లల తల్లి అయిన లక్ష్మి'తో అన్న సంగతి తెలిశాక- నాలో ఒక అలజడి మొదలైంది. నేను కూడా లక్ష్మి లాగే ఒక భ్రమతో మధుని నా జీవితంలోకి ఆహ్వానించాను. కానీ, ఏమైంది? విద్యావంతుడైన మధులో లేని సంస్కారం, విశాల హృదయం అతిసాధారణ వ్యక్తి పోశాలులో ఉంటాయా?!

వార్తలు అయిపోయాయి..!

పసిపిల్లల పెంపకం గురించి పీడియాట్రిషన్ డాక్టర్ నిరుపమాదేవితో పరిచయ కార్యక్రమం మొదలైంది. అదొక పదిహేను నిమిషాలు సాగిపోతుంది. ఈలోగా వేయాల్సిన పాటలకి సంబంధించిన రికార్డ్స్ రెడీగా పెట్టుకోవడం ప్రారంభించాను.

నా మనసంతా లక్ష్మి, పోశాలు నిండిపోయి ఉన్నారు-

వాళ్ళ పెళ్ళివార్త విన్న దగ్గర్నుంచీ మనసంతా ఎలాగో అయిపోతోంది... అర్థం కాని కలవరం! లక్ష్మి మోసపోతోందేమో!? పోశాలు లక్ష్మి పిల్లల్ని తన పిల్లల్లా ఆదరిస్తానని చెప్పాడా? ఎస్.డి.గారు ఎందుకు వీళ్ళకి పెళ్ళి చేస్తున్నారు?

పాచిపని చేసుకుంటూ తన పిల్లల్ని తను సాకుతోన్న లక్ష్మికి లేనిపోని ఆశలు చూపించి కష్టాల ఊబిలో పడేస్తున్నారా?

నో... లక్ష్మికి చెప్పాలి!

'ఏ మగవాడు కూడా పరాయి పిల్లల్ని తన పిల్లల్లా చూడలేడు. పోశాలు నిన్ను మోసం చేస్తాడు... నీ పిల్లలు నా పిల్లల్లాగే అనాథలు అవుతారు. ఈ పెళ్ళికి ఒప్పుకోవద్దు లక్ష్మీ!' అని చెప్పాలి.

ఆవేశంగా కుర్చీలోంచి లేచాను...

"పసిపిల్లల్ని పెంచడం ఒక కళ! అది చాలామందికి చేతకాదు. పిల్లల సైకాలజీ తెలుసుకుని వాళ్ళకి ఏ సమయంలో ఏం కావాలో తెలుసుకుని, ఆ సమయానికి అది అమరిస్తే వాళ్ళతో పేచీయే ఉండదు..."

డాక్టర్ నిరుపమాదేవి స్వరం వినిపించి, ఆగిపోయి కుతూహలంగా వినసాగాను-

"పిల్లలకి ప్రథమ గురువు తల్లి..! తల్లిప్రేమ లభించని పిల్లలు చాలా దురదృష్టవంతులు. సాధారణంగా ప్రతి ఇంట్లో తండ్రి- పిల్లల పెంపకం విషయంలో అంతగా శ్రద్ధ చూపడు. మనం అనేకమంది మహనీయుల కథలు విన్నాం. దాదాపు అందరి విజయం వెనకా తల్లి శ్రద్ధాసక్తులే కనిపిస్తాయి. అయితే ఇటీవల కొందరు స్త్రీలు వైవాహిక జీవితం విఫలం అయి, తప్పనిసరి పరిస్థితుల్లో పునర్వివాహం చేసుకుంటూ, తమ వైవాహిక జీవితానికి ఆటంకం ఉండకూడదని పిల్లలని రెసిడెన్షియల్ స్కూల్స్‌లో చేర్పిస్తున్నారు. దానివలన కొందరు పిల్లలు అటు తల్లిప్రేమకు, ఇటు తండ్రిప్రేమకు నోచుకోకుండా ప్రేమరాహిత్యంతో బాధపడుతూ చిన్నప్పట్నించీ కూడా ఒకవిధమైన మనోవేదనకి లోనవుతున్నారు..."

నాకింక దేనిమీదా దృష్టి నిలవలేదు- నా చిన్నారి లౌక్య గుర్తొచ్చింది..!

నేను చేసిన ఒక పొరపాటు వలన నేనూ, లౌక్యా కూడా జీవితకాలానికి సరిపడా శిక్ష అనుభవిస్తున్నాం. ఒక్కసారి నా మనసంతా నా గతజీవితాన్ని సింహావలోకనం చేసుకోవడంలో మునిగిపోయింది.

• • •

డిగ్రీ పూర్తికాగానే అరుణ్‌తో నా వివాహం అయింది.

అరుణ్ డిఫెన్స్‌లో ఉండడం చేత, అతను చాలా తక్కువ సమయం నాతో గడిపేవాడు. 'మిగతా సమయం ఎందుకు వృథా చేయడం...' అని నేను ఉద్యోగం కోసం ప్రయత్నిస్తుంటే- అనుకోకుండా 'ఆల్ ఇండియా రేడియో'లో అనౌన్సర్‌గా ఉద్యోగం వచ్చింది.

మా దాంపత్యానికి చిహ్నంగా పెళ్ళయిన మూడేళ్లకు లౌక్య పుట్టింది.

మా అన్యోన్యత చూసి బహుశా విధికే కన్ను కుట్టిందేమో... కార్గిల్ యుద్ధంలో అరుణ్‌కి నూరేళ్లూ నిండాయి. తరువాత కొంతకాలం ఒంటరిగా జీవనసమరం సాగించినా- నాన్నగారు మాత్రం నేను చిన్న వయసులో అన్ని సుఖాలను కోల్పోవడం తట్టుకోలేక, భార్యతో విడాకులు తీసుకున్న మధుతో నాకు పునర్వివాహం జరిపించారు.

మధుకి నేనంటే ఇష్టమే అయినా- పాపని మాత్రం నిండుమనసుతో స్వీకరించలేకపోయాడు.

ఫలితంగా... లౌక్యని రెసిడెన్షియల్ స్కూల్‌లో చేర్పించాల్సివచ్చింది!

నేను ఎంతో ప్రతిఘటించాను... మధునైనా వదులుకుంటాను కానీ, పాపని వదలనని! కానీ, నాన్నగారు నాకు నచ్చచెప్పి ఒప్పించారు.

ఆ తరువాత మధుకి బదిలీ అయింది. మునుపటిలాగా ఒంటరిగా ఉండాలి. 'పాపను తిరిగి తెచ్చుకుంటాను...' అని ఎంత బతిమాలినా- అటు నాన్నగారు కానీ, మధు కానీ అంగీకరించలేదు. చేసేదిలేక మనసు రాయి చేసుకున్నాను. నెలకోసారి మాత్రం వెళ్లి లౌక్యని చూసి వస్తుంటాను. మధు వారానికోసారి వస్తుంటాడు. అప్పుడు కూడా లౌక్యని చూడాలన్న ఆసక్తి కనపరచడు. మధుకి నేనంటే ఇష్టమో, కోరికో అర్థంకాదు నాకు. ఎంతో ఆదర్శవాదిలా వితంతు వివాహం చేసుకున్నానని అంటుంటాడు నాతో. మరి, అతని ఆదర్శం- పాప విషయంలో ఏ గంగలో కలిసిందో ఎంత ఆలోచించినా నాకర్థం కాలేదు... ఈరోజు వరకూ! పిల్లలు లేని మధు నా పాపని ఆదరిస్తాడని ఆశించిన నా నెత్తిన మొదటిరాత్రే పిడుగు పడింది.

లౌక్యని విడిగా పడుకోబెట్టి, నేను మధు పక్కలోకి వెడుతోంటే నా మనసంతా కలచి వేసినట్టు అయింది. చాలాసేపటిదాకా దాన్ని వదిలిపెట్టి గదిలోకి వెళ్లలేకపోయాను. నాకోసం ఎదురుచూసి, చూసి బైటకి వచ్చిన మధు- నేను లౌక్య పక్కన పడుకోడం చూసి, "ఈ మాత్రానికి నన్నెందుకు చేసుకున్నావు?" అంటూ కోపాన్ని బలవంతంగా అణచుకోడం నాకు అశనిపాతం అయింది.

"పాపని నిద్రపుచ్చి వస్తానండీ!" అంటే నేను ఊహించని మాట అన్నాడు-

"నీ గతంతో సంబంధం లేకుండా నిన్ను కావాలనుకున్నాను... చేసుకున్నాను. అలాగని నీ కూతుర్ని 'నా కూతురు' అని ఈ సమాజానికి ప్రచారం చేయాలన్న అభిలాష గాని, అంత గొప్పమనసు కానీ నాకు లేదు. ఆర్థికంగా కానీ, ఇతరత్రా కానీ నాకేం బాధ్యత లేదు. నీ పిల్లని నువ్వే చూసుకోవాలి. నువ్వు ఉద్యోగస్తురాలివి కాబట్టి ఆ పిల్ల చదువూ, తిండీ అంతా నీదే బాధ్యత!"

అప్పుడు నాకూ అనిపించింది... 'ఈ మాత్రానికి నేను ఇతన్నెందుకు చేసుకున్నాను?' అని! తను నన్ను ఆదర్శవివాహం చేసుకున్నాడా? మరి, నేను? ఈ ప్రశ్నకి సమాధానం నాకు లభించలేదు.

కోపం అణచుకుంటూ శాంతంగా అడిగాను- "ఈ విషయం ముందే ఎందుకు చెప్పలేదు?"

"మీ నాన్నగారికి చెప్పాను. ఆయన పెళ్ళి ప్రస్తావన తెచ్చినరోజే చెప్పాను. నీకు చెప్పలేదా ఆయన?" అన్నాడు.

"లేదు... నాన్నగారు చెప్పలేదు!" అయోమయంగా అన్నాను.

"అయితే తప్పు ఆయనది... ఆయన్నే అడుగు!" అన్నాడు.

నాన్నగారు నాకు మధు సంగతి చెబుతూ అన్నది ఒకటే మాట- "నువ్వు అదృష్ట వంతురాలివమ్మా! మధు నిన్ను ఇష్టపడుతున్నాడు. నా మాట విని ఈ పెళ్ళికి ఒప్పుకో. ఈ సమాజంలో ఒంటరిగా బతకడం కత్తిమీద సాము! అన్నదమ్ములు కూడా లేనిదానివి... మా తదనంతరం నిన్నెవరు చూస్తారు?" అంటూ బతిమాలి ఒప్పించారు.

ఆరోజు "నన్ను భార్యగానే కాదు, పాపని కూతురుగా కూడా అంగీకరిస్తాడా నాన్నా?" అని నేనడగలేదు. ఆయన చెప్పలేదు.

ఆరాత్రి మధు అలా అన్నాక నాన్నగారిని నిలదీశాను- "ఏంటి నాన్నా ఇది? పాపని హాస్టల్లో చేర్పించాలని నాకు చెప్పలేదేం?" అని.

"పిల్ల తల్లివైనా నిన్ను పెళ్ళి చేసుకోడానికి ఒప్పుకోవడమే గొప్పవిషయం! పిల్లని కూడా యాక్సెప్ట్ చేయమనడం న్యాయం కాదమ్మా. దాన్ని హాస్టల్లో చేర్పించడమే ఉచితం! మనక్కావలసింది పిల్ల బాగా చదువుకుని వృద్ధిలోకి రావడం... అంతే! నీకు శక్తి ఉన్నంతవరకూ చదివించు. ఆ తరువాత పెళ్ళి చేసి పంపించేస్తే బాధ్యత తీరుతుంది. దానికోసం నీ జీవితం ఎందుకు నాశనం చేసుకుంటావు? మధుకి అసలు ఆడపిల్లలంటే ఇష్టం లేదు. పైగా... పరాయివాడి కూతుర్ని ఎలా ఆదరిస్తాడనుకున్నావు?" అన్నారు.

"మరి... మరి ఎందుకు ఒప్పుకున్నావు నాన్నా?" అని అడిగాను.

"నా కళ్ళ ముందు నువ్విలా అన్ని సుఖాలకూ దూరమై బతుకుతుంటే తండ్రిగా భరించలేక పోతున్నానమ్మా!"

హతాశురాలినైనాను..!

'నామీద ఆయనకున్న ప్రేమ- నాకు నా కూతురి మీద ఉండదనుకున్నారా నాన్నగారు?!' అనిపించింది. నా స్వార్థం కోసం చిన్నారి లౌక్యని అనాథని చేశానని ఎంత ఆవేదన అనుభవించానో ఎవరూ అర్థంచేసుకోలేదు. దాన్ని హాస్టల్లో చేర్పించి వచ్చేరోజు- గుండె తెగిపడేలా ఏడ్చాను.

కనీసం దాని తండ్రిగా రికార్డులో తన పేరు రాయడానిక్కూడా అంగీకరించలేదు మధు. అతని ఆదర్శంలోని ఆంతర్యం తరువాత తెలిసింది. నాన్నగారి ఆస్తి కోసం, నా అందం కోసం మాత్రమే మధు నన్ను వివాహం చేసుకున్నాడు.

అప్పటికే అనూరాధ రెండోపెళ్ళి చేసుకుందన్న వార్త- అందరికీ తెలిసిపోవడంతో పరువు కాపాడుకోవడానికి అన్నీ భరించాను. మధు నన్ను ఎంత బాగా చూసుకున్నా ఆ ప్రేమలో స్వార్థమే కనిపిస్తూ ఉంటుంది నాకు. అయినా... అనేకసార్లు ఈ విషయం ప్రస్తావించి, లౌక్యని ఇంటికి తీసుకురావడానికి మధుని కన్విన్స్ చేయడానికి ప్రయత్నించాను. కానీ, అతను ససేమిరా అన్నాడు.

ఇవాళ ఉదయం ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణంలో నిద్రలేచిన నాకు- 'పోశాలు పెళ్ళివార్త'తో మనసంతా కలతతో నిండిపోయింది. భారమైన మనసుతో డ్యూటీ ముగించుకుని ఇంటికి బయలుదేరాను.

గేటులో ఎదురైంది లక్ష్మి... "నమస్తే అమ్మా!" అంటూ.

"నీ పెళ్ళట కదా లక్ష్మీ?" అడిగాను.

లక్ష్మి తలవంచుకొని నవ్వింది.

'వద్దు లక్ష్మీ... చేసుకోకు. అనవసరంగా రొంపిలో దిగకు!' నోటిదాకా వచ్చిన మాట ఎస్.డి.గారి కారు గేటు లోపలికి రావడంతో నోట్లోనే ఆగిపోయింది. ఆయనకు విష్ చేసి, ఆయన వెనకాలే లోపలికి నడిచాను.

"ఏమ్మా అనూ... మొదటి ప్రసారం అయిందా? వెళ్తున్నావా?" అడిగారాయన.

ఆయన మాటకి సమాధానం చెప్పకుండా "సార్! మీరు పోశాలుకీ, లక్ష్మికీ పెళ్ళి చేస్తున్నారటగా... నిజమేనా?" అడిగాను.

"అవునమ్మా! పాపం- ఇద్దరూ అనాథలే! ఒకళ్ళకొకళ్ళు తోడుగా ఉంటారుగా! అందుకే చేయాలనుకుంటున్నాను. ఏదో మన దగ్గర పనిచేస్తున్నందుకు ఈ సాయం చేస్తే గుర్తుంచుకుంటారుగా!"

"అదికాదు సార్! లక్ష్మికి ఇద్దరు పిల్లలున్నారు..."

"పెద్ద పిల్లవాడిని పెంపకాని కిచ్చిందిటగా!"

'రెండోపిల్ల ఆడపిల్ల ఉంది!"

"అందుకే ఆడపిల్లని పెంచడం మాటలు కాదుగా! పైగా... ఒంటరి ఆడది- తోడుగా ఎవరో ఒక మగాడుంటాడుగా!"

"కానీ..." నేను నా అనుమానం వ్యక్తపరచబోతుండగా- ఆయన టేబిల్ మీది టెలిఫోన్ మోగింది.

ఆ టెలిఫోన్ టాక్ ఇప్పట్లో ముగియదు. నేను బైటకి వచ్చేశాను.

నా మనసులో భయం, అనుమానం, సందేహం- అలాగే ఉండగానే పోశాలు. లక్ష్మిల వివాహం మా ఎస్.డి.గారి ఆధ్వర్యంలో, మా ఆకాశవాణి ఆడిటోరియంలో, స్టాఫ్ సమక్షంలో నిరాడంబరంగా జరిగిపోయింది.

ఎస్.డి.గారు వధూవరులకు క్వార్టరు ఒకటి అలాట్ చేశారు. పోశాలు తరపున మేమంతా ఉన్నాము. లక్ష్మి తరపున ఆమె అక్కగారు, బావగారు, వాళ్ళు పెంచుకుంటున్న లక్ష్మి కొడుకు వచ్చారు. అక్క ఒడిలో లక్ష్మి కూతురు పడుకొని ఉంది.

అంటే... కూతుర్ని కూడా అక్కకు ఇచ్చి పెళ్ళి చేసుకుని కులుకుదామనుకుంటోందా లక్ష్మి? ...పీకల దాకా ఆమె మీద కోపం వచ్చింది నాకు. 'ఎంత స్వార్థం?' అనిపించింది.

ఒక స్వీటు, బిర్యానీ, పెరుగు పచ్చడి, అన్నం. సాంబారుతో సింపుల్‌గా అందరికీ స్వంత ఖర్చుతో భోజనాలు పెట్టించారు ఎస్.డి.గారు. ఆయన విశాల భావాలకూ, సంస్కారానికీ జోహార్లర్పించకుండా ఉండలేకపోయాను కానీ, నా మనసులో మాత్రం లక్ష్మిపట్ల కోపం

నిండిపోయింది. 'ఎంతైనా తక్కువ కులం వాళ్ళకి తక్కువ బుద్ధులే ఉంటాయి. అనవసరంగా వీళ్ళ గురించి వారంరోజులుగా మధనపడ్డాను' ...అనిపించింది.

భోజనాలు అయ్యాక బయలుదేరి వస్తూ వాళ్ళిద్దరి వైపు చూశాను. మెడలో పూలదండలు, కొత్తబట్టలు! రెండోపెళ్ళి వాళ్ళయినా- యువదంపతుల్లా నిలబడి అందరివైపు ఆనందంగా చూస్తున్నారు.

నేను చివ్వున తల తిప్పుకుని గేటువైపు నడిచాను.

ఇంతలో లక్ష్మి అక్కగారి ఒళ్ళో ఉన్న పాపాయి నిద్రలేచి కెవ్వుమంది. ఆమె పాపను ఊరుకోబెట్టడానికి ప్రయత్నిస్తోంది. కానీ, పాప ఊరుకోలేదు. అంతకంతకీ పాప ఏడుపు తారస్థాయికి చేరుకుంది.

నేను ఆగిపోయి లక్ష్మివైపు చూశాను... కదలకుండా రాయిలా, నిశ్చలంగా నిలబడి పాప వైపు చూస్తోంది. పోశాలు ఎవరితోనో మాట్లాడుతున్నాడు.

ఆమెలోని కాఠిన్యానికి చేష్టలుడిగి నిలబడ్డాను బొమ్మలా!

పాప ఏడుస్తోంది... ఎవరెంతగా ఓదార్చినా ఆగడం లేదు. లక్ష్మి నిలబడ్డ చోట నుండి అడుగు ముందుకు వేసి, తిరిగి వెనక్కి తీసుకుని పోశాలు వైపు బిక్కమొహంతో చూసింది.

పోశాలు దృష్టి పాపమీద పడింది. తిరిగి లక్ష్మి వైపు చూశాడు. బొమ్మలా నిలబడిన ఆమె వైపు వింతగా చూసి, "ఏంది గట్ల నిలబడ్డవు? బిడ్డ ఏడుస్తుంది. ఇనపడ్తలేదా..? పో... పోయి బిడ్డకి పాలియ్యి!" అసలు, సిసలైన భర్తలా గదమాయించాడు.

మగాడు... ఎలాంటివాడైనా మగాడు! ఎలా ఉన్నా మగాడు..! ఇటు తాళి కట్టగానే అప్పటిదాకా ఏమాత్రం పరిచయం లేని ఆడదాని మీద ఎంతటి అధికారాన్ని పొందాడు?! అయితే ఏం? ఆ స్వరంలో ఎంత ఆర్ద్రత..? ఎంత సంస్కారం?! ఎంత మార్దవం..?! ఇతనేనా చదువూ, సంస్కారం లేని పోశాలు..?! ఇతనికీ, కంప్యూటరు ఇంజనీరు మధుకి పోలికెక్కడ?

పోశాలు పట్ల అంతులేని గౌరవంతో చెమర్చిన నా కళ్ళకు- లేడిపిల్లలా పాపాయి దగ్గరకు పరిగెత్తుతోన్న లక్ష్మి మసక మసకగా కనిపించింది.

మహా నటుడు

విపుల మంత్లీ. మార్చి 1999

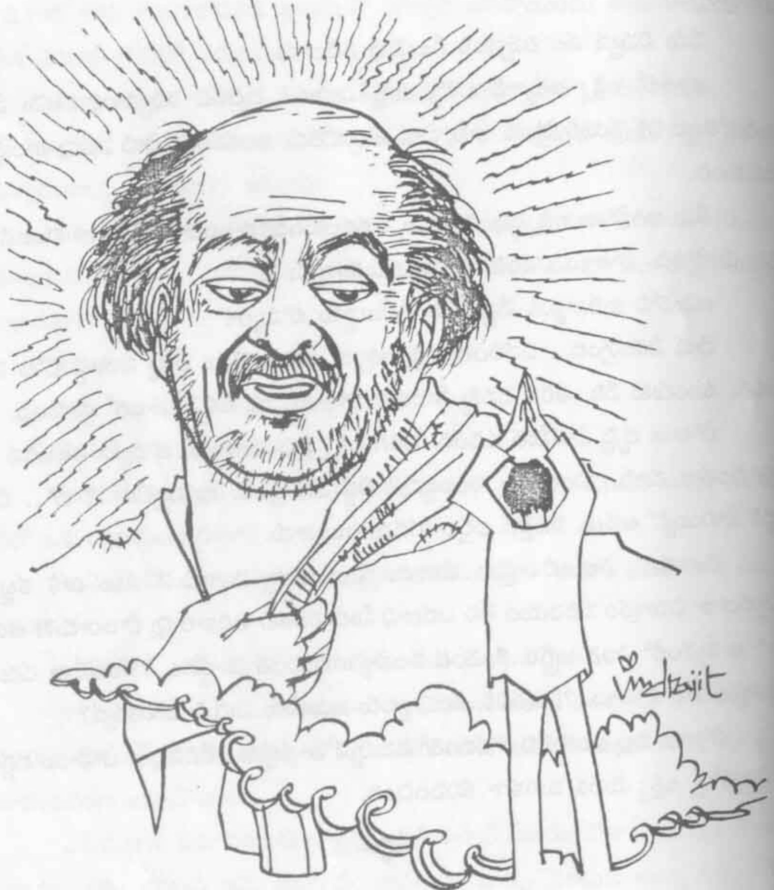

వీధివాకిట్లో పడక్కుర్చీలో పడుకున్న శివరామయ్యశాస్త్రికి పక్కింటివాళ్ళ టీ.వీ.లోంచి 'రాయబారం'లోని పద్యాలు వినిపించాయి. చేతిలో ఉన్న ట్రాన్సిస్టరు గొంతు నొక్కేసి పద్యాలు శ్రద్ధగా వినసాగాడు.

అప్రయత్నంగా ఆయన్న పెదాలు ఆ పద్యాలను ఉచ్ఛరించాయి. మూసుకున్న కనురెప్పల చాటున అలవోకగా కదుల్తోన్న తెరలు, మనోహరంగా ప్రదర్శింపబడుతోన్న రాయబార దృశ్యాలు కదలసాగాయి.

జీవితాన్ని నాటకరంగానికి అంకితం చేసి, 'జీవితమే నాటకం, నాటకమే జీవితం'గా భావించి నాటక కళ కోసం బతికిన మహానటుడు- ఈనాడు జవసత్వాలు ఉడిగి, ఆదరణ తగ్గి, సహచరిని కోల్పోయి, కన్నపిల్లల చేత నిరాదరింపబడి, అటు నమ్ముకున్న నాటక రంగం, ఇటు నమ్ముకున్న దైవం వంచించగా... ఒంటరిగా, ఓ చీకటి గది ముందు ఆరుబయట, ఓ పాతకాలం నాటి పడక కుర్చీలో పడుకుని గతాన్ని నెమరేసుకుంటున్నాడు.

తెలుగు, సంస్కృత భాషల్లో పాండిత్యం సంపాదించి, రామాయణ, భారత, భాగవతాది గ్రంథాలను ఔపోసన పట్టి అందులోని పాత్రల పట్ల ప్రభావితుడై అనేక పౌరాణిక నాటకాలు రచించి, ప్రదర్శించాడు. ముఖ్యంగా భీష్ముడి పాత్ర ఆయనకెంతో ఇష్టం! అనేక గ్రంథాలు చదివి భీష్ముడి పాత్రలోని ఉదాత్తతని తన ప్రదర్శనల ద్వారా లోకానికి చాటిన మహాతపస్వి!

తండ్రి బలవంతం మీద కొంతకాలం బడిపంతులుగా ఉద్యోగం చేశాడు. కానీ వృత్తికీ, ప్రవృత్తికీ సమన్వయం కుదరక ప్రవృత్తినే వృత్తిగా మార్చుకున్నాడు.

ఓ శుభముహూర్తాన ఓ డ్రామా కంపెనీతో కలిసి అనేక ఊళ్లల్లో నాటక ప్రదర్శనలు ఇస్తూ... వాళ్ళల్లో కలిసిపోయాడు.

ఆయనలోని ప్రతిభకు, గంభీరమైన ఆ స్వరానికి ప్రజలు నీరాజనాలు పట్టారు. అంచెలంచెలుగా నటుడిగా ఎదిగాడు. కొన్నాళ్లకు తానే ఓ డ్రామా కంపెనీ పెట్టి, దానికి 'యామినీ నాటక సంస్థ' అనే పేరు పెట్టాడు. ఎందరో కళాకారులను తయారుచేశాడు.

పౌరాణిక నాటకాలే కాక- చారిత్రక, సాంఘిక నాటకాలు కూడా ప్రదర్శించడం ప్రారంభించాడు. అతని ప్రియమిత్రుడు శివరామయ్యకి అన్నివిధాలా చేదోడువాదోడుగా ఉంటుండేవాడు.

శివరామయ్య సంస్థ ప్రదర్శించే నాటకాలకి ప్రభావితులైన వాళ్ళల్లో కొందరు స్త్రీలు కూడా రంగస్థలం మీద నటించడానికి ముందుకువచ్చారు. అప్పటిదాకా స్త్రీ పాత్రలు తానే పోషించిన శివరామయ్య- 'బాలసరస్వతి' అనే ఓ అనాథకి తన దగ్గర ఆశ్రయం ఇచ్చి, ఆమె చేత అనేక పాత్రలు ధరింపచేశాడు.

బాలసరస్వతి శివరామయ్య ప్రతిభకు, ఔదార్యానికి, మంచితనానికి ముగ్ధురాలై, ఆయననే దేవుడిగా భావించేది. ఆయన పొందే సత్కారాలు, సన్మానాలు తానే పొందుతున్నంత ఆనందం అనుభవించేది.

కొన్నాళ్ళకి శివరామయ్య ఆమెని వివాహం చేసుకున్నాడు. అనాథనైన తనని చేరదీసి ఆశ్రయం ఇవ్వడమే కాక... జీవితాన్నిచ్చిన ఆయన- ఆమె దృష్టిలో దేవుడే... అపర శ్రీకృష్ణుడే!

ఆయనతో పాటు ఎన్నో ప్రదర్శనలిచ్చిన బాలసరస్వతి- ముగ్గురు పిల్లలు కలిగిన తరువాత నటనకి స్వస్తి చెప్పి, పిల్లల్ని చూసుకోడం ప్రారంభించింది.

కొంతకాలానికి నాటక రంగం బలహీనపడిపోయింది.

ముఖ్యంగా... పౌరాణిక నాటకాల పట్ల ప్రేక్షకులలో ఆదరణ తగ్గిపోయింది. సినిమా రంగం దినదినాభివృద్ధి చెందనారంభించింది. టిక్కెట్టు కొనుక్కుని నాటకాలు చూసే ప్రేక్షకుల సంఖ్య బాగా తగ్గిపోవడంతో ఆదాయం లేకుండా పోయింది.

అనేక సత్కారాలూ, సన్మానాలూ పొందిన శివరామయ్య ముందు కృంగిపోయినా- తరువాత తనకు తానే ధైర్యం చెప్పుకుని, నాటక రంగం కోల్పోయిన ఆదరణను పునరుద్ధరించడానికి ఎంతో కృషి చేశాడు. అరవై నాలుగు కళల్లో నాటక కళకున్న ప్రాధాన్యతను వివరిస్తూ అనేక వ్యాసాలు రాశాడు.

రోజురోజుకీ బతుకు దుర్భరమైపోయింది. భార్యాపిల్లల్ని పోషించలేని స్థితి వచ్చింది. తోటి కళాకారులైన బసవయ్య, మాధవరావు సినిమాల్లో వేషాల కోసం మద్రాసు బయల్దేరారు.

శివరామయ్య కూడా వాళ్ళతోపాటే వెళ్లాడు.

రంగస్థలం మీద అపర శ్రీకృష్ణుడిగా, మరో కర్ణుడిగానే కాక- సాక్షాత్తు సత్యహరిశ్చంద్రుడే దిగివచ్చాడన్న భ్రమ కల్పించి జేజేలు కొట్టించుకున్న శివరామయ్య- 'భీష్ముడంటే ఇలాగే ఉండేవాడు కాబోలు!' అని అచ్చెరువొందిన ప్రజల చేత సత్కారాలు పొందిన శివరామయ్య- సినిమాల్లో ఎక్స్ట్రా వేషాలు వేయాల్సివచ్చింది... భార్యాపిల్లల్ని పోషించడం కోసం!

సినిమా రంగం రానురానూ ఓ పరిశ్రమగా మారింది. కళాకారులు, నటులు, అందరూ కూడా తమ కళని అమ్ముకోసాగారు. ఆ మార్పులన్నీ శివరామయ్యకి చాలా బాధ కలిగించాయి.

ఆడపిల్లల్ని స్కూల్ ఫైనల్ దాకా, డిగ్రీదాకా చదివించగలిగాడు. కొడుక్కి తన ఆరాధ్య దైవం 'బళ్ళారి రాఘవ' పేరు పెట్టుకున్నాడు. కానీ, రాఘవకి నాటకాలంటే అసహ్యం, తండ్రి ఎంచుకున్న జీవన విధానం అంటే ఏవగింపు! అందుకే అతను డిగ్రీ పూర్తవగానే మద్రాసులోనే ఉద్యోగం సంపాదించుకుని, తల్లిదండ్రులకి దూరంగా వెళ్లిపోయాడు. అతని దృష్టిలో తండ్రి అసమర్థుడు! ఆ బాధతో బాలసరస్వతి మంచం పట్టింది. కొంతకాలానికి భర్తనీ, పిల్లల్నీ దుః సాగరంలో ముంచి ఆమె దూరతీరాలకు వెళ్లిపోయింది.

ఏనాడూ భర్తని పల్లెత్తు మాట అనకుండా కష్టసుఖాల్ని ఆయనతో సమానంగా పంచుకొ మనసున మనసై, బతుకున బతుకై... ఎంతో సహనంతో, సంస్కారంతో సహచర్యం చేసిన భార్య పోవడంతో శివరామయ్య పూర్తిగా క్రుంగిపోయాడు.

కానీ... పెళ్ళికెదిగిన కూతుళ్ళు కళ్ళముందు కన్పిస్తూ, బాధ్యత గుర్తుచేయడంతో తిరి జీవనయానం ప్రారంభించక తప్పలేదాయనకి.

ఆయనతోపాటే మద్రాసు బయల్దేరిన మాధవరావు, బసవయ్యలు సినిమాల్లో వేషాలు వేస్తూ బాగా సంపాదించారు. శివరామయ్య ఒకనాడు తమకు చేసిన సాయానికి కృతజ్ఞతగా మాధవరావు- శివరామయ్య పెద్దకూతురు అహల్యని తన పెద్దకొడుక్కి చేసుకుని, తన కోడలిగా ఆహ్వానించాడు.

నడమంత్రపు సిరి నడినెత్తినెక్కిన అహల్య- తండ్రినీ, చెల్లినే కాదు.., మామగార్ని కూడా మర్చిపోయి భర్తని తీసుకుని వేరే వెళ్లిపోయింది.

• • •

"మాష్టారూ!" ఆలోచనల్లోంచి తుళ్ళిపడ్డాడు శివరామయ్య.

బాగా చీకటి పడింది..!

వీధి దీపాల వెలుగులో అస్పష్టంగా కన్పించారు- ఒకనాటి ఆయన శిష్యుడు బలరామ్... అతని పక్కనే మరో వ్యక్తి!

"రా బలరామ్!" ఆహ్వానించాడాయన.

"మాష్టారూ! ఇతను నా కొలీగ్ కామేశ్వరరావు..." పరిచయం చేశాడు బలరామ్.

"వీరే మా మాష్టారు శివరామయ్యగారు!"

"నమస్కారం మాష్టారూ!" వినయంగా నమస్కరించాడు అతను.

"నమస్కారం... కూర్చోండి బాబూ! లాంతరు తెస్తాను!" కుర్చీలోంచి లేవబోయాడాయన.

"ఏం వద్దు. కూర్చోండి! వెలుగుందిగా..!" ఆయనని వారిస్తూ అరుగు మీద చతికిల పడ్డారిద్దరూ.

బలరామ్ తన చేతిలో ఉన్న అరటి పళ్ళు శివరామయ్య చేతికి అందించాడు.

"వచ్చిన ప్రతిసారీ... భగవంతుడికి సమర్పించినట్టు ఈ పళ్ళు ఎందుకు నాయనా?!" అన్నాడాయన.

"పెద్దవారు... మీకు పళ్ళు తప్ప ఏమివ్వగలను మాష్టారూ?" అన్నాడు బలరామ్.

"వారానికి రెండు, మూడుసార్లు ఎంతపని ఉన్నా వదిలేసి, నాతో కబుర్లు చెప్పడానికి నువ్వు రావడమే నాకెంతో తృప్తినీ, ఆనందాన్నీ ఇస్తుంది. ఇంక కానుకలేం కావాలి బలరామ్?!"

"మీ దగ్గరకి వచ్చి మీ అనుభవాలు మీతో కలిసి పంచుకోవడంలో నాకెంతో మధురానుభూతి కలుగుతుంది. మీ దగ్గరకి రావడంలో నాకా స్వార్థం ఉంది!" చిరునవ్వుతో అన్నాడు బలరామ్.

"అందుకే ... బలరామ్ స్వార్థంలో నేనూ కొంత భాగం పంచుకుందామని వచ్చాను!" అన్నాడు కామేశ్వరరావు.

"బాగుంది..."

-నవ్వాడు శివరామయ్య.

"ఏదో... అప్పట్లో మేము వేసే వేషాలు గొప్పగా అనిపించేవి. ఈనాడు అభివృద్ధి చెందిన సాంకేతిక విలువలు అప్పుడు లేవు కదా బాబూ!" నిట్టూరుస్తూ అన్నాడు.

"అయినా- ఆనాటి ఆ నాటక ప్రదర్శనల్లో జీవం ఉండి ప్రేక్షకుల్లో తాదాత్మ్యత కలిగించేది కదా! ఆ కళాకారుల్లో ఉన్న కళాతృష్ణ, అంకిత భావం ఇప్పుడున్నాయా మాష్టారూ? మీ కళ జీవనది లాంటిది. ఎన్నటికీ ఆవిరి కాదు!"

"నిజం బాబూ! ఈ మాట అక్షరాలా నిజం..! డెబ్బై ఏళ్లు వస్తున్నాయి నాకు- అయినా నాలో ఇంకా నటించాలన్న తపన చావలేదు. అవకాశాలు రావడం లేదుకానీ, వస్తే మళ్లీ విజృంభించగలను!" ఓ రకమైన ఉద్వేగంతో అన్నాడాయన.

"మీ వయసుకి తగిన పాత్రలు ఉంటాయిగా..! మీరు సినిమాల్లో ఎందుకు నటించలేదు?" ఆసక్తిగా అడిగాడు బలరామ్.

"హుం..!" అదోరకంగా నవ్వాడాయన.

"సినిమాల్లో వేషాలు ప్రతిభను చూసి దొరకవు బలరామ్! అలాగైతే రంగస్థలం మీద అపర శ్రీకృష్ణుడుగా, హరిశ్చంద్ర నాటకంలో 'సాక్షాత్తూ హరిశ్చంద్రుడే దిగి వచ్చాడా..?' అని భ్రమ కలిగింపచేసిన ఈ శివరామయ్య ఓ సినిమాలో హీరోకి బట్టలిస్త్రీ చేసిచ్చే ఓ చిన్నచాకలిగా నటించాల్సి వచ్చింది. నిజానికి పాత్రల గురించి బాధపడలేదు నేను. ఆ పాత్రల కున్న ప్రాముఖ్యత గురించీ, విలువ గురించీ బాధపడ్డాను. ఓ వంద రూపాయల కోసం, రెండు వందల కోసం కక్కుర్తి పడి సినిమాల్లో ఎక్స్‌ట్రా వేషాలు వేయడం అనేది... ఎంత భయంకరం?! అందుకే ఆ మార్గం నేను జీవనాధారంగా ఎంచుకోలేదు. మీలాంటి యువకులు ఉత్సాహంతో వచ్చి నటనలో శిక్షణ ఇవ్వమనేవాళ్ళు. అలా శిక్షణ ఇస్తే తృణమో, పణమో ఇచ్చి వెళ్లేవాళ్ళు. ఏదో ఈ బీద కళాకారుడి జీవితం అలా వెళ్లిపోతోంది! నిజంగా మాధవరావు దయ చూపించకపోతే పెద్దకూతురి పెళ్ళి చేయగలిగేవాణ్ణా?! మీ నాన్న పూనుకోకపోతే... అమూల్య పెళ్ళి చేసేవాణ్ణా బలరామ్?!"

బలరామ్ ఆప్యాయంగా అన్నాడు... "అమ్మాయి లిద్దరూ అదృష్టవంతులు మాష్టారూ! అందుకే మంచి సంబంధాలు దొరికాయి. మా నాన్నగానీ, మాధవరావుగారుగానీ కేవలం నిమిత్తమాత్రులు!"

ఆయన నిట్టూర్చాడు.

"పెద్దమ్మాయి అదృష్టవంతురాలే! కానీ దాని ప్రేమకు నోచుకోని నేను చాలా దురదృష్టవంతుణ్ణి! కొడుకు ఉండీ ఈ వయసులో ఇలా అనాథగా బతకడం నా దౌర్భాగ్యం! కనీసం నా చిన్నకూతురు అమూల్య కూడా- పెళ్ళై రెండేళ్లయింది... ఒకసారన్నా వచ్చి 'ఎలా ఉన్నావు నాన్నా?' అని అడగలేదు. నా భార్య... బాలసరస్వతి నిష్క్రమణ తోటే సగం అనాథనైనాను. ఇప్పుడు పూర్తిగా..!" ఆయన స్వరం వణికింది.

"అంత మాటనకండి. మేమంతా లేమా?!" బలరామ్ ఓదార్పుగా అన్నాడు.

"అవును మాష్టారూ! బలరామ్‌తోపాటే నన్నూ మీ ఆప్తుడుగా భావించండి ఈరోజు నుంచీ..!"

"అంతకన్నా నాకేం కావాలి బాబూ! బలరామ్ పూనుకోకపోతే వృద్ధ కళాకారులకి మంజూరు చేసిన ఈ పెన్షన్ ఆరువందలు నాకు వచ్చేదే కాదు. అప్పుడు నాకు దక్కిన సర్టిఫికెట్లు, శాలువలూ ఈ పెన్షన్ సంపాదించుకోడానికి పనికొచ్చాయి. అంతకన్నా ఈ నటుడికి మిగిలిందేమీ లేదు... మధురానుభూతులు తప్ప!"

"మీ వయసు వచ్చేటప్పటికి మాకు అవికూడా మిగలవు మాష్టారూ! ఏం సాధించామని మాకు అనుభూతులుంటాయి?"

"మాష్టారూ! మీరు పోషించిన పాత్రల్లో మీకు బాగా పేరు తెచ్చింది ఏది?" కుతూహలంగా అడిగాడు కామేశ్వరరావు.

శివరామయ్య మొహంలో ఓ క్షణం మెరుపు మెరిసింది.

ఆయన కళ్ళముందు తొలగిపోతోన్న తెరలు, అందమైన వేదికలు, అపురూపమైన దృశ్యాలూ మనోహరంగా కదిలాయి...

"ఓసారి నేను కర్ణుడిగా నటిస్తే ఓ ఇల్లాలు నాటకం పూర్తవగానే వచ్చి నన్ను కౌగలించుకుని కన్నీళ్లు పెట్టుకుంది... 'ఎన్ని కష్టాలు పడ్డావు నాయనా...' అని! సత్యభామ పాత్రని అద్భుతంగా పోషించి... సత్యభామ ఇలాగే ఉంటుంది కాబోలన్న భ్రమ కల్పించిన స్థానం నరసింహారావుగారు ఓసారి నేను తులాభారంలో సత్యభామగా నటించడం చూసి ముగ్ధులై వేదిక మీదికి వచ్చి నన్ను అభినందించారు. అదో మరుపురాని మధురానుభవం!

భీష్ముడి పాత్ర పోషించిన రోజుల్లో జనాలు నన్ను ఓ మహాపురుషుడిగా భావించి... నేను కనిపించినపుడల్లా పాదాభివందనాలు చేసేవాళ్ళు! 'ఇలాంటి అనుభవాల ముందు సత్కారాలు, సన్మానాలు, బిరుదులూ ఏవిధంగా సాటి!' అనిపించేది. గయోపాఖ్యానం ప్రదర్శించిన ప్రతిసారీ ఇంటికి పది కొబ్బరి చిప్పలు పట్టుకెళ్లేవాడిని!" నవ్వాడాయన.

బలరామ్, కామేశ్వరరావులు కూడా హాయిగా నవ్వారు.

"మొదట్లో స్త్రీలు వేషాలేయడానికి ముందుకొచ్చేవారు కాదట కదా! పురుషులే స్త్రీ పాత్రలు ధరిస్తే ప్రజలెలా రిసీవ్ చేసుకునేవారు?" ఆసక్తిగా అడిగాడు కామేశ్వరరావు.

"ప్రదర్శన పూర్తి అయి, బైటికొచ్చిందాకా పురుషులే స్త్రీ పాత్రలు ధరించారని తెలిసేదే కాదు."

"మళ్లీ... స్త్రీలు ఎలా రాగలిగారు రంగస్థలం మీదికి?"

శివరామయ్య పెదాల పైన చిరునవ్వు మెరిసింది.

"బళ్ళారి రాఘవగారు ఓసారి విదేశాలకి వెళ్లినపుడు ఓ ప్రదర్శన జరిపారట... అందులో వారే స్త్రీ పాత్ర ధరించారుట! అది చూసిన మహారచయిత బెర్నార్డ్‌షాగారు రాఘవగార్ని ఎంతో మెచ్చుకొని, 'నాకో సందేహం... మీ దేశంలో స్త్రీలు చూడడానికి బాగుండరా?' అని అడిగార్ట!"

"అదేంటి?" గట్టిగా నవ్వారిద్దరూ.

ఆయన కూడా నవ్వుతూ "పురుషులే స్త్రీ పాత్రలెందుకు ధరించాల్సి వస్తోంది..?' అని ఆలోచిస్తే ఆయనకు అనుమానం వచ్చింది. ఆయనకేం తెలుసు... మనదేశంలో స్త్రీలకున్న కట్టుబాట్ల సంగతి? దాంతో రాఘవగారు పట్టుబట్టి స్త్రీలను నాటక రంగానికి పరిచయం చేసి, ప్రోత్సహించారట. అదంతా స్వర్ణయుగం. ఇలా చెప్తూపోతే ఎంత చెప్పినా తరగదు!" అన్నాడు.

"మంచి విషయాలు చెప్పారు మాష్టారూ! ఇదంతా వింటోంటే 'మేమెందుకు ఓ ముప్పైఏళ్ల ముందు పుట్టలేదా?' అనిపిస్తోంది. మీ సమకాలీనులం అయ్యేవాళ్ళం. మీతోపాటు మధురమైన అనుభవాలు పొంది ఉండేవాళ్ళం!" అన్నారు నలభై అయిదేళ్ల బలరామ్, కామేశ్వరరావులు.

చీకటి పడింది. వీధిలైట్ల వెలుగు కొద్దిగా పరుచుకుంది. చలిగాలి వీస్తోంది. వాతావరణం ఆహ్లాదంగా ఉంది.

"వెళ్లొస్తాం మాష్టారూ! మళ్లీ కలుస్తాం!" ఇద్దరూ లేచారు.

"అలాగే నాయనా! అప్పుడప్పుడు వస్తూండండి. మీ సాంగత్యమే నాకు ఒకింత ఆనందం కలగచేసేది!" అన్నారాయన.

"రాకుండా ఉండగలమా! ఇవాళ్టి నుంచి బలరామ్‌తో పాటు నేనూ మీ అప్పుణ్ణి అనుకొండన్నాను కదా!" కామేశ్వరరావు ఆప్యాయంగా అన్నారు.

ఆయన కళ్ళు చెమర్చాయి.

ఇద్దరూ సెలవు తీసుకుని వెళ్లిపోయారు.

వాళ్ళు కనుమరుగైందాకా చూసి, కింద పెట్టిన కర్ర అందుకుని కుర్చీలోంచి లేచాడాయన. నెమ్మదిగా నడిచి తన చీకటిగది తలుపు తెరిచి, కుడిచేతిని చాచి తలుపు పక్కనే బల్ల మీద పెట్టిన అగ్గిపెట్టె తీశాడు.

అగ్గిపుల్ల వెలుగులో లాంతరు తీసుకుని వత్తి పెద్దది చేసి దీపం వెలిగించాడు.

కరెంటు బిల్ ఆదా చేయడం కోసం లాంతరు వెలుగు చాలనుకున్నాడాయన.

ఆకలేస్తోంది..! చిన్నచిన్న స్టీలుగిన్నెల్లో ఉదయం వండిన అన్నం, చారూ ఉన్నాయి. కొద్దిగా పెరుగుంది. బలరామ్ తెచ్చిన అరటిపళ్లు ఉన్నాయి.

ఆయన లాంతరు కిందపెట్టి బోర్లించిన కంచం తీసుకున్నాడు.

• • •

"నాన్నా..!"

చెవుల్లో అమృతపు జల్లు కురిసినట్లుగా అనిపించింది.

తలెత్తి గుమ్మంవైపు చూశాడు... క్రీనీడలో ఓ స్త్రీమూర్తి!

"నాన్నా! నేను... అమూల్యను!"

"అ...మూ...ల్యా!" ఆనందంతో ఆయన నోట మాట రాలేదు.

వణుకుతున్న శరీరాన్ని అధీనంలోకి తెచ్చుకుని గుమ్మంవైపు నడిచాడు.

"రామ్మా..!" చేతులు చాచాడు.

అమూల్య చేతిలో ఉన్న సూట్‌కేస్ కిందపెట్టి ఆయన చేతుల్లో వాలిపోయింది.

"ఇన్నాళ్లకు గుర్తొచ్చానా తల్లీ!" రుద్ధమైన కంఠంతో అన్నాడు.

అమూల్య నిశ్శబ్దంగా ఏడ్చింది...

'ఏం చెప్పను నాన్నా..! నా మనసు నీ దగ్గరికి రావాలని ఎంతలా తహతహ లాడిందో ఎలా చెప్పను?' మనసులో అనుకుంది. కళ్ళు తుడుచుకొని అడిగింది- "ఎలా ఉన్నావు నాన్నా?"

"హుఁ! ఎలా ఉంటానమ్మా... ఒంటరి బతుకు! అందులోనూ ఈ వయసులో ఎలా ఉంటుంది..?"

అమూల్య మనసు విలవిల్లాడింది... 'నేను నిస్సహాయురాల్ని! భర్త కనుసన్నల్లో మెలిగే భార్యను, అణకువ కలిగిన కోడల్ని, పరాధీనను, నీ క్షేమసమాచారాలు కనుక్కొనే స్వేచ్ఛ కూడా లేని ఓ బందీని!'

"కాళ్లూ, చేతులూ కడుక్కురామ్మా..! ఎప్పుడు బయల్దేరావో... ఏవిటో? నేనలా బైటికెళ్లి టీ తెస్తాను!" అన్నాడు ఆయన.

"వద్దు నాన్నా..! టీ వద్దు, నేను వంట చేస్తాను. అన్నం తిందాం... నాకాకలిగా ఉంది!" అంది.

ఆయన అణువణువూ పులకించింది ఆనందంతో...

ఎన్నాళ్లయింది ఈ ఇంట్లో గాజుల శబ్దం వినిపించి?!

ఎన్నాళ్లైంది రుచికరమైన వంటతో కడుపు నిండా భోంచేసి..? కానీ... కానీ...

"వద్దమ్మా..! ప్రయాణంలో అలసిపోయుంటావు!" అన్నాడు.

నవ్వింది అమూల్య.

"నా అలసట అంతా మానసికం నాన్నా! నీకు వంటచేసి నా చేతుల్తో తినిపిస్తే కానీ ఈ అలసట తీరదు. ఆఁ... బాత్రూం ఎక్కడుంది నాన్నా?"

"ఇంటివాళ్ళు మంచివాళ్ళమ్మా! వాళ్ళ బాత్రూం వాడుకోవచ్చు. పద... పరిచయం చేస్తాను!"

బాధగా చూసింది... "ఈ చీకటి గదికి అద్దె ఎంత నాన్నా?"

"రెండొందలమ్మా! ఎలక్ట్రిక్ ఛార్జీలు లేవు. లాంతరు వెలుగు చాలుకదా..! పక్కవీధిలో సులభ్ కాంప్లెక్స్ ఉంది. బాత్రూం దేనికి నాకు? వీధి కుళాయి దగ్గర స్నానం చేస్తే గడవదా ఈ వృద్ధుడికి!"

అమూల్యకి 'తెగిపోయిన గుండె నుంచి రక్తం కారుతోందా...' అనిపించింది.

నిశ్శబ్దంగా ఆయనని అనుసరించింది.

ఇంటావిడ ఆప్యాయంగా పలకరించింది. 'అమూల్య గర్భవతి' అని ఆవిడ చెప్తే తెలిసింది శివరామయ్యకి. ఆయనకి అంతులేని ఆనందంతోపాటు తెలీని విచారం కలిగింది.

'అమూల్య పురుటికి వచ్చిందా?' గుండె గుభేల్మంది. పూట గడవని దౌర్భాగ్య స్థితిలో ఉన్న తాను- ఆమెకి పురుడు పోయగలడా?

అమూల్య స్నానంచేసి వచ్చేలోగా ఆయన బజారుకెళ్లి కూరలు తెచ్చాడు.

తండ్రితో కబుర్లు చెప్తూ వంట పూర్తిచేసింది అమూల్య.

ఆరాత్రి రుచికరమైన వంటతో కడుపు, కూతురి ప్రేమతో మనసు నిండిపోయాయి ఆయనకి.

ఆ చీకట్లోనే వదులయిపోయిన నవారు బిగించడానికి అవస్థపడుతూ-

"నువ్వు మంచం మీద పడుకోమ్మా... వట్టిమనిషివి కాదు కదా! నేను బొంత పరుచుకుంటాను!" అన్నాడు.

అమూల్యకి కన్నీరాగలేదు.

కన్నీళ్ల మధ్య మసగ్గా కనిపిస్తోన్న కుక్కిమంచం, విరిగిపోయి రెండుకాళ్ల ఆధారంగా నిలబెట్టబడిన ఓ టేబిల్, కిరోసిన్ స్టవ్, కొన్ని స్టీలుగిన్నెలు!

ఇంట్లో ఉన్న కొద్దిపాటి విలువైన వస్తువులన్నీ అమ్మి తన పెళ్ళి జరిపించాడు. దుర్భర దారిద్ర్యం అనుభవిస్తూ కూడా కూతుర్ని సంతోషపెట్టడానికి ఆయన పడుతోన్న తాపత్రయం ఆమెని బాధించసాగింది.

"నువ్వు పడుకో నాన్నా! మంచం మీద కన్నా నాకు బొంత మీదే హాయిగా నిద్రపడుతుంది!" అంటూ నవారు బిగించడంలో ఆయనకి సాయం చేసింది.

తండ్రీకూతుళ్ళు అవిరామంగా కబుర్లు చెప్పుకుంటూ ఎప్పటికో నిద్రపోయారు. ఇద్దరి మనసుల్లోనూ అహల్య, రాఘవ మెదులుతున్నా ఎవరూ బైటపడలేదు.

• • •

అమూల్య వచ్చి వారంరోజులైంది..!

ఆమె కమ్మగా వండిపెడుతుంటే సుష్టుగా తింటున్న శివరామయ్యకి ఒంట్లో అంతకుముందు లేని శక్తేదో కొత్తగా వచ్చినట్టనిపించింది. కాకపోతే మనసులో మాత్రం గర్భవతియైన కూతురికి ఓ పండుగానీ. కాసిని పాలుకానీ కొనివ్వలేని తన అశక్తతకి చాలా బాధ కలుగుతోంది.

చేతిలో ఉన్న డబ్బులు అయిపోయాయి. ఆమెకోసం రోజూ కూరలు కొంటున్నాడు. ఒక్కడే అయితే చారునీళ్లతో గడిచిపోయేది. ఇప్పుడు తను సంపాదించాల్సిన అవసరం ఉంది. ఏం చేయాలి? ఎలా?

బలరామ్ వచ్చినప్పుడు ఒకటి రెండు నాటక సంస్థల అడ్రస్‌లు తీసుకున్నాడు. ఎంతో జాగ్రత్తగా పాలిథిన్ కవర్లలో దాచిన తన రచనలు కొన్ని బైటికి తీశాడు. ఉన్నవాటిల్లో కొంచెం శుభ్రంగా ఉన్న ధోవతి, లాల్చీ తొడుక్కుని అమూల్యకి చెప్పి బైటికెళ్లాడు.

ఆయన ఎందుకు వెళ్తున్నాడో తెలుసుకున్న అమూల్యకి దుఃఖం ఆగలేదు... ఈ వయసులో ఆయనని తను ఆదుకోవాల్సింది పోయి, ఆయనకి భారంగా తిరిగివచ్చింది.

'ఎలా చెప్పాలి నాన్నా నీకు? నా బాధ ఎవరికి చెప్పను?' వెక్కివెక్కి ఏడ్చింది. రెండేళ్ల నుంచీ 'ఒక్కసారి నాన్నని చూసి వస్తాను...' అంటే- 'ప్రయాణం ఖర్చు లెవరిస్తారు?' అంటూ ఈసడించిన అత్తగారు- 'తొలికాన్పు పుట్టింట్లో జరపడం ఆచారం!' అంది.

ప్రైవేటు కంపెనీ అయినా ఫర్వాలేదు- భార్యనీ, పిల్లల్నీ పోషించగలిగితే చాలని తృప్తి పడి, కట్నం అడగనందుకు సంతోషించి పెళ్ళి చేశాడు నాన్న! ఇప్పుడు-

"గవర్నమెంట్ జాబ్ వెతుక్కుంటున్నాను. పదివేలిస్తే గవర్నమెంట్ జాబ్ దొరుకుతుందని మీ నాన్నకి చెప్పు... సంతోషిస్తాడు. ఎగిరి గంతేసి పదివేలిస్తాడు... పట్రా!" అన్నాడు భర్త.

పదివేలు! అసలు తను ఆమాట తండ్రి ఎదురుగా ఎలా ఎత్తగలదు? ఏ ఉద్దేశంతో తన భర్త- 'నాన్నని పదివేలడిగి పట్రా...' అని చెప్పాడు? పదివేలు లేకుండా రావద్దన్నాడు.

అమూల్య మనసంతా వేదనతో నిండిపోయింది.

పది రూపాయల కోసం తన రచనలు చేతిలో పట్టుకుని బజారుకి బయల్దేరిన తండ్రి- పదివేలు ఎక్కణ్ణించి తెస్తాడు? అమూల్యకి వెంటనే అక్కణ్ణించి పారిపోవాలనిపించింది. కానీ... తండ్రి దీనావస్థ ఆమెని బంధించింది. 'పదివేలు కాదు కదా... ఒక్కపైసా కూడా అడగదు. డెలివరీ అవగానే రానిస్తారా... వెళ్తాను. లేదా... ఇక్కడే నాన్నకి తోడుగా ఉంటూ ఏదన్నా ఉద్యోగం వెతుక్కుంటాను... అంతే!' దృఢంగా నిశ్చయించుకుంది.

• • •

శివరామయ్య దూరదర్శన్ కేంద్రానికి వెళ్లాడు.

గేట్లోనే నిరాదరణ, అవమానం ఎదురయ్యాయి. నిస్పృహతో వెనక్కితిరిగి ఒకటి రెండు నాటక సంస్థలకి వెళ్లాడు. తన రచనలు చూపించి ప్రదర్శనకి చాలా అనువుగా ఉన్నాయని వివరించాడు. వాళ్ళు చాలా నిర్లక్ష్యంగా మాట్లాడారు.

ఆరోజు సాయంత్రం దాకా తిరిగి తిరిగి ఇల్లు చేరాడు.

అమూల్య టీ ఇచ్చింది.

అలిసిన ఆయనకి ఆ టీ అమృతంగా అనిపించింది.

"ఎక్కడికెళ్లావు నాన్నా?" అడిగింది.

"తెలిసిన మిత్రుడు దగ్గరికి వెళ్లానమ్మా! అలాగే ఓ నాటక ప్రదర్శన జరుగుతోంటే వెళ్లాను. రంగస్థల నాటకాల్లో చెప్పుకోదగిన అభివృద్ధి కనిపిస్తోంది. సురభివాళ్ళ నాటకం మాయాబజార్ ఎంత బాగుందని?! చాలా టెక్నిక్ ఉపయోగించారు... ఎంతైనా పెద్ద సంస్థ!" అన్నాడు.

"వాళ్ళని వేషం కోసం అడిగావా?"

"లేదమ్మా! నా అహం అడ్డుపడింది. ఇవాళ నేను వేషాల కోసం ముష్టెత్తడానికి నా మనసు అంగీకరించడం లేదు. కానీ... కానీ..." ఆగిపోయాడు.

"వద్దు నాన్నా... అలాంటి స్థితి రానీకు. ఆఁ... నీ రచనలు ఎవరికన్నా చూపించావా?"

"లేదమ్మా! ఈ పద్యాలు, ఈ గ్రాంథిక భాష వాళ్ళకు నచ్చలేదు. పూర్తిగా చదవకుండానే రిజెక్ట్ చేశారు!"

"పోనీ నాన్నా! డెలివరీ అవగానే నేను ఉద్యోగం చూసుకుంటాను!"

"నువ్వా..?!" ఆశ్చర్యంగా చూశాడు. "ఏమ్మా... నా తిండి కోసం కూతుర్ని కాపురం మాన్పించి ఉద్యోగంలో పెట్టనా?"

దెబ్బతిన్నట్టుగా చూసింది అమూల్య. "అదికాదు నాన్నా! నేను..."

"నాకు తెలుసమ్మా! నా పరిస్థితి చూసి జాలితో అలాంటి నిర్ణయాలు తీసుకోకు. నా జీవితం చరమ దశలో ఉంది. ఎలా బతికినా శేషజీవితం ముగిసిపోతుంది. నాకోసం నీ జీవితం బలి కానీకు!"

అమూల్య ఏం మాట్లాడలేదు. లేచి లాంతరు వెలిగించింది.

మర్నాడు బలరామ్ వచ్చి, "ఈమధ్య ఆకాశవాణిలో పౌరాణిక నాటకాలు చాలా ప్రసారం అవుతున్నాయి. మీ రచనలు ప్రసారానికి ఇచ్చి చూడండి!" అన్నాడు.

ఆ మర్నాడే శివరామయ్య రేడియో స్టేషన్‌కి వెళ్లాడు. డ్రామా సెక్షన్‌కి వెళ్లిన ఆయనకి క్షణం అయోమయంగా అనిపించింది.

ప్రొడ్యూసర్ కాబోలు- కుర్చీలో ఓ టేబిల్ ముందు కూర్చున్నాడు. అతని చుట్టూ చాలామంది మూగివున్నారు... ఆర్టిస్టులు, రచయితలు! వాళ్ళేదో ప్రోగ్రామ్ గురించి చాలా సీరియస్‌గా చర్చిస్తున్నారు.

శివరామయ్య వెళ్లి కారిడార్‌లో ఉన్న కుర్చీలో కూర్చున్నాడు.

ఒకళ్ళిద్దరు వచ్చి, "ఎవరు కావాలి?" అని అడిగారు.

"డ్రామా ప్రొడ్యూసర్..." అనగానే, "కూర్చోండి! బిజీగా ఉన్నారు!" అంటూ వెళ్లిపోయారు.

నలభై ఐదు నిమిషాల తరువాత ప్రొడ్యూసర్ విష్ణుమూర్తి దగ్గర అపాయింట్‌మెంట్ దొరికింది.

తన రచనలు ఇచ్చి "పరిశీలనకు ఇస్తున్నాను!" అన్నాడు.

అతను అవి ఓసారి ముందూ, వెనకా తిప్పి చూసి- "ఇంతకుముందు ఏవన్నా రాశారా ఆకాశవాణికి?" అడిగాడు.

"రంగస్థలం నాటకాలు రాసి ప్రదర్శించాను!" అన్నాడాయన.

"రంగస్థలం నాటకాలకీ, రేడియో నాటకాలకీ చాలా తేడా ఉంటుందండీ! రేడియోలో నాటకం వినేటప్పుడు ఆ సంఘటనలు కళ్ళముందు జరుగుతున్న అనుభూతి శ్రోతలకు కలిగించాలి. మీరేం చేస్తుంటారు?" అడిగాడు.

"నా వృత్తి, ప్రవృత్తి నాటకమే!" అన్నాడాయన.

"సరేలెండి... ఉంచండి ఇవి... పరిశీలిస్తాను! ఓ రెణ్నెల్లు పడుతుంది!"

"రెణ్ణెల్లా? ఈలోగా వీలు కాదా?"

"ఎలాగండీ! బోలెడన్ని స్క్రిప్టు ఉన్నాయి. షెడ్యూల్ అయిపోయింది. నెక్స్ట్ షెడ్యూలుకి చూద్దాం. అయినా... నేను ముందు చదవాలిగా!"

"నిజమే కానీ బాబూ... ఓ చిన్నమాట!"

"చెప్పండి!"

"చెప్పడానికి కొంచెం ఇబ్బందిగా ఉంది. కానీ చెప్తాను మరి..."

ఇంతలో ఫోన్ మోగింది. "సర్లెండి... తర్వాత రండి!" అంటూ రిసీవర్ అందుకున్నాడు విష్ణుమూర్తి.

అతను ఫోన్‌లో మాట్లాడిందాకా ఓపిగ్గా కూర్చుని అన్నాడు శివరామయ్య-

"మీరు... కొంచెం ఫ్రీగా ఉంటే..."

"ఇవాళ నేను చాలా బిజీగా ఉన్నాను!"

"పోనీ... రేపు వస్తాను!"

"రేపు ఉదయం రండి!"

"మధ్యాహ్నానికి వస్తాను!"

"సర్లెండి!" అతను లేచాడు.

శివరామయ్య కూడా లేచి బైటికి నడిచాడు.

• • •

మర్నాడు మధ్యాహ్నం... రెండుగంటలకి చెమటలు కక్కుతూ వచ్చిన ఆ వృద్ధుడి వైపు ఆశ్చర్యంగా చూశాడు విష్ణుమూర్తి.

"ఎందుకండీ... ఈ ఎండలో వచ్చారు? నేను చెప్పాగా... రెణ్ణెల్లు పడుతుందని!"

"మీతో కొంచెం మాట్లాడదామని!" నసిగాడు శివరామయ్య.

"సరే కూర్చోండి! ఇప్పుడే వస్తాను!" అతనెటో వెళ్లాడు.

అరగంట తర్వాత అతను వచ్చాడు-

"ఆఁ... చెప్పండి!" అన్నాడు.

"బాబూ! నేనొక బీద కళాకారుణ్ణి. అమ్మడాని క్కూడా నా దగ్గర ఏమీ లేదు... నా కళ తప్ప! నా కూతురు పురిటికి వచ్చింది. ప్రస్తుతం ఎన్.ఎఫ్.డి.సి. వాళ్ళిచ్చే నెల పెన్షన్ ఆరొందలు తప్ప వేరే ఆదాయం కూడా లేదు. నాకు మీరేదైనా సాయం చేయగలరేమో... అని!"

"మీకు ఎన్.ఎఫ్.డి.సి. పెన్షన్ ఇస్తోందా... మీరేం చేసేవారు?"

"నేను నటుణ్ణి, రచయితను..! నా పేరు శివరామయ్య శాస్త్రి!"

"శివరామయ్య శాస్త్రా! అంటే... మీరు... మీరు..." సందేహంగా చూశాడతను. వెంటనే "మీరు చాలా గొప్పవ్యక్తి... భీష్ముడిపాత్ర..."

"అవును నాయనా!" ఆయన వికసించిన మొహంతో అన్నాడు.

భీష్ముడి పాత్రని అనేకరకాలుగా పరిశోధన చేసి ఉదాత్తంగా మలచి ప్రదర్శించిన మహానటుడు శివరామయ్య శాస్త్రి. విష్ణుమూర్తి కళ్ళల్లో పశ్చాత్తాపం కదిలింది. చప్పున ఆయన చేతులు పట్టుకుని క్షమార్పణగా అన్నాడు-

"మన్నించండి... మీరని తెలీక మిమ్మల్ని చాలా నిర్లక్ష్యం చేశాను. కానీ, అది కేవలం నేను బిజీగా ఉన్నందువలన... అంతే మాష్టారూ! మీ గురించి ఎంతో విన్నాను. ఈనాడు మిమ్మల్ని చూశాను... నిజంగా మీలాంటివాళ్ళు మా స్టూడియోకి రావడమే మా భాగ్యం! మీ స్క్రిప్టు నేను యాక్సెప్ట్ చేస్తున్నాను. ఉండండి... బ్లాంక్ కాంట్రాక్ట్ ఫామ్ ఇస్తాను... సైన్ చేయండి. తరువాత నేను ఫిలప్ చేసుకుంటాను!" అంటూ టేబిల్ సొరుగు లాగి కాంట్రాక్ట్ ఫామ్ తీశాడు.

శివరామయ్య వణుకుతున్న చేతుల్తో సంతకం చేశాడు.

ఆయన కళ్ళల్లో ఆనంద బాష్పాలు నిలిచాయి.

"వృద్ధిలోకి వస్తావు నాయనా... నీ ఋణం తీర్చుకోలేను!" అన్నాడు.

"అంత మాటనకండి..."

"కాసిని మంచినీళ్లిప్పిస్తావా బాబూ! చాలా దూరం నుంచి నడిచి వచ్చాను... దాహంగా ఉంది!"

"నడిచి వచ్చారా... మీ ఇల్లు?" అడ్రస్ చూశాడు కాంట్రాక్ట్ ఫారమ్ మీద! "అరరేc... సికింద్రాబాద్‌లో. అంతదూరం నుంచీ నడిచి వచ్చారా?"

ఆయన కొంచెం ఇబ్బందిగా అన్నాడు- "చేతిలో డబ్బుల్లేక నడిచాను. ప్రతిపైసా కూడబెడితేగానీ అమ్మాయికి పురుడు పోయించలేను!"

విష్ణుమూర్తి హృదయం పశ్చాత్తాపంతో నిండిపోయింది. చప్పున లేచి "రండి... కాఫీ తాగుదాం!" అంటూ ఆయన వద్దంటున్నా బలవంతంగా క్యాంటిన్‌కి తీసుకెళ్లాడు.

కాఫీ తాగాక ఆయన జేబులో వంద రూపాయలు కుక్కి అన్నాడు-

"ఇది మీమీద జాలితో ఇవ్వడం లేదు. మీ పరిస్థితి తెలీకుండా మిమ్మల్ని మళ్లీ నా దగ్గరికి రప్పించడమే కాకుండా చాలాసేపు వెయిట్ చేయించినందుకు నష్టపరిహారంగా ఇస్తున్నాను!"

అతని సంస్కారానికి ఆయన కదిలిపోయాడు. అతనికి కృతజ్ఞతలు తెలియజేసి అక్కణ్ణించి బయలుదేరి ఓ నాటక సంస్థకు వెళ్లాడు. విష్ణుమూర్తి ప్రవర్తనతో ఆయనలో వాడిపోయిన ఆశ తిరిగి చివురించింది. ఉత్సాహం ఉరకలేసింది. ఆయన గేట్లో అడుగు పెట్టేటప్పటికి చాలామంది అమ్మాయిలు, అబ్బాయిలు గుంపులుగా నిలబడి డైలాగులు వల్లె వేస్తున్నారు. కొందరు అభినయం చేస్తున్నారు.

ఆ వాతావరణం చూశాక ఆయనకి తన చిన్ననాటి రోజులు గుర్తొచ్చాయి. కాస్సేపు వాళ్ళ డైలాగ్స్ విన్నాడు. ఒత్తులు పలకని వాళ్ళకి ఒత్తులు. భావం పలకని వాళ్ళకి భావం వివరించాడు. వాళ్ళు ఆయనని ఎగాదిగా చూశారు. అమ్మాయిలు "థాంక్స్" చెప్పారు.

సెక్రెటరీ గదిలోకి వెళ్లాడు. ఆ గదిలో ఓ టేబిల్, రెండు కుర్చీలు ఉన్నాయి. ఆ కుర్చీల్లో అటుపక్క ఒకరు. ఇటుపక్క ఒకరు కూర్చున్నారు. టేబుల్ మీద లిమ్కా బాటిల్స్. యాష్ ట్రే. కొన్ని కాగితాలు ఉన్నాయి.

"చాలా బాగుందండీ కథ! మంచి కథ... మంచి వేగం ఉంది కథనంలో. డైలాగ్స్‌కి జనాలు చప్పట్లు కొట్టి తీరతారు!" సెక్రెటరీ అంటున్నాడు- ఎదురుగా ఉన్న రైటర్‌తో.

శివరామయ్య కర్టెన్ తొలగించి, "బాబూ..!" అని పిల్చాడు.

ఇద్దరూ గుమ్మం వైపు చూశారు.

సెక్రెటరీ మొహం చిట్లించి, "ఎవరయ్యా నువ్వు? ఏం కావాలి?" అన్నాడు సీరియస్‌గా.

"నేను కళాకారుణ్ణి బాబూ!" మెల్లిగా అన్నాడు.

"ఎక్స్‌ట్రా వేషాలేసిన ప్రతివాళ్ళూ కళాకారులే..!" వ్యంగ్యంగా అన్నాడతను.

"నేను రచయితను కూడా..!" ఓడిపోని ఆశతో అన్నాడు మళ్లీ.

"దానికేం... ఈరోజుల్లో అ ఆ... లొచ్చిన ప్రతివాళ్ళూ రచయితలే! శృంగార పత్రికలకు కథలు రాసేవాళ్ళు ఎక్కువైపోయారు!"

"శివ శివా..!" శివరామయ్య అతని అసభ్య ధోరణి సహించలేకపోయాడు. అవమాన భారంతో వెనుదిరిగాడు.

హడావుడిగా సెక్రెటరీ రూమ్‌వైపు వస్తోన్న ఓ వ్యక్తి ఆయనని ఢీ కొట్టాడు.

"అబ్బా..!" శివరామయ్య తల పట్టుకున్నాడు.

"సారీ సార్! చూళ్లేదు!" నొచ్చుకుంటూ అన్నాడతను.

"ఫర్వాలేదు బాబూ!" ఆయన మందహాసం చేశాడు అతణ్ణిచూసి.

ఆయన వైపు క్షమార్పణగా చూస్తోన్న ఆ వ్యక్తి- ఆయన తనవైపు చూడడంతో కళ్ళు విప్పార్చి చూస్తూ అన్నాడు-

"మాష్టారూ... మీరా?"

"నువ్వు..?" ప్రశ్నార్థకంగా చూశాడాయన.

"నేను మాష్టారూ..! అవధాని గారబ్బాయిని!"

ఆయన మొహం ఆనందంతో విచ్చుకుంది... "నువ్వా నాయనా! నాన్నగారెలా వున్నారు?"

"నాన్నగారు పోయారండీ!" విచారంగా అన్నాడు.

"అరేc! అలాగా..? నాకసలు కబురే తెలీదు!"

"మీ అడ్రస్ తెలీలేదు. ఏడాది దాటింది నాన్నగారు పోయి! అవునూc... మీరేంటి ఇలా వచ్చారు?"

"నా సంగతి సరే! నువ్విక్కడ ఉన్నావేంటి? ఏం చేస్తున్నావు?"

"రండి... అలా కూర్చుని మాట్లాడుకుందాం!" అక్కడ ఉన్న పొడుగాటి బల్లవైపు నడిచాడు.

"నీ పేరు రామ్మూర్తి కదూ!"

"అవును... గుర్తుపట్టారన్నమాట! ఇప్పుడు చెప్పండి... మీరిలా వచ్చారేంటి?" బల్లమీద కూర్చుంటూ అన్నాడు.

"అమ్మాయి పురుటికి వచ్చింది. వేషాలేయడం వృత్తిగా ఎన్నుకున్న వాణ్ణి. వేషాల కోసం వచ్చాను. నువ్వేంటి... ఇలా?"

"నేనూ ఈమధ్య టీ.వీ.సీరియల్స్ లోనూ, స్టేజిమీదా నాటకాలేస్తున్నాను. కొన్ని అసోసియేషన్స్‌లో మెంబర్ని... డబ్బింగ్ ఆర్టిస్ట్‌ని కూడా!"

"డబ్బింగ్ ఆర్టిస్టా... అంటే?" అయోమయంగా అడిగాడాయన.

"అంటే... ఈరోజుల్లో చాలామందికి నటనా సామర్థ్యం ఉంది. కానీ డైలాగ్స్ చెప్పలేరు. పైగా బిజీగా ఉంటారేమో! డబ్బింగ్ చెప్పుకునే టైమే ఉండదు. ఆ డబ్బింగ్ కోసం సెపరేట్‌గా కొందరు ఆర్టిస్టులుంటారు. దీనికీ ఓ అసోసియేషన్ ఉంది. మూడు వేలుకట్టి మెంబర్ షిప్ తీసుకుంటే వాళ్ళు అప్పుడప్పుడు టీ.వీ.వాళ్ళకి, సినిమా వాళ్ళకి ఆర్టిస్టులను సప్లయి చేస్తుంటారు!"

అదంతా వింటోంటే ఆయనకి మతిపోతున్నట్లనిపించింది. నటించేవాళ్ళు డైలాగులు చెప్పలేరా?! ఒకప్పుడు తామంతా స్టేజి మీద ఆపకుండా, అనర్గళంగా పౌరాణిక పాత్రలకు డైలాగులు చెప్పేవాళ్ళు. రసవత్తరంగా పద్యాలు పాడేవాళ్ళు..!

పైగా... రామ్మూర్తి కూడా ఎవరికో సంభాషణలు చెప్తున్నాట్ట... వత్తులు పలకటం లేదని.. చిన్నప్పుడు "అప్రాచ్యపు వెధవా!" అని బెత్తంతో బాదేవాడు అవధాని రామ్మూర్తిని.

"సంస్కృత పండితుణ్ణైన నాకు ఈ శుంఠ పుట్టాడేంట్రా?" అని వాపోతుండేవాడు.

"ఆశ్చర్యంగా ఉందా మాష్టారూ... ఒత్తులు పలకలేనివాడు డబ్బింగ్ ఆర్టిస్ట్ ఎలా అయ్యాడు అని?" నవ్వాడు రామ్మూర్తి.

"ఇప్పుడిది ఫాస్ట్ ప్రపంచం! ఇక్కడంతా ఫాస్ట్‌గా, స్పీడ్‌గా ఉండాలి. డైలాగులు ముక్కలు ముక్కలుగా చెప్పాలి. వత్తులు, నుడికారాలూ, దీర్ఘాలూ ఎవరూ పట్టించుకోరు. ఆడపిల్లలు ఎంత ముద్దుగా మాట్లాడితే అంత ఫ్యాషన్! ఈ వేగయుగంలో అసాధ్యాలన్నీ సాధ్యాలే! కారణం డబ్బు. డబ్బిచ్చి మెంబర్‌షిప్ తీసుకుంటే ఆర్టిస్ట్ అయినట్టే! ఇంతకీ... మీ సంగతేమిటి?"

ఆయన నిట్టూర్చాడు.

"సెక్రెటరీకి నాతో మాట్లాడే సమయం లేదట!"

"అలాగా?" జాలిగా చూశాడు.

"మీరు ఐదొందలు కట్టగలిగితే మా అసోసియేషన్‌లో మెంబర్ షిప్ ఇప్పిస్తాను!"

ఆయన పేలవంగా నవ్వాడు.

అర్థంచేసుకున్న రామ్మూర్తి– "రండి... నేను సెక్రెటరీతో మాట్లాడతాను!" అన్నాడు లే...

శివరామయ్యలో అడుగంటిన ఆశ చివురించింది. అమూల్య కోసం అహం చంపుకొని రామ్మూర్తిని అనుసరించాడు.

"సార్! వీరు శివరామయ్య శాస్త్రిగారు! ఒకప్పుడు చాలా గొప్పనటుడు! ఏదన్నా..." నసిగాడు రామ్మూర్తి సెక్రెటరీ గదిలోకి వెళ్లి.

"అయితే ఏం చేద్దాం? ఒకప్పుడు మహానటులైనవాళ్ళు చాలామంది ఉన్నారు. అందర్నీ పిలిచి సన్మానం చేద్దామా? ఓ ఐదొందలు ఇవ్వమను... ఓ శాలువా కప్పి, పూలదండ వేయిద్దాం మన వార్షికోత్సవం నాడు!"

శివరామయ్య మొహం అవమానంతో కందిపోయింది.

"సార్! వారు మళ్లీ నటించాలనుకుంటున్నారు!" కొంచెం మర్యాదగా, అర్థింపుగా అన్నాడు రామ్మూర్తి.

"నటులు చాలామంది ఉన్నారు. ఎటొచ్చీ ప్రేక్షకులే లేరు. ఏదన్నా ఎక్స్‌ట్రా క్యారెక్టర్ ఉందా?" అదోలా నవ్వుతూ రైటర్ని అడిగాడు సెక్రెటరీ.

శివరామయ్య వెనుతిరిగి "రా నాయనా... రామ్మూర్తీ!" అన్నాడు.

రామ్మూర్తికి బాధనిపించింది. మౌనంగా ఆయనని అనుసరించాడు.

"సారీ సార్!" అన్నాడు నొచ్చుకుంటూ.

"నువ్వెందుకయ్యా... సారీ చెప్పడం!" తేలిగ్గా నవ్వాడాయన.

మెల్లిగా నడుస్తోన్న శివరామయ్య జేబులో రెండొందలు పెట్టి అన్నాడు రామ్మూర్తి– "అన్యథా భావించకుంటే నేను మీ అబ్బాయినే అని భావించి అంగీకరించండి!" అన్నాడు.

ఆయన దెబ్బతిన్నట్టుగా చూస్తూ అన్నాడు–

"దానం చేస్తున్నావా బాబూ?"

"క్షమించండి... దానం కాదు... మీ అబ్బాయి ఇస్తే పుచ్చుకోరా?" కినుకగా అన్నాడు రామ్మూర్తి.

ఆయన ఏం మాట్లాడలేకపోయాడు.

"ఇదుగో రామ్మూర్తీ..!" వెనక నుంచి సెక్రెటరీ పిలుపు విన్పించింది.

"ఇట్రా! ఆ ముసలాయనని కూడా రమ్మను!"

రామ్మూర్తి ఆనందంగా అన్నాడు– "రండి మాష్టారూ! ఏదో విషయం ఉన్నట్టుంది!"

"వద్దు బాబూ! అతను సంస్కారం లేకుండా మాట్లాడాడు. ఏదైనా భరిస్తాను. కానీ ఇలాంటి వ్యక్తుల్ని భరించలేను!"

"మాష్టారూ! మీకన్నా చిన్నవాణ్ణి... కానీ, చెప్తున్నాను. ప్రస్తుతం ఈ కమర్షియల్ ప్రపంచంలో మనం ఆత్మాభిమానం అంటూ మడికట్టుకు కూర్చుంటే బతకడం కష్టం! దీన్నే వృత్తిగా నమ్ముకుని బతికే ఆడవాళ్ళెందరో ఉన్నారు. అలాంటివాళ్ళు ఏయే అవమానాలు భరిస్తున్నారో మీకు తెలీదు... రండి, జరిగింది మర్చిపోండి!"

ఆయన కళ్ళ ముందు– అమూల్య కదిలింది... ఆమె డెలివరీ ఖర్చు కదిలింది. తన బాధ్యత మెదిలింది..!

మౌనంగా రామ్మూర్తిని అనుసరించాడు.

"ఇలా రావయ్యా! మా నాటకంలో ఓ శవం పాత్ర ఉంది. బతికున్న తండ్రిని శవం నటించమని చెప్పి వ్యాపారం చేసే ఓ కొడుకు కథ! ఒక సీనులో ఐదు నిముషాలు శవం పడుకోవాలి... ఇష్టమేనా?" అడిగాడు సెక్రెటరీ.

"శవం లాగానా?" హతాశుడై చూశాడాయన... "బాబూ..! మీకు రంగస్థల నాటకం ఉన్న కొన్ని నియమ నిబంధనల గురించి తెలీదనుకుంటా. శవాన్ని రంగస్థలం మీద చూపకూడదు. అలాగే నిప్పు, భోజనం, సృష్టి, సెక్స్..."

"ఆపవయ్యా!" విసుగ్గా అన్నాడు సెక్రెటరీ.

"నియమం లేదు, నిష్ట లేదు. శవంలా నటించాలి... అంతే! అది నిజం శవం కాదు మళ్లీ లేవాలి!"

"కావచ్చు... కానీ, అలా చేయడం తప్పు కదా?"

"చూడు! జనాలు చప్పట్లు కొట్టడం, సీనులో లీనమవడం కావాలి- రూల్స్, రెగ్యులేషన్స్‌తో నాటకాలేస్తే పురుగు కూడా రాదు. చాదస్తం మాని, చేస్తే ఈ పాత్ర చెయ్యి- లేదంటే మానెయ్!"

"క్షమించండి... నేను చేయలేను!" వెనక్కి తిరిగాడు.

"మహానటుణ్ణి, గొప్ప కళాకారుణ్ణి అని చెప్పుకోవడం కాదు.., నటుడైనవాడు ఏ పాత్రైనా వేయాలి. చిన్నపాత్ర, పెద్దపాత్ర అని చూడకూడదు. వేషాలిచ్చిందాకా కాళ్లా వేళ్లా పడటం, ఇచ్చా ఇదిగో... ఇలా ఫోజులు కొట్టడం!"

సెక్రెటరీ రైటర్‌తో అంటున్న మాటలు ఆయన గుండెల్లో బాకుల్లా గుచ్చుకున్నాయి.

రామ్మూర్తి గేటుదాకా మౌనంగా ఆయనని అనుసరించాడు.

"మాష్టారూ... మీకు చెప్పదగ్గవాణ్ణి కాదు. కానీ చెప్తున్నాను... ప్రస్తుతం ఈ ఫీల్డ్‌లో పె కాంపిటీషన్ ఉంది. ఇందులో నిలదొక్కుకోవాలంటే మన సిద్ధాంతాలు, అభిప్రాయా మార్చుకోవాలి. కాలాని కనుగుణంగా మారితేనే మనం బతగ్గలం. తప్పు మాట్లాడితే క్షమించండి" చేతులు జోడించాడు.

ఆయన నిశ్శబ్దంగా అతని భుజం తట్టాడు... "సెలవు రామ్మూర్తీ!" అన్నాడు.

రామ్మూర్తికి ఆయనని చూస్తే బాధనిపించింది. కళ్ళల్లో నీళ్లు నిండాయి.

ఆయన చూడకుండా మొహం తిప్పేసుకున్నాడు.

శివరామయ్య బస్టాప్ వైపు నడిచాడు.

ఒళ్ళంతా తూలుతున్నట్టుగా ఉంది. పచ్చని పరిసరాల మధ్య నుండి కాలుష్యం నిం ఏదో కూపం లోకి ఆయన నెవరో తోస్తున్న భావన! ఆయన కళ్ళముందు విష్ణుమూర్తి, రామ్మూ మెదుల్తున్నారు. కాలాన్ని అనుసరిస్తూనే మంచితనం, మానవత్వం కోల్పోకుండా తమ దారి తాము నడిచిపోతున్న లౌకికులు.

ఆమూల్య తన దగ్గరకి వచ్చి నెలరోజులైంది. అల్లుడి దగ్గర్నించి ఉత్తరం ముక్క లేదు

'దరిద్రుడైన మావగారు ఏం పెడుతున్నాడో, ఏవిటో! తన భార్యని తను చూసుకోవాలన్న ఇంగితం కూడా లేకుండా భార్యని పుట్టింటికి పంపించి మౌనంగా ఉన్నాడు. అమూల్య కూడా అత్తమామల సంగతి గాని, భర్త సంగతి గాని ఎత్తడం లేదు... ఎందుకని? నిజంగా అమూల్య పురుటికే వచ్చిందో, లేక... ఏదన్నా...'

వణికిపోయాడు ఓ క్షణం!

తన నిస్సహాయత తెలుసు వాళ్ళకి. తెలిసీ తననేం బాధ పెట్టరు కదా!

నీరసంగా అన్పిస్తోంది... కళ్ళు తిరుగుతున్నాయి. ఉదయం తిన్న అన్నం, మధ్యలో విష్ణుమూర్తి టీ ఇప్పించాడు. జేబులో విష్ణుమూర్తి, రామ్మూర్తి బలవంతంగా ఇచ్చిన డబ్బులు మూడొందలున్నాయి.

అందులో వందరూపాయలు మార్చాలి. బస్సులో చిల్లర ఇవ్వరు. ఆయన ఇరానీ హోటల్ ముందు ఆగాడు. కొన్నిక్షణాలు సంశయించి లోపలికి వెళ్లాడు. ఓ కప్పు టీ తాగి బస్టాప్ చేరాడు.

పావుగంట నిరీక్షించాక బస్ వచ్చింది.

ఇల్లు చేరేటప్పటికి బాగా చీకటి పడింది.

అమూల్య వీధివాకిట్లో నిల్చుని ఉంది. తండ్రిని చూడగానే ఆదుర్దాగా అడిగింది-

"ఎక్కడికెళ్లావు నాన్నా? ఎంత కంగారు పడుతున్నానో తెలుసా?"

"ఎందుకమ్మా కంగారు?" లాల్చీ విప్పి వంకీకి తగిలించాడు.

అమూల్య మంచినీళ్లు ఇచ్చింది. అవి తాగి మంచంపైన వాలాడు.

అమూల్య వస్తోన్న కన్నీళ్లు దిగమింగి, "కాఫీ కలపనా నాన్నా?" అడిగింది.

"వద్దమ్మా... కాస్తాగి భోంచేసేద్దాం!" అన్నాడు కళ్ళు మూసుకుని.

కాస్సేపు నిశ్శబ్దం రాజ్యం చేసింది.

ఉన్నట్టుండి వెక్కిళ్ళు వినిపించాయి.

"అమూల్యా..." కళ్ళు తెరిచి ఆతృతగా పిల్చాడాయన.

అమూల్య చప్పున ఆయన దగ్గరికి వచ్చి మంచంకోడు మీద తలపెట్టుకుని కుళ్ళికుళ్ళి ఏడవసాగింది.

"ఏం జరిగిందమ్మా! ఎందుకు ఏడుపు?"

"నాన్నా! నేను... నేను దుర్మార్గురాలిని!"

"ఎందుకమ్మా? ఏం జరిగింది?"

"నాన్నా..! ఈ వయసులో నిన్ను కష్టపెడుతున్నాను. నన్ను క్షమించవా? నేను ఉద్యోగం చేసుకుంటాను నాన్నా! డెలివరీ అవగానే చిన్నదైనా సరే... ఉద్యోగం చూసుకుంటాను. నేనింక అక్కడికి వెళ్లను నాన్నా! వాళ్ళు చాలా నిర్దయులు!"

శివరామయ్య స్థాణువై చూశాడు.

"ఏ జరిగింది అమూల్యా?"

"నాన్నా! ఆయనకి గవర్నమెంట్ ఉద్యోగం కావాలంటే పదివేలు లంచం ఇవ్వాలట! ఆ పదివేలూ నిన్నడిగి తెమ్మన్నాడు నాన్నా!"

ఆయన పక్కన నిశ్శబ్దంగా బాంబు పడినట్లైంది.

"ప...ది... వేలా? ఎక్కణ్ణించి తేవాలి?"

"నాన్నా! నీ పరిస్థితి తెలిసి కూడా మూర్ఖంగా- పదివేలు తెస్తే గానీ... గుమ్మం ఎక్కద్దన్నారు. కానీ... నేను ఆ పదివేలు తీసికెళ్లడానికి రాలేదు నాన్నా! నిన్ను పదిలంగా చూసుకోడానికి వచ్చాను. ఇంకో ఇరవై రోజుల్లో డెలివరీ అవుతుందని డాక్టర్ చెప్పింది. నాన్నా! ఇదిగో... ఈ సూత్రం గొలుసు అమ్మేస్తే... హాస్పిటల్ ఖర్చు వెళ్లిపోతుంది... ఆ తరువాత..."

"అమూల్యా..!" కంపించే స్వరంతో పిల్చాడాయన.

"లేదు... అలా జరక్కూడదు. నా అండ చూసుకుని ఇలా మాట్లాడుతున్నావు. కానీ... కానీ, పండుటాకుని- ఏ క్షణంలోనైనా రాలిపోయేందుకు సిద్ధంగా ఉన్నాను. పైగా నిలవనీడ లేకుండా ఈ మారుమూల చీకటి గదిలో కక్కుర్తి బతుకు బతుకుతున్నాను. నేను నీకు తలదాచుకోడానికి ఓ ఇల్లైనా ఇవ్వలేనివాణ్ణి.... ఎలా బతుకుతావమ్మా? అలాంటి ఆలోచన రానివ్వకు. అల్లుడితో నేను మాట్లాడతాను. కాదూ కూడదంటే... నా తల తాకట్టు పెట్టి అయినా అతడి కోరిక తీరుస్తాను. అవునమ్మా... తీర్చాలి. ఇది నా బాధ్యత!"

"నాన్నా!" అమూల్య వెక్కివెక్కి ఏడ్చేసింది.

ఆ రాత్రి తండ్రీ కూతుళ్ళిద్దరికీ కంటిమీద నిద్ర కరువైంది.

• • •

ఓ నిశ్చయానికి వచ్చిన శివరామయ్య- తెల్లవారగానే లేచి, రెండువందలు అమూల్య చేతికిచ్చి మిగిలిన డబ్బులు తీసుకుని బైటికెళ్లిపోయాడు.

నిన్న వెళ్లిన నాటక సంస్థ వైపు ఆయన అడుగులు పడుతోంటే కాళ్లు వణికాయి.

సెక్రెటరీ దగ్గరికి వెళ్లాడు.

"ఏం! ఇట్టా వచ్చావు?" హేళనగా అడిగాడు సెక్రెటరీ.

"బాబూ! నిన్న మీరు చెప్పిన పాత్ర పోషించడానికి అంగీకరిస్తున్నాను!"

"హాఁ..?" వంకరగా నవ్వి అన్నాడు... "ఏం... నీ సిద్ధాంతాలు ఏమయినాయి?"

"నా నిస్సహాయ స్థితి ముందు సిద్ధాంతాలు ఓడిపోయాయి!"

"సరే! చూడూ... శనివారం ప్రదర్శన ఉంది- రవీంద్రభారతిలో! ఆర్టిస్టులంతా బైట హాల్లో రిహార్సల్ చేస్తున్నారు... వెళ్లి వాళ్ళని కలువు! రిహార్సల్స్‌కి ఎప్పుడు రమ్మంటే అప్పుడు రావాలి... తెల్సిందా?"

ఆయన మౌనంగా తలూపాడు.

హాల్లోకి రాగానే ఆర్టిస్టులంతా ఆయనని చూసి రిహార్సల్స్ ఆపేశారు. వాళ్ళల్లో రామ్మూర్తి కూడా ఉన్నాడు.

"రండి మాష్టారూ!" ఆప్యాయంగా ఆహ్వానించాడు. అందరికి ఆయననీ, ఆయన గొప్పతనాన్ని పరిచయం చేశాడు.

ఆర్టిస్టులంతా ఆయన్ని ఎంతో గౌరవించారు. తోటి కళాకారుడిగా ఆదరించి, తమందరికీ గురువుగా భావించారు.

రిహార్సల్ మొదలైంది!

శివరామయ్య పాత్ర నాటకం చివర్లో వస్తుంది. మార్చురీలో పనిచేసే ఓ కొడుకు ఓ మెడికల్ కాలేజీ వాళ్ళకి శవాన్ని అమ్మేస్తాడు... డబ్బు కోసం! ఆ శవం గురించిన ఎంక్వైరీకి వచ్చిన శవం తాలూకు బంధువులకి ఆ విషయం తెలీకుండా శవాన్ని అప్పగించాలి. ఆ శవంగా నటించమని తండ్రిని బతిమాలతాడు. అప్పటిదాకా తండ్రిని నిర్లక్ష్యం చేసి ఇంటి నుంచి వెళ్లగొట్టినవాడు- శవంగా నటించడం కోసం తండ్రిని బతిమాలి ఇంటికి తీసుకెళతాడు.

శివరామయ్యకి ఎందుకో రాఘవ గుర్తొచ్చాడు.

ఐదు నిమిషాలు మాత్రమే తను వేదిక మీద కన్పిస్తాడు. అదీ శవంలా... చలన రహితంగా! నటించడానికి ఏమీ లేదు.

డబ్బులెంత ఇస్తారో..! కనీసం ఐదొందలు ఇస్తారా? పారితోషికం పెరిగిందట!

రామ్మూర్తిని అడిగాడు పారితోషికం గురించి.

రామ్మూర్తి జాలిగా చూశాడు... "తెలీదు మాష్టారూ!" అన్నాడు గుండె దిటవు చేసుకుని.

అతనికి తెలుసు... ఓ యాభయ్యో, వందో చేతిలో పెడతారని!

• • •

ప్రదర్శన రోజు దగ్గరికి వచ్చింది.

చిన్నప్పుడెప్పుడో తండ్రిని వేదిక మీద చూసింది అమూల్య. మళ్లీ ఇన్నేళ్లకి చూడబోతున్నానన్న ఆనందంతో పొంగిపోయింది.

శివరామయ్య శరీరం సన్నగా కంపించింది!

ఒకప్పుడు ఆయన వేదిక మీద కన్పించగానే కరతాళ ధ్వనులు హోరెత్తించేవి.

ఆయన స్వరం కదిపితే చప్పట్లు!

కనురెప్పలు కదిలితే చప్పట్లు!

కళకు అంతం లేదు, కళాకారుడికి మరణం లేదు.

నాటక ప్రదర్శన ప్రారంభమైంది..!

తండ్రి ఏ పాత్ర పోషిస్తున్నాడో తెలీని అమూల్య ఉత్సుకతతో కూర్చుని ఉంది... ప్రేక్షకుల మధ్య.

గంట నాటకం..!

కాలం గడుస్తోంది. శివరామయ్యకి కళ్ళు తిరుగుతున్నాయి. ఆయన నెవరూ పట్టించుకోవడం లేదు. రామ్మూర్తి వేదిక మీద ఉన్నాడు. కళ్ళు మూసుకుపోతున్నాయి.

అమూల్య కాపురం... పదివేలు... ఆయన కళ్ళముందు కదుల్తున్నాయి. ఈ చిన్నపాత్ర ద్వారా మళ్లీ తనలోని నటుడికి పునర్జన్మ కలిగితే చాలు! పదివేలు ఎంతలోకి సంపాదించగలడు?! రామ్మూర్తి అన్నట్టు కాలంతోపాటు మారాలి! కూతురి కాపురం కన్నా సిద్ధాంతాలు ఎక్కువా? అవకాశాలు తనని వెతుక్కుంటూ వస్తాయని ఆశపడ్డాడు. కానీ, అవకాశాలనే తను అన్వేషించాలన్న వాస్తవం తెలిసింది. కళ విస్తృతమైంది. కళాకారులు ఎందరో పుట్టారు... పుడుతున్నారు. ఎన్నేళ్ళైనా తనే గొప్ప నటుడని తను అనుకోడం ఎంత అవివేకం?!

"ఏవయ్యా... కలలు కంటున్నావా? పద పద! నీ పోర్షన్ వచ్చింది!" డైరెక్టర్ అదిలింపుతో ఈ లోకంలోకి వచ్చి లేచాడు.

స్టేజీ మీదకు అడుగు పెడుతోంటే... ఆయన ఒళ్ళు పులకరించింది, అడుగులు తడబడ్డాయి.

వెనక నుంచి ఎవరిదో స్వరం- "పాపం ముసలాయన... యాభై రూపాయల కోసం కక్కుర్తి పడి శవంలా నటిస్తున్నాడు. ఒకప్పుడు మహానటుడట... రంగస్థలం మీద!"

శివరామయ్య గుండె చెదిరింది- యాభై రూపాయలా..?

యాభై రూపాయల కోసం తను తన సిద్ధాంతాన్ని, రంగస్థల విలువలని అమ్మేస్తున్నాడా?

వేదికని ఒక దేవాలయంగా, కళని దైవంగా భావించి, ఎంతో పవిత్రంగా బతికిన శివరామయ్య- ఈనాడు తన అంతరాత్మకి విరుద్ధంగా, పోషించకూడని పాత్ర పోషిస్తున్నాడు.

కూతురి కాపురం నిలబెట్టడం కోసమా? తనలో అణగారని కళాతృష్ణ తీర్చుకోవడం కోసమా? మరణించిన తనలోని కళాకారుడు తిరిగి జీవించడం కోసమా? ఎందుకు... ఎందుకు తనీ పాత్ర ఒప్పుకున్నాడు?!

"పడుకోండి! కళ్ళు మూసుకోండి!" ఎవరో అంటున్నారు.

ఆయన అచేతనంగా వాళ్ళాజ్ఞాపిస్తున్నట్టు చేస్తున్నాడు.

లైట్లు వెలిగాయి..!

ఏవో డైలాగులు... ఏడుస్తున్న సూచకంగా ఎవరివో వెక్కిళ్ళు... అస్పష్టంగా... ఏవో దృశ్యాలు!

శ్రీకృష్ణుడు, సత్యహరిశ్చంద్రుడు, అంపశయ్య పైన భీష్ముడు... ఆయన కళ్ళముందు మనక మసగ్గా కదుల్తున్నారు.

అంతా చీకటి...

...అంతలోనే వెలుగు!

గోల... అరుపులు!

"మహానటుడండీ... శవంలా ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలు బిగపట్టి ఇంతసేపు పడుకోవడం ఎవరికి సాధ్యం?" ఆనంద బాష్పాలు రాల్తుండగా అన్నాడు రామ్మూర్తి- పక్కతనితో.

హాలంతా చప్పట్లతో మార్మోగుతోంది.

"మాష్టారూ! లేవండి... సీన్ అయిపోయింది!"

"మాష్టారూ! పాత్ర ముగిసింది... లేవండి!"

"అరేఁ! లేవడం లేదు. స్పృహ తప్పినట్టున్నాడు పెద్దాయన! నీళ్లు చల్లండి!"

శివరామయ్య శాస్త్రి లేవనే లేదు.

మిస్సింగ్ యూ...

ప్రజాశక్తి - 7 అక్టోబర్, 2001

గవర్నమెంటు జీపు ఆ పెద్దగేటు ముందు ఆగింది!

పవిత్ర జీపు దిగి డ్రైవర్‌తో అన్నది- "ఉదయం ఎనిమిదిన్నరకి రా!"

డ్రైవర్ "ఓ.కే. మేడమ్!" అన్నాడు.

వాచ్‌మన్ గేటు తీశాడు.

"అప్పుడే గేటేశాడేంటీ?" పవిత్ర చేతివాచీ చూసుకుంది- పదవుతోంది..!

కీర్తి ఏం చేస్తోందో!

కీర్తి గుర్తుకురాగానే పవిత్ర నడకలో వేగం పెరిగింది. లిఫ్ట్ పనిచేయడం లేదన్న సంగతి మర్చిపోయి అక్కడిదాకా వెళ్లి- మళ్లీ గుర్తొచ్చి మెట్ల మీదుగా రెండోఅంతస్తులో వున్న తన ఫ్లాటు దగ్గరకి నడిచి, బ్యాగులోంచి డూప్లికేటు తాళం తీసి లోపలికి నడిచింది.

హాల్లో లైటు వెలుగుతోంది..! డైనింగ్ టేబుల్ మీద ఆహార పదార్థాలన్నీ ఎవరూ కదిలించ లేదన్నట్టు ఎక్కడివక్కడ పెట్టి వున్నాయి. బెడ్‌రూమ్ వైపు నడిచింది- మంచం మీద కీర్తి అడ్డదిడ్డంగా పడుకుని ఉంది. ఆ పిల్ల తల దగ్గర పుస్తకాలు, మంచం మీద విసురుగా పడేసినట్టు పెన్ను, పెన్సిలు, రబ్బరు పడివున్నాయి.

పవిత్ర మంచం దగ్గరగా నడిచి, కీర్తి జుట్టు సవరించి మృదువుగా పిలిచింది... "కీర్తీ!"

కీర్తి పలకలేదు, కదలలేదు. గాఢంగా నిద్రపోతున్నట్టు ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలు తీవ్రంగా వినిపిస్తున్నాయి.

పది కూడా కాకుండా అప్పుడే నిద్రేంటి? హోంవర్కు పూర్తి చేసిందో, లేదో?! స్కూలు యూనిఫారం కూడా మార్చుకోలేదు. విసుగ్గా కూతురి వైపు చూసిన పవిత్ర ఉలిక్కిపడింది.

కీర్తి చెంపల మీద కన్నీటి చారికలు..!

ఆమె హృదయం ద్రవించిపోయింది.

తనకీరోజు ఆఫీసులో బాగా లేట్ అయింది. ఈమధ్య దాదాపు నాలుగైదు నెలల నుంచీ రోజూ తొమ్మిది, పది అవుతోంది. మామూలుగానే ఏడు దాటుతుంది... ఈమధ్య మరీ ఆలస్యం అవుతోంది. వదిలించుకుని రావడానికి తను క్లర్కు కాదు... బాధ్యత గల ఆఫీసరు! మీటింగులనీ, సి.ఎం.తో వీడియో కాన్ఫరెన్సు అనీ, ఇన్‌స్పెక్షన్, మంత్రిగారితో ముఖాముఖీ అనీ... ఏవో ఒక ఎంగేజ్‌మెంట్సు! ఆఫీసరుగా బాధ్యతలు మోయడంలో తల్లిగా, ఇల్లాలిగా కొన్ని బాధ్యతల్ని విస్మరించాల్సి వస్తోంది... కానీ తప్పదు.

దానికితోడు విజయ్‌కి పూనా ట్రాన్స్‌ఫర్ అయింది. లేకపోతే కనీసం తను ఆలస్యంగా వస్తే విజయ్- కీర్తి బాధ్యత తీసుకునేవాడు. ఇప్పుడు- ఉత్తరాలు రాయడానికి కూడా ఆ దొరగారికి టైము లేదట!

పవిత్ర నిట్టూర్చింది. అయినా... కీర్తి ఈమధ్య మరీ పొసెసివ్‌గా మారింది. అస్తమానం 'అమ్మ... అమ్మ..!' ఎలా కుదురుతుంది తనకి... అనుక్షణం అంటిపెట్టుకు కూర్చోడానికి?! కొన్ని సుఖాలు కావాలంటే కొన్ని కష్టాలు అనుభవించాలి. కొన్ని కంఫర్ట్స్ కావాలంటే కొంత త్యాగం తప్పనిసరి! ఇదేగా జీవితం అంటే! భర్తనీ, పిల్లలనీ, ఇంటినీ చూసుకుంటూ కూర్చోవాలంటే ఉద్యోగం మానేయాలి. కానీ, ఉద్యోగం చేయకపోతే ఎలా?

తను కష్టపడి సర్వీస్ కమిషన్ పరీక్షలు పాసై సంపాదించిన ఆఫీసరు పోస్టు- చిన్నప్పట్నుంచీ కన్న కల..! చిన్నప్పుడు గెజిటెడ్ ఆఫీసరు సంతకం కోసం ఎంతమంది ఆఫీసర్ల చుట్టూ తిరిగిందో తనకి తెలుసు. ఒక్కొక్కళ్ళు ఎంత ఫోజు కొట్టేవాళ్ళో..! కొందరు 'సంతకాని కింత' అని రేట్లు

పెట్టేవాళ్ళు! తండ్రి ప్రైవేటు ఉద్యోగి! ఆ చిరుద్యోగికి పెద్దవాళ్ళతో పరిచయాలు లేకపోవడంతో తనూ, అన్నయ్యా కలిసి వాళ్ళనీ, వీళ్ళనీ బతిమాలి, వాళ్ళ అనుమానపు చూపులు తట్టుకుని, సంతకాలు తీసుకొచ్చేవాళ్ళు. ఇప్పుడంటే జిరాక్స్ కాపీలు వచ్చాయి గానీ, అప్పుడు డూప్లికేటు టైపు చేయించి దానిమీద గెజిటెడ్ ఆఫీసరు సంతకం చేయించి సబ్మిట్ చేయాల్సివచ్చేది సర్టిఫికెట్లు.

పవిత్ర నిట్టూర్చింది. ఆ అనుభవమే తన మనసులో తానెలాగైనా గెజిటెడ్ ఆఫీసరు కావాలన్న కోరికకు బీజం వేసింది.

ఇంత కష్టపడింది... ఉద్యోగం చేయకుండా ఇంట్లో కూర్చోవడానికి కాదే! అయినా చేతనైనంత మటుక్కి కీర్తికి ఏ లోటూ లేకుండా చూసుకోడానికి ప్రయత్నిస్తోంది! దానికోసం ఇంట్లో అన్నిరకాల ఎంటర్‌టైన్‌మెంట్ మెటీరియల్ తెప్పించింది. వీడియో గేమ్స్, టీ.వీ., కామిక్స్ పుస్తకాలు, కంప్యూటరు... 'ఇది లేదు' అని లేకుండా అన్నీ అమర్చింది. ఆకలేస్తే తినడానికి ఇంటినిండా స్వీట్సు, పండ్లు, బిస్కట్లు, క్యాడ్‌బరీ చాక్లెట్లు!

స్కూలు నుంచి రాగానే హాయిగా యూనిఫామ్ మార్చుకుని, కాళ్లూచేతులూ కడుక్కొని ఏ పళ్ళో, బిస్కెట్లో తిని కూర్చుని హోంవర్కు పూర్తి చేసి, ఏ వీడియో గేమ్సో ఆడుకోవచ్చుగా... 'నువ్వు తొందరగా రా మమ్మీ. నాకు బోరు కొడుతోంది!' అని తప్ప మరో మాట ఉండదు. ఈ వెధవ సెల్‌ఫోను ఎందుకు తీసుకుందో తను! ప్రతి అరగంటకీ ఫోను చేయడం- "నువ్వు తొందరగా రా మమ్మీ!" అనడం, మీటింగ్‌లో వున్నానని లేదు, ఏం లేదు. ఈ పిల్లకి మొండితనం ఎక్కువ అవుతోంది- ఎనిమిదేళ్లు దాటుతున్నాయి- ఇంకా చిన్నపిల్లలా చేస్తుంది.

విదేశాల్లో పిల్లలకు చిన్నప్పటి నుంచీ ఒకళ్ళ మీద ఆధారపడకుండా ట్రైనింగ్ ఇస్తారుట! ఈరోజుల్లో ప్రతి స్త్రీ ఉద్యోగం చేస్తుంది... ఇరవై నాలుగ్గంటలూ పిల్లల్ని కనిపెట్టుకుని ఎవరు కూర్చుంటున్నారు?! అలాగని అస్తమానం ఉద్యోగం సంగతి మాత్రమే చూసుకోవాలని ఎవరూ అనుకోరు కాబట్టి- ఉన్న సమయంలోనే కుటుంబానికి కొంత సమయం కేటాయించడం జరుగుతోంది. అంతేగానీ, దీనికోసం తను ఉద్యోగం మానుకుని ఇంట్లో ఉండగలదా? అన్నం కూడా తినలేదు- చిన్నపిల్లలా 'అమ్మ పెట్టాలి, నేను తినాలి' అనుకోడం ఏవిటి? స్వంతంగా, ఎవరి మీదా ఆధారపడకుండా బతకడం ఇప్పటినుంచే నేర్వాలి. రేపట్నించీ డిసిప్లిన్డ్‌గా పెంచాలి... బొత్తిగా డిసిప్లిన్ మర్చిపోతోంది.

పవిత్రకు కీర్తి మీద కోపం వచ్చింది.

పడుకోనీ! లేపకూడదు. రోజూ తనొచ్చి బతిమాలి తినిపిస్తేగానీ తినడం లేదు. వెధవ్వేషా లెక్కువైనాయి. ఒకసారి పనిష్మెంటు ఇస్తేగానీ దారికి రాదు.

ఈరోజుల్లో భార్యాభర్త లిద్దరూ సంపాదిస్తేగానీ అవసరాలు తీరవు. టీ.వీ., ఫ్రిజ్జు, ఫ్యాను, స్వంత ఇల్లు... వీటిలో ఏది లేకపోయినా బతకడం కష్టంగా ఉంది. విజయ్ సంపాదనలో అతని తల్లిదండ్రులకి మధ్యమధ్య డబ్బు పంపించాలి.

అతని ఖర్చులు కూడా పోతే- నెలకి సరిపడా సరుకులకి మాత్రం అతని జీతం ఇస్తాడు.

కీర్తిని మంచి కాన్వెంటులో చేర్పించి చదివించాలి. ట్యూషన్లు, పుస్తకాలు, దాని బట్టలు, సరదాలు... ఇవన్నీ, ఇవన్నీ ఎలా జరుగుబాటు అవుతాయి... తను ఉద్యోగం చేయకపోతే?! బజారుకి వెళితే 'నాకది కావాలి.., ఇది కావాలి!' అంటూ గొడవ చేస్తుంది. ఎలా వస్తాయి... అమ్మ ఉద్యోగం చేయకపోతే? ఓపక్క నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు ఎలా పెరిగిపోతున్నాయి? కాస్టాఫ్ లివింగ్ నానాటికీ పెరిగిపోతోంది- తప్పదు... ఇదంతా అనివార్యం!

"ఆఫీసు అయిపోగానే ఇంటికి వచ్చెయ్ మమ్మీ! ఆఫీసు జీపు కోసం ఎదురుచూడొద్దు. ఆటోలో రావచ్చుగా..! పదిరూపాయలేగా మమ్మీ ఆటోకి అయ్యేది! పోనీ... కారు కొనుక్కో! మన కారులో అయితే ఎప్పుడంటే అప్పుడు రావచ్చుగా..!" కీర్తి రోజూ అనే మాటలు గుర్తొచ్చాయి.

ఏదో వాగుతుంటుంది! పొరపాటున ఓసారి "జీపు బైటికెళ్లిందమ్మా! వచ్చిందాకా ఎదురు చూశాను... అందుకే ఆలస్యం అయింది!" అని చెప్పింది. అందుకని 'ఆటోలో రావచ్చుగా.., కారు కొనుక్కోవచ్చుగా...' అంటుంది. కారు కొనుక్కోవాలంటే మరి- తను ఉద్యోగం చేయాలి అని తెలియదా? ఇంకెప్పుడు తెలుసుకుంటుంది?

అయినా... ఈరోజుల్లో ప్రతి ఇంట్లో పిల్లలు- తల్లి, తండ్రి ఇల్లు చేరిందాకా ఒంటరిగానే ఉంటున్నారు.

డూప్లికేటు కీ ఇచ్చి స్కూలు నుంచి రాగానే తనంతట తాను తాళం తీసుకుని లోపలికి రాగానే తిరిగి లాక్ చేసి ఇంట్లోనే ఉండమని చెప్పింది. బైటికి వెళ్లమని ఒక్కసారి పర్మిషన్ ఇస్తే ఇంక చదువుకోకుండా ఆటలు, ఫ్రెండ్స్‌తో కాలక్షేపం చేయడం చేస్తుందని భయం! అయినా ఇంట్లో ఇన్ని సౌకర్యాలు ఉండగా బైటికెందుకెళ్లాలి?

'కాస్సేపు ఆడుకుంటాను మమ్మీ!' అంటుంది. 'భయమేస్తోంది మమ్మీ!' అంటుంది. భయం ఏమిటి? వాచ్‌మన్ ఇరవై నాలుగ్గంటలూ కాపలా ఉండే ఈ ఫ్లాట్స్‌లో 'భయం' అనే ప్రశ్నే లేదు. కీర్తిని ఈ అలవాటు నుంచి మార్చాలి. 'భయం' అనడం, 'తోచట్లే'దనడం బాగా అలవాటైపోయింది ఈ జనరేషన్ పిల్లలకి! ఇలా అయితే భవిష్యత్తులో ఇది బాగుపడినట్టే! ఆడపిల్లలు డైనమిక్‌గా తయారవ్వాలంటే చిన్నప్పటినుంచే అన్నిటికీ అలవాటు పడాలి. కీర్తిని ఇలా పిరికిగా తయారవనివ్వకూడదు.

'ఈరోజుల్లో ఒక్క పిల్ల చాలు- దాన్నే ఎంతో పైకి తీసుకురావాలన్నది తన నిర్ణయం! అందుకే కీర్తి పుట్టిన వెంటనే ఫ్యామిలీ ప్లానింగ్ ఆపరేషన్ కూడా చేయించుకుంది. ఈ ఒక్కతీ ఇలా తయారైతే ఎలా? నో! కీర్తిని సానబట్టాలి' ...గట్టిగా నిశ్చయించుకుంది.

ఈ యాంత్రిక ప్రపంచంలో జీవితాలు కూడా యాంత్రికం కాక తప్పదు. అలవాటు పడాలి... అంతే! వెంటనే కీర్తిని హాస్టల్లో చేర్పించాలి. ఇలా ఇంట్లో ఉంటే క్రమశిక్షణ సంగతి దేవుడెరుగు- పిచ్చిపిచ్చి ఆలోచనలతో చదువు నిర్లక్ష్యం చేస్తే మాత్రం దీనికి భవిష్యత్తు లేనట్టే!

రేపే వెళ్లి రెసిడెన్షియల్ స్కూల్లో చేర్పించాలి... చాలాసార్లు అనుకుంది ఈ మాట- ఈసారి ఎలాగైనా చేర్పించాలి.

పవిత్ర అక్కడి నుంచి కదిలి, చేతివాచీ తీసి డ్రైనింగ్ టేబుల్ మీద పెట్టి, బాత్‌రూమ్‌లోకి వెళ్లింది. స్నానం చేసి, నైటీ వేసుకుని డైనింగ్ టేబులు దగ్గరకి నడిచింది. ఏమీ తినాలనిపించలేదు. ఫ్రిజ్ లోంచి మజ్జిగ తీసుకుని గ్లాసులో పోసుకుని తాగేసి, తిరిగి హాల్లోకి నడిచింది. అన్ని గదుల్లో లైట్లార్పేసి బెడ్‌రూములోకి వచ్చి, కీర్తిని సరిగా పడుకోబెట్టి, చిందరవందరగా పడిన పెన్నులు, పెన్సిలు, పుస్తకాలు తీయబోతుండగా... కనిపించింది- నల్లగా, నిగనిగలాడే అట్టతో డైరీ!

పవిత్ర ఉలిక్కిపడింది. ఎవరిదీ డైరీ?

పేజీలు తిప్పింది...

కీర్తి చేతిరాతతో పేజీలు చాలావరకు నిండిపోయి వున్నాయి.

'కీర్తి డైరీ రాస్తుందా? ఇంత చిన్నవయసులో ఇంతగా డైరీలో రాసుకోవాల్సిన సంగతులేమున్నాయబ్బా దీనికి?'

పవిత్ర డైరీ తిరగేసింది...

ఫిబ్రవరి 11 : మమ్మీ ఇవాళ చాలా లేటుగా వచ్చింది. డాడీ వేరే ఊరు వెళ్లి నాలుగు నెలలైంది. నాకు చాలా భయం వేసింది... ఇంట్లో ఒంటరిగా వున్నాను. మమ్మీ తలుపు వేసుకుని లోపలే కూర్చోమని చెప్పింది. లోపల కూర్చున్నా నాకెందుకో భయం వేస్తోంది- ఎవరితోనన్నా మాట్లాడాలని ఉంది. కానీ, ఎవరితో మాట్లాడను? ఇవాళ క్లాసులో టీచరు చెప్పారు... డైరీ రాయడం మంచి అలవాటుట! డైరీ ఓ మంచి ఫ్రెండుట! పోనీలే... మమ్మీ, డాడీ ఆఫీసు కెళ్లిపోయాక నాతో మాట్లాడేవాళ్ళు ఎవరూ ఉండరుగా! పైగా మమ్మీ ఏమో ఫ్రెండ్స్‌తో ఆడకుండా చదువుకోమని చెప్పింది. అందుకే ఇప్పటినుంచీ ఈ డైరీ నా బెస్ట్‌ఫ్రెండు! డైరీ... డైరీ! నాకు భయం వేస్తే తోడుంటావు కదా!

ఫిబ్రవరి 15 : మమ్మీ రోజూ లేటుగానే వస్తోంది. నాకు ఒంటరిగా ఉండాలంటే చాలా భయంగా వుంది. తలుపులు వేసుకుని లోపల కూర్చుంటే ఎలాగో ఉంది. నేను నాటిన గులాబీ ఇవాళ మొగ్గవేసింది. బాల్కనీలో దాన్ని చూస్తూ కూర్చున్నాను. కానీ, ఎంతసేపని చూడాలి? ఒక్కటే మొక్క- ఇంకా మొక్కలు నాటుదామంటే ఈ ఫ్లాటులో ప్లేసే లేదు. హోంవర్కు చేయాలంటే అసలే మూడ్ రావడం లేదు. 'ఒంటరిగా ఉంటే బాగా చదువుకోవచ్చు- ఏ డిస్టర్బెన్స్ లేకుండా' అని చెప్పింది మమ్మీ. కానీ, నాకెందుకో ఒంటరిగా ఉంటే చదువుకోవడానికి మూడే రావడం లేదు. మమ్మీ త్వరగా రావా? ప్లీజ్ మమ్మీ... కం సూన్! కిటికీ లోంచి ఎక్కడి నుంచి వచ్చిందో- పిల్లి వచ్చింది. చదువుకుందామని పుస్తకం తెరిచాను. తీరా పిల్లి దూకడంతో భయం వేసి గట్టిగా అరిచాను. నేనంత గట్టిగా అరిచినా పక్క ఫ్లాటు వాళ్ళు వచ్చి 'ఏమైంది కీర్తీ... భయపడ్డావా? మా ఇంట్లో కూర్చో... మమ్మీ వచ్చిందాకా!' అనచ్చుగా, వినపడలేదా?

ఫిబ్రవరి 20 : ఇవాళ నా బర్త్ డే! మమ్మీ నాకు ఉదయమే తలంటి పోసి, స్వీటు పెట్టింది- కొత్త డ్రెస్సు ఇచ్చింది. 'సాయంత్రం త్వరగా వస్తాను, సినిమాకు వెడదాం' అని చెప్పింది కానీ, రాలేదు. తొమ్మిది అయింది ఇప్పుడు! మమ్మీ ఇంకా రాలేదు... నాకు ఏడుపొస్తోంది! గట్టిగా ఏడిస్తే పక్క ఫ్లాటు వాళ్ళు వింటారుగా... నన్ను షేమ్ అంటారేమో! బలవంతంగా ఏడుపాపుకుంటే గొంతు నొప్పిగా అనిపిస్తోంది. మమ్మీ ఇంక రాదు. ఇవాళ నా పుట్టినరోజు నాడు కూడా నేను ఒంటరిగానే వున్నాను. ఇంక పడుకుంటాను. నిద్రపోతే ఈ బాధ ఉండదుగా! డాడీకి తీరిక దొరకలేదుట. ఫ్లవరు బొకే పంపించారు. బొకే చాలా బాగుంది. పూలు కూడా అందంగా, తాజాగా వున్నాయి. కానీ, డాడీ లేకుండా నాకు బొకే ఎందుకు? రోజీ, ప్రేమ బర్త్‌డేలకి కనీసం వాళ్ళ మమ్మీ అన్నా ఉంది దగ్గర! ఆఫీసు నుంచి త్వరగా వచ్చి వాళ్ళ చేత కేకు కోయించింది. అందేంటో ఈ ఫ్లాట్స్‌లో అందరమ్మలు జాబ్ చేస్తారు కానీ, ఎవ్వరూ మమ్మీ అంత లేటుగా రారు. మరి, మమ్మీ ఎందుకు లేటుగా వస్తుంది? అసలు డాడీకి, మమ్మీకి వాళ్ళ ఆఫీసులే ఎక్కువా... నా కన్నా? కానీ, నాకు ఈ ప్రపంచంలో అందరికన్నా మమ్మీ, డాడీయే ఎక్కువ! ఇలా అంటే మమ్మీకి కోపం వస్తుంది.. నీకు పిచ్చిపిచ్చి ఆలోచనలు ఎక్కువవుతున్నాయి.... హాస్టల్లో చేర్పిస్తాను' అని తిడుతుంది. బాబోయ్! హాస్టల్లో చేరితే హాస్టలువాళ్ళు పిల్లల్ని చాలా కష్టాలు పెడతారట. అన్నం కూడా సరిగా పెట్టరట. టీ.వీ.లో చూపిస్తుంటారు. న్యూస్‌పేపర్లో కూడా రాశారు. ఆ బాధల కన్నా ఇదే నయంగా..! పైగా అక్కడైతే మమ్మీని చూడడానికి ఎప్పుడో ఒకసారి పంపిస్తారట. ఇంట్లో ఉంటే మమ్మీ రాత్రికన్నా కనిపిస్తుంది.

పవిత్ర గబగబా డైరీ పేజీలు తిరగేసింది.

అన్ని పేజీల నిండా-

'మమ్మీ! నాకు ఒంటరిగా ఉండాలంటే భయంగా ఉంది. నాకు ఇక్కడ మాట్లాడడానికి ఫ్రెండ్సు ఎవరూ లేరు. నువ్వు త్వరగా రా! ప్లీజ్... త్వరగా రా మమ్మీ!'

'మమ్మీ! బైట ఎవరో దెబ్బలాడుకుంటున్నారు. కిటికీ లోంచి చూస్తున్నాను. నాకు భయంగా ఉంది. మమ్మీ వచ్చేస్తే బాగుండు... దేవుడా! నాకు ఉద్యోగం చేసే మమ్మీ వద్దు. నాతో ఉండే మమ్మీ కావాలి. మమ్మీ నాతో ఉండేలా చేయవా? ఇంట్లో ఎవరూ లేకపోతే నాకు బిస్కెట్ కూడా తినబుద్ధి కావడం లేదు- మమ్మీ చేత్తో ఇస్తే తినొచ్చు.'

'మమ్మీ! నిన్ను వీడియో గేమ్ కావాలని... డ్రెస్ కావాలని అడిగాను కదా! నాకవేం వద్దు మమ్మీ! నువ్వు త్వరగా ఇంటికొచ్చెయ్... అయామ్ మిస్సింగ్ యు మమ్మీ...'

చేతిలో డైరీ విసిరేసింది పవిత్ర..!

నీళ్లు నిండిన కళ్ళకి నిద్రపోతున్న కీర్తి మసక మసగ్గా కనిపించింది. ప్రేమానురాగాల తోటి, రకరకాల కోరికల తోటి, ఆశల తోటి నిండి ఉండాల్సిన కీర్తి లేతగుండెల్లో ఎంత ఆవేదన?! ఎంత ఒంటరితనం?! ఎంత ఫ్రస్ట్రేషన్?!

ఎందుకిలా జరిగింది? పాలపుంతలా ఉండాల్సిన తన కీర్తి మనసు- ఇంత వేదనామయంగా ఎందుకు మారింది? కాంతులీనుతూ, సంతోషం చిందులేయాల్సిన ఈ అందమైన కళ్లల్లో కన్నీళ్లా? దీనికంతటికీ కారణం ఎవరు? తనేనా?

ఎలా... ఎలా... తనెలా కారణం? తను ఉద్యోగస్తురాలు... బాధ్యత గల ఆఫీసరు! అటు విధి నిర్వహణ, ఇటు కర్తవ్య నిర్వహణ- ఎలా బ్యాలెన్సు చేసుకోగలదు? ఉద్యోగం చేయకపోతే గడవదా? లేదు. ఎలా గడుస్తుంది? పోటీ ప్రపంచంలో తట్టుకొని నిలబడగల సామర్థ్యం ఎలా వస్తుంది!

మరి... మరి- ఇదిలాగే సాగితే కీర్తి సంగతేంటీ? ఈమె భవిష్యత్తేంటి? అమ్మ ప్రేమకోసం, అమ్మ సాంగత్యం కోసం పరితపించే ఈ చిన్నారి మానసిక పరిస్థితి ఏంటి? ఏంటి ఈ సమస్యకి పరిష్కారం? తనేం చేయగలదు? ఎలా పరిష్కరించగలదీ సమస్యని!

అప్పటిదాకా కీర్తి మీద వచ్చిన కోపం నెమ్మదిగా కరిగిపోయి, ఆ స్థానంలో ఆ పిల్ల పట్ల జాలి, ఆ చిన్నారి మనసులో కలుగుతున్న అలజడి పట్ల ఆందోళన మొదలైంది పవిత్ర మనసులో. నిజమే! ఈ ఫ్లాట్స్‌లో పక్క ఇంట్లో ఏం జరిగినా ప్రత్యేకంగా వెళ్లి పిలిస్తే గానీ పట్టించుకోరు. కీర్తి కోసమే సెక్యూరిటీ ఉంటుందని ఫ్లాట్ తీసుకున్నారు తను, విజయ్- ఆలోచించి!

ఎనిమిదేళ్లు కూడా నిండని చిన్నారి కీర్తి మనసులో ఇప్పటినుంచే ఇంత ఆవేదన ఉంటే పెరుగుతున్న కొద్దీ ఈ భావాలు కూడా పెరుగుతాయి. జీవితంలో విలువైనదేదో కోల్పోయానన్న అసంతృప్తితో కీర్తి ఏదన్నా అసాధారణ మనస్తత్వంతో తయారవుతుందేమో!

ఈరోజుల్లో పిల్లలు చిత్రమైన మనస్తత్వాలతో తయారవుతున్నారని, 'దానిక్కారణం... వాళ్ళకి చిన్నవయసులోనే విపరీతమైన మానసిక ఒత్తిడి' అని సైకాలజీ ప్రొఫెసర్ ఒకాయన చెప్పడం విన్నది.

ఆరోజు 'చిన్నపిల్లలకి మానసిక ఒత్తిడేంటి? ఈయనకి మతిపోయిందా?' అనుకుని తేలిగ్గా తీసిపడేసింది తను. ఆయన చెప్పింది నిజమేనా? కీర్తి కూడా అలాగే తయారవుతోంది? నో! నో! నిలువెల్లా వణికిపోతూ అంతులేని సంఘర్షణతో కీర్తి మీద ఆరాటంగా, ఆప్యాయంగా చేయి వేసి దగ్గరగా పొదుపుకుంది పవిత్ర. 'హాస్టల్లో చేర్పించాలనుకున్నా... చేర్పించను. నిన్ను అమ్మ ప్రేమకు దూరం చేయను. నా మాట నమ్ము... కష్టమైనా, ఏమైనా భరిస్తాను... నీకోసం కాకపోతే ఎందుకు నేను కష్టపడేది?!'

- దృఢమైన నిశ్చయంతో కళ్ళు మూసుకున్న పవిత్ర- ప్రశాంతంగా నిద్రపోయింది.

ఆనాటి చెలిమి ఒక కల!

ఆంధ్రభూమి వీక్లీ 9 మార్చి, 2000

ట్రైను కదలడానికి ఇంకా పది నిమిషాలుంది.

హిగిన్ బాదమ్ వైపు నడిచి, మ్యాగజైన్స్ చూస్తోంటే... నా భుజం మీద చేయి పడింది.

ఉలిక్కిపడి చూశాను...

అశోక్..!

ఒక్కసారిగా అతణ్ణి కావలించుకున్నాను.

"నువ్వా? మై గుడ్‌నెస్... ఎంతకాలమైంది మనం కలిసి... ఎలా ఉన్నావురా?"

"ముందు నీ సంగతి చెప్పు..! నువ్వెలా ఉన్నావు? ఏం చేస్తున్నావు?"

"హాయిగా ఉన్నాను. ఒక భార్య- ఇద్దరు పిల్లలు. టాటా కంపెనీలో ఎగ్జిక్యూటివ్ని! పంజగుట్టలో స్వంత ఇల్లు... నీ సంగతేంటి?"

అశోక్ పకపకా నవ్వాడు. ఆ నవ్వులో చాలాకాలం తరువాత పొందిన హృదయపూర్వకమైన ఆనందం కనిపించింది. "నాక్కూడా ఒకే భార్య, ఒక పాప! దాదాపు ఇరవై రోజులైంది- మస్కట్ నుంచి వచ్చి... మళ్లీ రెణ్ణెల్లలో వెళ్లిపోతాను... ఇంతకీ ఎక్కడికి ప్రయాణం?"

"ఆఫీసు పనిమీద నాగపూర్ వెళ్తున్నాను. జస్ట్... ఫోర్‌డేస్!"

"అరేఁ... నాగ్‌పూరా? షీలా నాగపూర్‌లోనే ఉంటోంది. నేనక్కడ నాల్రోజులుండి మొన్ననే వచ్చాను."

"షీలా నాగపూర్‌లో ఉందా? వండ్రఫుల్... అడ్రస్ ఇవ్వు!" నా మాటలు పూర్తికాకుండానే మైక్‌లో ఎనౌన్సర్ కంఠం విన్పించింది... రైలు బయల్దేరబోతోందని!

అశోక్ హడావుడిగా అన్నాడు- "ఫోన్ నెంబరు నోట్ చేసుకో! అడ్రస్ అక్కడే తెలుసుకోవచ్చు!"

అశోక్ ఫోన్ నెంబరు చెప్పాడు.

"ఓ.కె.! రాగానే నిన్ను కలుస్తాను సీ యూ..." నేను పరిగెత్తి కదుల్తోన్న రైలు ఎక్కాను.

రైలు వేగం పుంజుకుంది. నాగపూర్ వెళ్లిందాకా బోల్డు కాలక్షేపం!

జ్ఞాపకాల దొంతర్లు కదిలించాను...

• • •

అశోక్, షీలా అన్నాచెల్లెళ్ళు!

మహారాష్ట్ర బ్రాహ్మలు! వాళ్ళమ్మ- షీలా రెండేళ్ల పిల్లగా ఉన్నప్పుడే చచ్చిపోయింది. వాళ్ళ నాన్న ఆ ఇద్దరు పిల్లల్ని పెంచలేకా, మళ్లీ పెళ్ళి చేసుకోలేక ఎటో వెళ్లిపోయాడు. ఐదేళ్ల అశోక్- చెల్లెలి చేయి పట్టుకుని అమ్మమ్మగారింటికి చేరాడు. ఆ అమ్మమ్మవాళ్ళే మా ఇంటి పక్కన ఉండేవాళ్ళు.

కొంతకాలం గడిచాక అశోక్ వాళ్ళ నాన్న తిరిగి వచ్చాడు. ఉద్యోగం లేక ఆయన చేత ఓ సైకిలు రిపేరు షాపు పెట్టించి, అక్కడే ఓ గది ఇచ్చారు వాళ్ళు. ఆ గదిలో అశోక్, షీలాలను తోడుగా పెట్టుకుని ఆయన జీవితం ప్రారంభించాడు. షీలాకి పన్నెండేళ్లు వచ్చేటప్పటికి అమ్మమ్మ తాతయ్య ఏడాది తేడాలో చనిపోయారు. అప్పట్నించీ ఆ ఇంట్లో షీలానే తండ్రికీ, అన్నకీ వండిపెట్టే దిక్కైంది. తండ్రి కొన్నాళ్లు బాగానే ఉన్నా- తరువాత తరువాత తాగుడుకి అలవాటుపడ్డాడు.

అశోక్ మాత్రం తను భాగా చదువుకుని, మంచి ఉద్యోగం సంపాదించాలని, షీలాని బాగా చూసుకోవాలని అనుకుంటుండేవాడు. అందుకు తగిన కృషి కూడా చేస్తుండేవాడు. కాకపోతే అశోక్‌ది అంత పదునైన బుర్ర కాదు. బాగా కష్టపడి చదవాల్సి వచ్చేది. షీలా ఇంటి పనులతో

తీరిక లేక ఒక్కోసారి స్కూల్‌కి ఎగనామం పెట్టేసేది. అన్నాచెల్లెళ్ళిద్దరూ వంతుల వారీగా నా దగ్గరకి వచ్చి, అర్థంకాని పాఠాలు చెప్పించుకుంటుండేవాళ్ళు.

నేను ఫస్టుక్లాస్‌లో, అశోక్ థర్డ్‌క్లాస్‌లో పి.యు.సి. పాసయ్యాం.

వాళ్ళ నాన్న ఆరోగ్యం పూర్తిగా పాడైపోయింది. ఇల్లు గడపాల్సిన బాధ్యత అశోక్ మీద పడటంతో అతను ఓ స్టేషనరీ షాపులో ఉద్యోగంలో చేరాడు. పగలు స్టేషనరీ షాపులో... సాయంకాలాలు సైకిలు రిపేర్ షాప్ చూసుకుంటూ తండ్రినీ, చెల్లెల్ని పోషించసాగాడు.

దురదృష్టవశాత్తూ ఆమె పైకి చదువుకోవాలన్న కోరికను గుండెల్లోనే అణగదొక్కుకుని, కన్నీళ్ల మధ్య నవ్వేసి- ఇంటిపనికి పూర్తిగా అంకితమైపోయింది.

సరిగ్గా ఏడాది జరిగాక, ఆమెకి పెళ్ళి చేసేయమని వాళ్ళనాన్న అశోక్‌ని పోరసాగాడు. ఎందుకో గానీ, షీలా పెళ్ళవుతుంటే నా మనసులో ఓ మూల బాధ కలిగింది. అమ్మతో అన్నాను-

"షీలా చిన్నపిల్ల కదమ్మా... అప్పుడే పెళ్ళేంటి?" అని.

"ఏం చేస్తారు పాపం! ఆ పిల్లకన్నీ కష్టాలే... కనీసం పెళ్ళయితేనన్నా సుఖపడుతుంది!" అన్నది అమ్మ.

అశోక్ భగీరథ ప్రయత్నాలు ఫలించి ఓ సంబంధం కుదిరింది. అక్కడక్కడా అప్పు చేసి పెళ్ళి ఏర్పాట్లు చేశాడు అశోక్. పదిహేడేళ్ల షీలాకి ముప్పయ్యేళ్ల శివకుమార్ అనే బిజినెస్‌మాన్‌తో పెళ్ళి జరిపించాల్సి వచ్చినప్పుడు అశోక్ నా దగ్గరకి వచ్చి బాగా ఏడ్చాడు. అతణ్నెలా ఓదార్చాలో నాకర్థం కాలేదు.

ఆరోజు ఆదివారం... నేను నా గదిలో కూర్చుని చదువుకుంటున్నాను. హఠాత్తుగా షీలా వచ్చింది. గులాబీ రంగు పూలున్న తెల్ల షిఫాన్ చీరలో షీలా... ఓ అప్సరలా... గుడ్లప్పగించి చూస్తోన్న నా కళ్ళముందు చిటికెలు వేస్తూ... "హలో..!" అన్నది.

నేను తెప్పరిల్లాను. "రా షీలా... కూర్చో!" మంచం మీద పక్కకి జరిగాను.

షీలా ఓ కుర్చీ లాక్కుంది.

"నీ పెళ్ళి నిశ్చయమైందని నాకు చెప్పక్కర్లేదా?" చిరుకోపంగా అడిగాను.

నా వైపు సూటిగా చూస్తూ అన్నది- "నీకు సంతోషంగా ఉందా... నా పెళ్ళి నిశ్చయమైతే?"

"ఏం... నీకు లేదా?" అడిగాను.

షీలా నవ్వింది. తరువాత సన్నగా నిట్టూరుస్తూ అన్నది- "నాకు సంతోషం, దుఃఖం, విషాదం... ఇష్టాలు... అయిష్టాలు అనేవి ఉంటాయన్న సంగతి నాకసలు తెలీదు. గాలివాటుకి కొట్టుకెళ్లే ఓ ధూళిరేణువులా జీవితం ఎటు నడిపిస్తే అటు నడిచి వెళ్లడమే నేను చేయగల్గింది, చేస్తున్నదీ కూడా..! ఒకవేళ నేనిప్పుడు నాకీ పెళ్ళి ఇష్టం లేదని చెప్పినా... వినేవాళ్ళెవరు?"

ఆ స్వరంలో వినిపించిన బాధ... ఆవేదన... నాకెలాగో అన్పించింది.

'పాపం... షీలాకి ఈ పెళ్ళి ఇష్టం లేదు' అనుకున్నాను.

"నీకేం అన్పించటం లేదా వాసూ..? నేను పెళ్ళి చేసుకుని ఇక్కడ్నించి వెళ్ళిపోతాగా..." అడిగింది అదోరకంగా.

నేను ఇంకేం మాట్లాడలేకపోయాను.

"అంతేనా?!" అన్న ఆమె ప్రశ్నకు నా దగ్గర సమాధానమే దొరకలేదు.

నేనూ, షీలా ఇన్నేళ్లలో అనేకసార్లు ఏకాంతంగా ఉన్నాం. రాత్రి పది, పదకొండు గంటల క్కూడా ఇద్దరం నా గదిలో కూర్చుని చదువుకున్నాం. కానీ... కానీ... ఆనాటి ఆ ఏకాంతం ఏదోలా ఉంది. మా ఇద్దరి మధ్యా అంతులేని దూరం... షీలా మొహంలో ఎప్పట్లా నవ్వు లేదు... ఎప్పుడూ మెరుస్తుండే ఆ కళ్ళల్లో నీలినీడలు!

'ఎందుకలా ఉంది?' అనుకున్నానే కానీ... తననీ అడగలేకపోయాను.

కాస్సేపయ్యాక "నా పెళ్ళికి వస్తావా వాసూ?" అడిగింది.

"భలేదానివే... నీ పెళ్ళి ఏర్పాట్లన్నీ నేనేగా చేస్తాను..!" అన్నాను.

షీలా ఒక్కసారిగా వెక్కివెక్కి ఏడ్చింది. ఎందుకలా ఏడుస్తోందో అర్థంకాని నేను... చటుక్కున తనని దగ్గరికి లాక్కుని కన్నీళ్లు తుడిచాను. నా గుండెల మీద కాసేపు అలాగే ఉండిపోయింది.

నాలో విచిత్రమైన స్పందన! షీలా స్పర్శ వింతవింత భావాలు కలిగించింది. షీలా నానుండి దూరమవకూడదన్నట్టు అలాగే పొదివి పట్టుకున్నాను. కొత్త అనుభూతి..! మధురంగా ఉంది... మత్తుగా కూడా ఉంది..! ఆ అనుభూతి అలా... శాశ్వతంగా...

షీలా చప్పున నా నుంచి దూరం జరిగి కళ్ళు తుడుచుకుంది.

తరువాత షీలా వెళ్లిపోయింది. అప్పుడు నా గదిలోంచి... ఆ తరువాత నా జీవితం లోంచి! అశోక్ కూడా వాళ్ళ నాన్న చనిపోయాక బాంబే వెళ్లిపోయాడు.

దాదాపు ఇరవై ఏళ్ల తరువాత అశోక్ మళ్ళీ కలిశాడు.

అశోక్‌ని చూడగానే షీలాను చూడాలని మనసు ఉవ్విళ్ళూరింది...

ఎలాగైనా షీలాని కలవాలి!

• • •

నేను నాగపూర్‌లో దిగిన తరువాత రెండ్రోజులు ఆఫీసు పనితో ఊపిరి సలపలేదు.

అనుక్షణం షీలా గుర్తుకొస్తూనే ఉంది!

మూడోరోజు అశోక్ ఇచ్చిన నెంబర్‌కి ఫోన్ చేశాను. షీలానే మాట్లాడింది. నా స్వరం వినగానే ఆమె కంఠంలో ఉత్సాహం పరవళ్ళు తొక్కింది... "ఎప్పుడొస్తావు? త్వరగా రా..!" అంటూ అడ్రస్ చెప్పింది.

మధ్యాహ్నానికి బయల్దేరి జెండా చౌక్, ధరమ్‌పేట్‌లో వెతుక్కుంటూ వాళ్ళున్న అపార్ట్‌మెంట్‌కి వెళ్లాను. నాకోసం ఎంతలా ఎదురుచూస్తోందో... తలుపు తీసిన వెంటనే గ్రహించాను షీలా కళ్ళల్లో కాంతిని!

చిన్నపిల్లగా నాకు దూరమైన షీలా ప్రౌఢలా మళ్ళీ కన్పించింది. గులాబీ రంగు ఒళ్ళు... అందంగా, నిండుగా ఉంది.

అత్తగార్కి, పిల్లలకి నన్ను పరిచయం చేసింది.

ఇద్దరాడపిల్లలు- పెద్దమ్మాయికి పద్దెనిమిదేళ్లు... చిన్నమ్మాయికి పదహారేళ్లు... తల్లి పోలికలే!

"ఆయన వచ్చేటప్పటికి రాత్రి పది దాటుతుంది. మావార్ని చూడాలంటే సూర్యోదయానికి ముందు, సూర్యాస్తమయం తరువాత రావాలి!" అంటూ నవ్వింది.

"పిల్లలెందరు? ఏం చేస్తున్నావు? ఎక్కడుంటున్నావు?" వగైరా ప్రశ్నలతో ఉక్కిరిబిక్కిరి చేసింది.

నేను అక్కడ కూర్చున్న గంటసేపట్లో ఎన్నో కబుర్లు చెప్పింది. పూరీ చోలీ చేసింది. రవ్వకేసరి చేసింది.

అజాగ్రత్తగా పారేసుకున్న వస్తువు... అనుకోకుండా లభిస్తే పొందే ఆనందం లాంటిదేదో ఆమె కళ్ళల్లో కదుల్తూనే ఉంది. మధ్యమధ్యలో అత్తగారి పనులు చూసుకుంటూ... గంటసేపూ నన్ను ఒంటరిగా అసలు వదల్లేదు.

"ఎలా వచ్చావిక్కడికి?" అడిగింది.

"కంపెనీ కారులో వచ్చాను!"

"డ్రైవర్ ఉన్నాడా?"

"లేదు... పర్సనల్ పనులకి డ్రైవర్ సర్వీసు తీసుకోను!"

"వెరీగుడ్! అదే మంచిపద్ధతి. అయితే పద... అలా బైటికెళ్లొద్దాం!" అంటూనే లోపలికెళ్లి ఐదు నిమిషాల్లో చీర మార్చుకుని వచ్చింది.

"మీ అత్తగారు... ఏం అనుకోరా?" సందేహంగా అడిగాను.

నిర్లక్ష్యంగా నవ్వింది... 'ఓ గంటలో వస్తాను' అని ఇంట్లో పిల్లలకి, అత్తగార్కి చెప్పి బైటికొచ్చింది.

"ఇవాళ నిద్రలేచి ఎవరి మొహం చూశానో... ఇంత ఆనందం పొందగలిగాను. నిజంగా ఎంత మంచిరోజు వాసూ! నిన్ను మళ్ళీ చూడగలనని ఎప్పుడూ అనుకోలేదు..!"

షీలా స్వరంలో విన్పిస్తోన్న మార్దవం, ఆర్తి నన్ను ప్రభావితుణ్ణి చేసింది.

"ఎక్కడికెళ్లాలి?" అడిగాను.

డైరెక్షన్స్ ఇస్తోంటే ఊరికి దూరంగా ఉన్న హాస్పటల్ ముందు ఆపాను. మెంటల్లీ రిటార్టెడ్ చిల్డ్రన్ హాస్టల్ అది!

ఓ పన్నెండేళ్ల కుర్రాడు... చొంగ కార్చుకుంటూ, వెర్రిచూపులు చూస్తూ వచ్చాడు.

అప్పటిదాకా ఉత్సాహంతో ఉరకలు వేసిన షీలా కళ్ళల్లో నీటి పొరలు! ఆ కుర్రాణ్ణి దగ్గరకు తీసుకుని క్యాడ్‌బరీ ఇచ్చింది. నావైపు చూసి అన్నది- "నా కొడుకు!"

నేను నిశ్చేష్టుడ్నైనాను. ఈ వెర్రిబాగులవాడు షీలా కొడుకా..? ఎలా? కడుపులో దేవినట్లైం

పావుగంట ఆ కుర్రాడితో గడిపి, లోపలికెళ్లి మిస్ట్రెస్‌తో మాట్లాడి, కొంత డబ్బు ఇచ్చి వచ్చి కారులో కూర్చుంది.

కారు పోనిచ్చాను.

"ఇలా ఎలా జరిగింది షీలా?" అన్నాను.

"నా ఖర్మ..! నేను ఏ విధంగానూ సుఖంగా, శాంతిగా బతకడం దేవుడి కిష్టంలేదేమో వాసూ! అందుకే నా జీవితం అడుగడుగునా- అపజయాలు! ఎగుడుదిగుడు మెట్లెక్కుతూ ఏ అంచుల్ని చేరతానో... నాకే తెలీడం లేదు!"

షీలాని ఏమని ఓదార్చాలో నాకు అర్థంకాలేదు.

"ఏదన్నా హోటల్ కెళ్దామా?" అడిగాను.

"వద్దు... వద్దు! ఇంటి దగ్గర పిల్లలు ఎదురుచూస్తుంటారు. అత్తగార్కి అన్నం పెట్టే టైమ్ అయింది. అయినా ఈ ఊళ్లో అందరూ తెలిసినవాళ్ళే..! నా చుట్టూ ఓ ఇనుప చువ్వల గో ఉంది. అది దాటిరాలేను. అవునూ... నీ ప్రోగ్రాం ఏవిటి?"

"రేపు నేను బాంబే వెళ్తున్నాను. అక్కడ బహుశా రెండు, మూడు రోజుల పని ఉంటుంది అట్నుంచి హైదరాబాద్!"

షీలా దీర్ఘంగా శ్వాస విడిచింది.

"బాంబేలో ఎక్కడుంటావు?"

"మా గెస్ట్‌హౌస్ ఉంది."

"ఫోన్ నెంబర్ ఇస్తావా?"

"ష్యూర్..." పర్స్‌లోంచి గెస్ట్‌హౌస్ అడ్రస్, ఫోన్ నెంబరున్న కార్డ్ తీసిచ్చాను.

షీలాని డ్రాప్ చేసి, నేను గెస్ట్‌హౌస్‌కి వెళ్లిపోయాను.

మర్నాడే బాంబే వెళ్లాను.

• • •

రెండ్రోజులు గడిచాక... మూడోరోజు ఉదయం ఫోన్ మోగింది.

షీలా స్వరం!

"వాసూ! నేను ఇక్కడే దాదర్ నుంచి మాట్లాడుతున్నాను. అడ్రస్ నోట్ చేసుకో!"

నేను ఆశ్చర్యంతో అలా ఉండిపోయాను. షీలా బాంబే వచ్చిందా?

నేను అన్యమనస్కంగానే అడ్రస్ నోట్ చేసుకున్నాను. షీలా బాంబే రావడం నమ్మలేకపోతున్నాను. ఎందుకొచ్చింది? నాకోసమా? ఒక్కసారిగా చిత్రమైన పులకింత..?!

సాయంత్రం నాలుగవుతుండగా కారు తీసుకుని, దాదర్‌లో ఇల్లు వెతుక్కుంటూ వెళ్లా నన్ను చూడగానే మధురంగా నవ్వుతూ ఎదురొచ్చింది షీలా.

"నా చిన్నప్పటి ఫ్రెండ్... వాసు! వాసూ... మా ఆడపడుచు, ఆమె భర్త! ఇరుగో మావారు!"

నా కళ్ళు షీలా భర్త మీద సూటిగా పడ్డాయి... బాగా లావుగా, తెల్లగా, అసలు సిసలైన బిజినెస్ మేన్‌లా ఉన్నాడు.

అతడు బాగానే మాట్లాడాడు- కాస్సేపు కూర్చుని.

"షీలాని మీ ఇంటికి తీసికెళ్తానన్నారట కదా! నాకు పనుంది... రాలేను... సారీ!" అన్నాడు.

నేను ఆశ్చర్యంగా షీలా వైపు చూశాను. కళ్ళతో మెత్తగా నవ్వింది.

"షీలా! త్వరగా వచ్చేస్తావుగా! మరి, నేను వెళ్లొస్తా! అర్జంట్‌గా వెళ్లాలి... సీయూ!" అంటూ నా చేయందుకుని కరచాలనం చేశాడు.

"మీరు మళ్ళీ డ్రాప్ చేస్తారా?" కల్పన అడిగింది.

నేను మాట్లాడేలోగా షీలానే అన్నది- "ఓఁ... తప్పకుండా!"

కల్పన, ఆమె భర్త దగ్గర సెలవు తీసుకున్నాను.

కారు దాదర్‌లోని ట్రాఫిక్‌ని తప్పించుకుని, బైటపడగానే కాస్త రిలీఫ్‌గా ఫీలై అడిగాను- "ఏవిటీ సాహసం షీలా?"

నిర్లక్ష్యంగా నవ్వింది షీలా... "ఇప్పటికైనా నేనీమాత్రం సాహసం చేయకపోతే- నాకు మనిషికీ, యంత్రానికీ తేడా అసలు తెలీదు వాసూ! ఎప్పటికీ తెలీదు..."

"ఎక్కడికెళ్దాం?" అడిగాను.

"నీ ఇష్టం! నువ్వెక్కడికైనా తిప్పు... నీ దగ్గర ఎంత ఎక్కువసేపు కూర్చోగలిగితే అంత ఆనందం!"

షీలా మాటలు, చేతలు నన్ను వివశుణ్ణి చేస్తున్నాయి. లేతవయసులో కూడా పొందని మధురానుభూతులెన్నో ఇప్పుడు నాలో కలుగుతున్నాయి.

షీలాకి నేనంటే ప్రేమా? లేక చిన్ననాటి నేస్తం చాలాకాలానికి కలిసినప్పటి ఆనందమా? ఏది? ఏదైనా... షీలా కళ్ళల్లో వెలుగు చూస్తోంటే నాకేదో గర్వం కలుగుతోంది.

ఆ గర్వంతోటే... కారు చాలా దూరం పోనిచ్చాను.

ఎక్కడా కారు దిగలేదు. అన్నీ కారులో కూర్చునే తిరిగాం... షీలా ఎన్నో కబుర్లు చెప్పింది. భర్త గురించి, పిల్లల గురించి కాదు- తన చిన్నతనం పెళ్ళి, అశోక్ గురించి... మా స్నేహం గురించి... నిజానికవి కబుర్లు కావు... కరిగిపోయిన కలలాంటి స్మృతులను మననం చేసుకోవడం!

బాగా చీకటి పడింది. టైము తొమ్మిదైంది.

"నాకాకలి వేస్తోంది. భోంచేద్దాం!" అన్నది.

నేను విస్తుబోయాను.

"లేట్ అయితే ఏమీ అనరా?" అడిగాను.

"ఫోన్ చేస్తాను!" అన్నది.

కారు మంచి హోటల్ దగ్గర పార్క్ చేశాను. పక్కనే ఉన్న ఎస్.టి.డి.బూత్ నుంచి కల్పన వాళ్ళకి ఫోన్ చేసింది.

"కల్పనా! ఈరాత్రి నేను రాను... వాసు భార్య చాలా బలవంతం చేస్తోంది. ఇక్కడే ఉంటాను. రేపుదయం వస్తాను. మీ అన్నయ్యకి చెప్పు... ఓ.కె.?"

నాకు మతిపోతోంది! షీలా మాట్లాడుతోందా నిజంగా?! ఇదంతా కలా?! నివ్వెరబోయి చూస్తున్న నన్ను చేత్తో తట్టి, "ఏయ్ః... ఏమిటలా నుంచున్నావు?" అన్నది.

ఉలిక్కిపడి చూశాను... మృదువుగా నవ్వింది- "పద లోపలికి!"

పరిమళాలు వెదజల్లుతున్న ఏ.సి., మంద్రంగా విన్పిస్తోన్న మ్యూజిక్, గాజుమేడ లాంటి హోటల్! డిమ్‌గా వెలుగుతున్నాయి లైట్లు!

"సౌత్ ఇండియన్ డిన్నరా? నార్త్ ఇండియనా?" అడిగాను.

"నువ్వేం తీసుకుంటావు?"

చిన్నగా నవ్వాను- "నిజానికి డ్రింక్ లేకుండా ఏ రాత్రీ భోంచేయను. కానీ నువ్వున్నావుగా... సింపుల్‌గా..."

నా మాట పూర్తికాకుండానే అన్నది- "డ్రింక్ తెప్పించు!"

"షీలా..!" మరోసారి నిశ్చేష్టుడ్నయ్యాను.

"ప్చ్ః... కామన్ ఆర్డర్ ఇవ్వు!"

రెండు జిమ్‌లెట్- వెజిటబుల్ రోల్స్- ఫ్రైడ్ మసాలా కాజు- వెజిటబుల్ ఫ్రైడ్ రైస్- పనీర్ మసాలా!

నా కళ్ళు చెదిరేలా షీలా రెండు జిమ్‌లెట్స్ తాగేసింది.

ఇంకా రెండు ఆర్డరిస్తోంటే "షీలా! కంట్రోల్..!" అన్నాను.

"ష్ః... నో... రెస్ట్రిక్షన్స్!" నవ్వింది మనోహరంగా.

బైటికి నడుస్తోంటే అన్నది- "వాసూ! మైకంగా ఉంది... నన్ను పట్టుకో!"

ఆమె నడుం చుట్టూ చేయి వేసి కారు దగ్గరికి నడిపించాను.

సందేహం లేదు. షీలా ఇవాళ నాతో అన్నివిధాలా ఎంజాయ్ చేయడానికే వచ్చింది. భర్తకీ, బంధువులకీ అబద్ధాలు చెప్పి, సంప్రదాయపు సంకెళ్ళు తెంచుకుని, బాధ్యతల దడి నుంచి పారిపోయి, నాకోసం... నాతో గడపటం కోసం వచ్చింది. ఈ అవకాశం సద్వినియోగం చేసుకోకపోతే నేనసలు మగాణ్ణే కాదు.

మనోవేగం కన్నా మించిన వేగంతో కారు గెస్ట్‌హౌస్‌కి తీసుకొచ్చాను.

రూంలోకి రాగానే షీలా మంచంమీద వాలిపోయింది. నేను ఆమె ప్రక్కనే కూర్చుని లాలనగా వెంట్రుకలు సవరిస్తూ అన్నాను- "షీలా... ఏమైంది నీకు?"

షీలా మత్తుగా చూసింది నావైపు... అదోలా నవ్వింది.

నిశ్శబ్దంగా ప్రారంభమైన ఆ నవ్వు అలలు అలలుగా సాగి- చాలాసేపు నవ్వింది. హఠాత్తుగా ఆ నవ్వు ఏడుపుగా మారింది. ఆమెని నా చేతులు అప్రయత్నంగా దగ్గరికి లాక్కున్నాయి. చప్పున నా ఒళ్ళో వాలిపోయి వెక్కివెక్కి ఏడవటం ప్రారంభించింది.

అన్నేళ్ల నుండీ కరడుగట్టి గుండెల్లో పేరుకుపోయిన వేదనంతా కరిగి నీరైపోతున్నట్టు... మంచు పర్వతాలు కరిగి కాలువలుగా ప్రవహిస్తున్నట్టు ఏడ్చింది.

షీలా ఏడుస్తుంటే నా మనసు కరిగిపోయింది. పాపం... జీవితంలో ఏ సుఖం ఎరుగదు! కోరుకున్న జీవితం లభించకా... లభించిన జీవితంతో సంతృప్తి పడలేక నలిగిపోతోంది.

ఎంత ఫ్రస్ట్రేషన్! ఎంత వేదన!! ఇవాళ షీలాని ఆనందపెట్టాలి..!

"షీలా..." మొహం మీదికి వంగాను.

గాఢంగా నిద్రపోతోంది.

'షిట్! ఎంత చక్కటి అవకాశం! నీ కోరిక తీరేదిగా షీలా! అనవసరంగా ఎక్కువగా తాగావు. అపురూపమైన ఈ రాత్రి వృధా అయిపోయింది. అన్ని అబద్ధాలు చెప్పి, అంత సాహసం చేసి... నాతో వచ్చింది... నిద్రపోడానికా! నీకు స్వర్గసుఖాలు అంటే ఏవిటో తెలియచేసేవాణ్ణి!'

నిరాశగా చూశానామె వైపు! నా ఒళ్ళో తలపెట్టుకుని ఉంది. జుట్టంతా విడిపోయింది. పాలరాయిలా మెరుస్తోన్న శరీరం... ఎర్రటి పెదాలు... నున్నటి చెక్కిళ్ళు... వయసు పెరిగినా వన్నె తగ్గని సౌందర్యం... షీలాలో ఇంత అందం ఉందా? నేనెందుకని గమనించలేదు అప్పట్లో..?!

గమనించి ఉంటే ఈ అందం నా స్వంతమయ్యేదా?! ఏమో! కులం, భాష, అంతస్తు అడ్డం వచ్చేవేమో?! అప్పట్లో.... నాకు ఇలాంటి ఆలోచన రాలేదు.

ఆలోచనల మధ్య ఎప్పుడో కళ్ళు మూతలు పడ్డాయి.

• • •

మృదువైన స్పర్శకి కళ్ళు తెరిచాను.

"గుడ్‌మార్నింగ్!" తీయగా నవ్వింది.

తలంటుకున్న కురుల చివర్లు... నా చెంపమీద రుద్దుతోంది.

కొన్నిక్షణాలు నిశితంగా ఆమెవైపు చూసి గభాల్న దగ్గరికి లాక్కున్నాను. ఆ విసురుకి నా మీద పడింది.

"ఎందుకలా చేశావు రాత్రి?" అడిగాను.

షీలా కళ్ళు వాల్చింది... "ఏం చేశాను?"

"నీకు తెలీదా? అంత ఎందుకు తాగావు? ఇంత సాహసం చేసింది నిద్రపోడానికా?"

షీలా చురుక్కున చూసింది. నా చేతులు వదిలించుకుని- దిండుకానుకుని కూర్చుంది.

"వాసూ! నిజం చెప్పనా? నేను నిన్ను పిచ్చిగా ప్రేమించాను. ప్రేమిస్తున్నాను, ప్రేమిస్తూనే ఉంటాను. అప్పట్లో చెప్పే ధైర్యంలేక చెప్పలేకపోయాను. కానీ, నేను చెప్పినా ఏం ప్రయోజనం

ఉండేది కాదులే! ఎందుకంటే నీకు నేను నీ స్నేహితురాలినన్న భావం తప్ప- నామీద మరో భావం లేదు కదా! అన్నయ్యనీ, నన్నూ ఒకేలా ట్రీట్ చేశావు కదూ?"

నేను మాట్లాడలేదు. 'నిన్ను ప్రేమించాను!' అంటోన్న ఆమె స్వరం చెవుల్లో తేనె కురిపిస్తున్నట్టు- అది ఒక్కో చుక్కా... గుండెల్ని తీయగా తాకుతున్నట్టు... ఆ అనుభూతిని ఆస్వాదిస్తూ నిశ్శబ్దంగా ఉండిపోయాను.

షీలా మళ్లీ అన్నది... "వాసూ! నువ్వు మగాడివి. మగవాళ్ళు స్త్రీ శరీరాన్ని మాత్రమే చూడగలరు... కానీ, మనసుని చూడలేరు. చిన్నప్పట్నించీ కష్టాలు, కన్నీళ్లు, బాధ్యతలు తప్ప మరే అనుభూతికి నోచుకోనిదాన్ని. కనీసం భర్త నాకు సరైన జోడీ కాకపోయినా... సుఖం ఉంటుందనుకున్నాను... డబ్బుతో! అదీ లేదు. ఇల్లుంది. ఇంట్లో ఖరీదైన ఫర్నిచర్ ఉంది. అది మెయిన్‌టైన్ చేయాల్సిన బాధ్యత నామీదుంది! అత్తగారుంది. ఏ లోటూ లేకుండా ఆవిడ ప్రయాణం సుఖంగా జరిగేలా చూడాల్సిన బాధ్యతా నాదే! పిల్లలున్నారు. వాళ్ళ పట్ల ఓ కర్తవ్యం- ఆయనా ఉన్నారు. భార్యగా ఆయనకే లోటూ లేకుండా చూసుకోవాలి... కానీ... కానీ... నేనున్నాను- నాక్కొన్ని కోరికలు, ఆశలు ఉంటాయి. నాకో మనసుంది, దానికి అనుభూతులుంటాయి. వాటి రుచి తెలియచేయాలి. ఆ ఆలోచన అటు భర్తకి, ఇటు పిల్లలకి, ఆఖరికి నన్ను సృష్టించిన ఆ దేవుడి క్కూడా లేదు.

కష్టాలు... సమస్యలు... బాధ్యతలు... కర్తవ్యాలు... అన్నీ నాకే!

మగపిల్లాడు... వాడు చూస్తే అలా ఎందుకూ... ఆఖరికి జీవించడానిక్కూడా పనికిరాకుండా ఉన్నాడు. ఆడపిల్లలు... ఇంకా మైనార్టీ కూడా తీరలేదు. పెద్దది ఎవడ్నో ప్రేమించింది. 'వాణ్ణిచ్చి వెంటనే పెళ్ళి చేస్తావా? ఛస్తావా?' అని కూర్చుంది. ఆయనకి తెలిస్తే చంపేస్తారు. ఆయనకి కోపం రాకుండా నేను అనునయించాలి. కానీ, నాకు కోపం రాకూడదు.

ఇహ రెండోది... చదువు లేదు, సినిమాలు, స్నేహితులు... వాసూ! నాకొక్కసారి అనిపిస్తుంటుంది... 'నేనింకా పిచ్చిదాన్ని ఎందుకు కాలేదా?' అని.

బహుశా... ఈరాత్రి కోసమే ఇంతకాలం నుంచి నేనిలా ఉన్నానేమో?! నిజం వాసూ! వాసూ! అగ్నిగుండం లాంటి ఈ బ్రతుకులో ఒక్కరోజు... ఒక్కరోజు నేను నాకోసం బ్రతక్కూడదా?!"

నేను షీలా వైపే చూస్తున్నాను- అవాక్కై... అప్రతిభుణ్ణై.

"చెప్పు వాసూ! బ్రతక్కూడదా? నాన్న కోసం, అన్నయ్య కోసం... భర్త కోసం... పిల్లల కోసం... ఇలా... ఇతరుల కోసమే కానీ... నేను ఒక్కరోజు నాకోసం బ్రతకాలని నాకెప్పట్నుంచో కోరిక! నీరాక... నా కోరికకు ఓ రూపాన్నిచ్చింది. అనుకోకుండా నువ్వు వచ్చి వెళ్లిన రాత్రే ఆయన వచ్చి 'బాంబే వెళ్లాలి బిజినెస్ పని మీద' అన్నారు. నా మనసు ఎగిరి గంతేసింది... నా సంతోషం... కోరిక ఆపుకోలేకపోయాను.. 'నేనూ రానా! నా ఫ్రెండ్స్ అనుకోకుండా ట్రాన్స్‌ఫర్ అయివచ్చారు. ఓపూట వాళ్ళతో ఉంటాను' అని అడిగాను. 'సరే...' అన్నారు మంచి మూడ్‌లో

ఉన్నారేమో- వాసూ! నేను ఆయనకి అబద్ధం చెప్పి వంచించానని తెలుసు... అలా చేయడం తప్పని తెలుసు... కానీ చేశాను.

అలా చెప్పకపోతే... నేను నాకోసం బ్రతికిన ఈ రాత్రి నేను పొందగలిగేదాన్నా... లేదుకదూ!

నీతో కలిసి తిరిగాను... తాగాను... ఒంటరిగా ఒక రాత్రి మంచం మీద పడుకున్నాను... చాలా దిగజారిపోయానని అనుకుంటున్నావు కదూ?

కానీ, కాదనుకుంటున్నా నేను! ఎందుకంటే... నా మానసికానందం కోసం నేనిలా చేశాను. నా మనసంతా ఇన్నేళ్లుగా నిండిపోయి ఉన్న నీతో- గడిపిన ఈ రాత్రి నా బ్రతుక్కే శుభరాత్రి..! నాక్కావలసింది... శారీరకానందం కాదు వాసూ! ప్రేమకి పరాకాష్ట సెక్స్ ఎన్నటికీ కాదు. ప్రేమకి పరాకాష్టే లేదసలు. ఎండి బీటలు వారిన నా జీవన మైదానంలో ఈ రాత్రి నేను పొందిన ఆనందం ఓ తొలకరి జల్లులాంటిది. ఇది చాలు నాకు. శేషజీవితం హాయిగా గడిపేస్తాను. ఆడపిల్లలు కలిగిస్తోన్న మనఃక్లేశాన్ని... ఆ పసివాడి దౌర్భాగ్యాన్ని అన్నీ భరిస్తాను... ఈ రాత్రి తలచుకుంటూ..!

నా యౌవనం... నా అందం... నా జీవితం వృథా అయిందన్న చింతే ఇంక నా మనసులోకి రానివ్వను... థాంక్యూ వాసూ! థాంక్యూ వెరీమచ్... నన్ను డ్రాప్ చేయలిగా... లే వాసూ!"

షీలా కళ్ళల్లోకి చూస్తున్నాను... నేను వచ్చిందగ్గర్నించీ ఆ కళ్ళల్లో కనిపించిన నీలినీడలు ఇప్పుడు లేవు.

స్వచ్ఛంగా... స్ఫటికంలా ఉన్నాయి.

మనసులోని వేదన... బాధా... అసంతృప్తి... అన్నీ మంచుతో కడిగినట్టు... ప్రశాంతంగా... ఆహ్లాదంగా ఉంది ఆమె మొహం!

"లే వాసూ!" గోముగా అన్నది.

మంత్రముగ్ధుడిలా లేచాను... ఆమె చేయందుకుని!

"హేట్సాఫ్ షీలా! ఐ లవ్ యూ..!" మనస్ఫూర్తిగా అన్నాను.

శిథిలాలు

ఆంధ్రభూమి డైలీ - 3 నవంబర్ 2001

హైదరాబాదు నుంచి విశాఖపట్నం వెళ్ళే గోదావరి ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో, సెకండ్‌క్లాస్ కంపార్ట్‌మెంట్‌లో ఒకటో నెంబరు బెర్త్ దగ్గరకు వచ్చి సీటు కిందకి తన సూట్‌కేసు, ఎయిర్‌బ్యాగ్ తోసేసి, సీటులో కూర్చుని హాయిగా ఊపిరి పీల్చుకుంది సాగరిక –

హమ్మయ్య! ఎంత రిలీఫ్‌గా ఉంది! వెనక్కి వాలి కళ్ళు మూసుకుంది...

ఎన్నేళ్ల తపస్సు... ఇప్పుడు ఫలించింది! ఆర్కియాలజీలో, ఆఖరి పేపర్ థీసిస్ రాసి సబ్‌మిట్ చేసి, పెట్టే బేడా సర్దుకుని రైలెక్కింది. ఇంతటితో తను పడిన శ్రమ, చేసిన చిన్న చిన్న

త్యాగాలు, నష్టపోయిన కొన్ని ఆనందాలు, అన్నీ... అన్నీ అయిపోయినట్టే..! ముందు ముందు జీవితం ఎంత సుఖంగా వుంటుంది?! ఎంత సెక్యూర్డ్‌గా ఉంటుంది?! ఎంత తపన! ఎంత ఫ్రస్టేషన్! ఎంత మధనం! ఎన్ని ప్రదేశాలకు తిరిగింది- ఎన్ని శిథిలావశేషాలు చూసింది?! ఏది చూసినా, ఏది చేసినా... ఏదో సాధించాలన్న తపన! ఎవరూ గుర్తించని కొత్తవిషయాన్ని గుర్తించాలన్న ఆరాటం తప్ప- చూసిన ప్రదేశాల్లో ఎటువంటి అందాల్నీ, ఆనందాల్నీ ఆస్వాదించలేకపోయింది. పరిశోధన దృష్టితో తప్ప భావుకతతో చూడలేపోయింది. పరిశోధన... పరిశోధన... శోధన..!

పురాతన వస్తువులను సంపాదించి వాటి చరిత్ర, సంస్కృతి, సంప్రదాయాల గురించి కూలంకషంగా తెలుసుకోవాలని చిన్నప్పటి నుంచీ కోరిక! ఆ కోరిక తీర్చుకోవడం కోసమే తన పరిశోధనకి పురావస్తు శాస్త్రం అభ్యసించింది- సాగరిక!

ఒక సామాజిక స్పృహతో, సాంస్కృతిక అవగాహనతో, అనాటి కళల గురించి, కళా నైపుణ్యాల గురించి తెలుసుకోవాలన్న ఆరాటంతో అనేక చారిత్రక ప్రదేశాలు దర్శించింది. ఎక్కడ శిల్పాలు, వాటి అవశేషాలు కనిపించినా- ఎక్కడ పురాతన శిలా శాసనాలు, ఆయా లిపులలో ఉన్న గ్రంథాలు కనిపించినా... అన్నిటినీ సేకరించి తన మేధస్సునంతా రంగరించి వాటి చరిత్ర తెలుసుకుంది. అవి ఏ కాలం నాటివి? ఏ నాగరికతకు సంబంధించినవి? ఆయా కాలాల సంస్కృతీ, సంప్రదాయాలు, ప్రజల... ముఖ్యంగా స్త్రీల సామాజిక స్థితి?! నిజంగా అప్పుడే నయం... స్త్రీలకి స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలు ఉండేవి. ఎంతో ధైర్యంతో, సాహసంతో జీవించారు. నాగరికత పెరిగినకొద్దీ స్త్రీ తన స్వేచ్ఛని కోల్పోయింది. తిరిగి కోల్పోయినదాన్ని పొందడానికి ఎంత పోరాటం జరపాల్సి వస్తోంది?! ఏమిటో... ఎంత చిత్రమైంది మానవ జీవితం! ఎంత అద్భుతమైంది ఈ సృష్టి?! ముఖ్యంగా భారతదేశ చరిత్ర!

సాగరిక ఒళ్ళంతా ఒక్కసారిగా పులకించినట్టయింది.

తను పొందిన తాలూకు అనుభూతులన్నీ చైతన్యతో పంచుకోవాలి! తను తెలుసుకున్న విశేషాలన్నీ చైతన్యకి చెప్పాలి! పిచ్చి చైతన్య... ఏ ఏటి కాయేడు 'చాల్లే సాగరీ... చదివింది! పెళ్ళి చేసుకుందాం... నిన్ను వదిలి ఉండలేకపోతున్నాను' అంటూ గొడవ చేశాడు... ఈ ఐదేళ్ల నుంచీ!

ఐదేళ్లు... పాపం! ఎంత సహనంతో తన కోసం ఎదురుచూశాడు?! అప్పుడే అతనికి పోర్టుట్రస్టులో ఉద్యోగం వచ్చింది. 'నిన్ను విడిచి అంతదూరం వెళ్లను, ఉద్యోగం చేయను' అంటే- బలవంతంగా పంపించింది... పోస్టింగు రాగానే!

అతను వెళ్లి కూడా రెండేళ్లవుతోంది! ఎంతో తెలివైనవాడైన చైతన్య బద్ధకస్తుడు కావడంతో- పోస్టుగ్రాడ్యుయేషన్ తోనే చదువు ఆపేసి, ఉద్యోగ వేట ప్రారంభించాడు. కొన్నాళ్లు హైదరాబాద్‌లోనే చిన్నచిన్న ఉద్యోగాలు చేస్తూ 'పెళ్ళి చేసుకుందాం!' అంటూ ప్రాణం తీశాడు. తన ఆశయం చెప్పి అందుకు సహకరించాల్సిందిగా అతడిని బతిమాలుకోవడానికి తలప్రాణం తోక్కొచ్చింది. 'పి. హెచ్.డి. చేయడానికేం... పెళ్ళయ్యాక చేయొచ్చుగా!' అన్నాడు. అదే ఉద్దేశ్యంతో అమల, అను, పెళ్ళిళ్లు

చేసుకున్నారు... కానీ, ఏం చేశారు? కొన్న పుస్తకాలన్నీ కిలోల లెక్కన చిత్తుకాగితాల వాడికి అమ్ముకుని, పాపాయిలకి స్వెటర్లు అల్లుకుంటున్నారు. 'వివాహం విద్య నాశాయ..!' అని పెద్దలు ఊరికే అన్నారా?! బొత్తిగా పెద్దవాళ్ళంటే గౌరవం లేక వాళ్ళ మాట లెక్క చేయలేదు గానీ, విని ఉంటే ఈపాటికి వాళ్ళు కూడా తనతో పాటే ఆఖరి పేపరు పూర్తిచేసి పెళ్ళి చేసుకునేవాళ్ళు!

చైతన్య ఎంత సంతోషిస్తాడో తనని చూసి?! 'అబ్బ... ఎంతకాలానికి కరుణించావు?!' అంటాడు కాబోలు! ఆఫీసు పనిమీద బెంగుళూరు వెళ్లి... అక్కడి నుంచి ఇంకెటో వెళ్లాడట. అడపా దడపా మెయిల్స్ ఇవ్వడం తప్ప- రెండునెలలైంది లెటరు రాసి..! బహుశా ఈపాటికి వచ్చే ఉంటాడు. రాకపోయినా తను వెళ్లాక, కబురు తెలుసుకుని రెక్కలు కట్టుకుని వాలతాడు.

అమ్మవాళ్ళు కూడా చైతన్య వైపే! 'వలచినవాడి అంతరంగం తెలుసుకోలేని నువ్వు ఆర్కియాలజీలో పరిశోధనేం చేస్తావే?' అన్నది అమ్మ.

వలచినవాడి అంతరంగం తెలుసుకోలేక కాదుగా! తన అంతరంగం లోని ఆశయాన్ని తీర్చుకోవడం కోసం చేసింది పరిశోధన! రెండునెలల్లో 'డాక్టర్ సాగరిక' అన్న సర్టిఫికెట్ చూశాక తెలుస్తుంది అమ్మకి... తనెంత మంచిపని చేసిందో!

'నువ్వు డాక్టర్‌వి అయ్యాక నన్ను ఇప్పటిలా ప్రేమించగలవా సాగరీ? నేనుత్త పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్‌నేగా?' దిగులుగా అన్నాడు ఆరోజు చైతన్య.

సాగరిక పెదాల మీద చిన్న చిరునవ్వు విరిసింది. పిచ్చి చైతన్య! ప్రేమకి ఇలాంటి తేడాలుంటాయా? చైతన్య మంచి మనసుని ప్రేమించింది తను! ఆ మనసు ముందు ఎన్ని పి.హెచ్.డి.లు సరిపోతాయి?! చదువు... తన ఆత్మానందానికి, చైతన్యతో బతుకు... జీవిత పరమార్థానికి! ఈ విషయం చెప్పి, అతడిని కన్విన్స్ చేయడానికి తనకెంత సమయం పట్టింది?!

"అమ్మాయ్! నీదే బెర్తు?"

సాగరిక ఉలిక్కిపడి ఆలోచనలనుంచి తేరుకుంది...

"ఒకటండి!" పెద్దాయనకి వినయంగా సమాధానం చెప్పింది.

"నాకు కాళ్లు నొప్పి! పైకి ఎక్కలేను!"

"దానికేం వుంది? మీరు కింద బెర్తు మీద పడుకోండి! నేను పైకి వెళతాను..." ఆయనేం అడగబోతున్నాడో అర్థమైనట్టుగా వెంటనే చెప్పేసింది.

రైలు వేగంగా వెళుతోంది!

కనుమరుగవుతోన్న పెద్ద పెద్ద చెట్లు, పచ్చని చేలు చూస్తూ ఉంటే... చదువనే పరిధి నుంచి బయటపడి, విశాల విశ్వంలోకి చేతులు చాచుకుని ఎగురుతున్నట్టుగా అనిపించసాగింది.

అలవోకగా సర్దుకుని, హాయిగా నవ్వుకుంది. ఆకాశంలో గుంపులుగా సాగిపోతున్న మేఘాలు బారులు తీర్చి ఎగురుతోన్న కొంగల్ని చూస్తోంటే పాత పాట ఒకటి గుర్తొచ్చి, సన్నగా హమ్ చేయసాగింది.

"అవిగో... అవిగో... నల్లని మబ్బులు గుంపులు, గుంపులు...
తెల్లని కొంగలు బారులు, బారులు... అవిగో అవిగో...
పచ్చని తోటల విచ్చిన పూవులు..!"

"టికెట్... టికెట్!" కలెక్టర్ వచ్చాడు.

అబ్బ... డిస్టర్బ్ చేశాడు... బొత్తిగా ఈస్థటిక్ సెన్సు లేదు.

బ్యాగులోంచి టికెట్ తీసిచ్చింది. తన పని పూర్తిచేసుకుని వెళ్లిపోయాడు టి.సి.

సాగరిక కళ్ళ మీదకి నిద్రమత్తు ఆవరించింది.

ఎన్ని రాత్రులు నిద్ర లేకుండా నోట్సు తయారుచేసుకుంది!

టీలతో కడుపు నింపుకుంటూ, ఎక్కడెక్కడి పుస్తకాలు తెచ్చుకుని చదువుకుంది..!

తలంటి పోసుకుని, తల మీద ఇన్నాళ్లుగా పెట్టుకున్న బరువు దించుకున్నందుకేమో... తలంతా తేలిగ్గా, హాయిగా నిద్ర కమ్ముకొస్తోంది. లేచి పైబెర్తు మీదకి చేరి, తల కింద దుప్పటి మడతపెట్టి పెట్టుకుని పడుకుని, కళ్ళు మూసుకుంది.

అయిపోయింది! ఇంక ఈ ఒంటరిగా పడుకోవడానికి స్వస్తి చెబుతుంది. చైతన్య రాగానే పెళ్ళి చేసుకుంటాడు... హాయిగా కొత్తకాపురం, కొత్త జీవితం... వైవాహిక జీవితంలోని మాధుర్యాన్ని అనుభవిస్తూ, చైతన్య భార్యగా జీవితం ప్రారంభమవుతుంది కాబోలు! వైజాగ్‌లోనే ఉద్యోగం సంపాదించుకోవాలి. పాపం చైతన్య స్వయంపాకమో, హోటల్ తిండో! ఇకనుంచి తను వండిపెడుతుందిలే!

'చైతన్యా! ఇంకెంత... రేపీపాటికి నీ ఒడిలో ఉండనూ! దిగులెందుకు? అమ్మా వాళ్ళు, ముహూర్తాలు, మూఢాలు అంటూ డిలే చేస్తారేమో! అయినా మనసా, వాచా నేనెప్పుడో నీ భార్యనైపోయాను. మంగళ సూత్రం, తలంబ్రాలు, సన్నాయి వాయిద్యం, వేద మంత్రాలు, పెద్దల దీవెనలు ఇవన్నీ కేవలం లాంఛనం! దేవత లెప్పుడో దీవించారు మనల్ని..! రేపటి నుంచే నీతో ఉంటాను... ఇంతకాలం నీకు కలిగించిన వియోగానికి ప్రత్యామ్నాయంగా ఏ లాంఛనాల జోలికీ పోకుండా నీతో కలిసి బతుకుతాను... ఐ లవ్ యూ చైతన్యా... ఐ లవ్ యూ! నా ఆశయ సాధన కోసం, నీ కోరికలను, నీ విలువైన జీవితంలో కొంతకాలాన్ని నాకోసం త్యాగం చేసిన నీలాంటి ఉన్నతుడిని భర్తగా పొందే అదృష్టం ఎందరి కుంటుంది?!'

ఆమె కళ్ళు మూతలు పడ్డాయి..!

• • •

రైలు విశాఖ స్టేషనులో ఆగడంతో... కోలాహలంతో సాగరికకు మెలకువ వచ్చింది.

తన సామాను తీసుకుని, హడావుడిగా రైలు దిగింది. ఎన్నాళ్లకు తను జన్మస్థలం మీద కాలు పెట్టింది? నాన్నకి అనేకచోట్ల బదిలీలు కావడంతో- చదువు డిస్టర్బ్ అవుతుందని, టెన్త్ నుంచే హైదరాబాద్‌లో హాస్టల్స్‌లో ఉండడం అలవాటైపోయింది.

'ఈ గాలి, ఈ నేల, ఈ ఊరు, సెలయేరు...' నవ్వుకుంటూ స్టేషను బైటికి నడిచింది.

రిక్షా ఎక్కి చాలా కాలమైంది! టాపు లేని రిక్షాలో కులాసాగా కూర్చుని, విశాలమైన రోడ్లని, విశాలమైన కళ్ళతో చూస్తూ అనుకుంది- 'ఎంత మారిపోయింది విశాఖ! చైతన్య వచ్చాక తనని కూడా తీసుకుని, అమ్మావాళ్ళ దగ్గరికి వెళ్లాలి!

ముందు ఇక్కడికి వచ్చి వెళ్లవే..! ఎన్నాళ్లయిందో నిన్ను చూసి!' గుంటూరుకి ఫోన్ చేసి ఇలా వైజాగ్ వెడుతున్నానని చెబితే అన్నది అమ్మ. నాన్న బైటపడలేదు కానీ, ఆయన క్కూడా తనని చూడాలనే ఉండిఉంటుంది.

వెళ్లాలి! ముందు చైతన్యని కలుసుకున్నాకే... ఏదైనా!

డాబా గార్డెన్స్‌లోని మేనత్త ఇంటిగేటు ముందు రిక్షా దిగి, సామానుతో గేటు తీసుకుని లోపలికి అడుగుపెట్టింది.

వాలుకుర్చీలో పడుకున్న వసంతరావు చివ్వన లేచి గట్టిగా పిలిచాడు-

"మంజులా! సాగరిక వచ్చింది..."

"కులాసానా మావయ్యా?" చిరునవ్వుతో అడిగింది.

"అయిందా తల్లీ నీ పరిశోధన? నేరుగా ఇటే వస్తున్నావా? గుంటూరు వెళ్లి వస్తున్నావా?" అడిగాడు వసంతరావు.

"ఇటే వస్తున్నాను మావయ్యా!"

"ఏమే... కులాసానా? అయిందా నీ దేశాటన?" మంజుల బయటికి వచ్చింది.

"అయిందత్తయ్యా... త్వరలో 'డాక్టర్ సాగరిక' అవుతాను!" ఆవిడ దేశాటన అని ఎందుకన్నదో అర్థమై చిరునవ్వుతో అన్నది.

"మంచిదే! పెళ్ళీ, పెటాకులు లేకుండా ఏం చదువులే..! అయినా పి.హెచ్.డి. చేయడానికి పెళ్ళి మానుకున్నదానిని నిన్నే చూశాను!"

"పెళ్ళి చేసుకుంటే పిల్లలని కనడంలో తప్ప ఇంకే డాక్టరేట్ రాదత్తయ్యా! అందుకే ఆలస్యం చేశాను. ఇప్పుడు ఇక్కడికి వచ్చింది పెళ్ళి కోసమే... చైతన్య కలుస్తున్నాడా? ఎలా ఉన్నాడు?"

"ఏమో! ఆఫీసు పనిమీద బెంగుళూరు వెళ్లాడట. ఇంకా వచ్చాడో, లేదో తెలియదు!"

"నా కోడలు సాగరిక..!" గర్వంగా అన్నాడు వసంతరావు.

"చాల్లెండి... తరవాత మురిసిపోదురుగాని..! రామ్మా... కాళ్లూ, చేతులూ కడుక్కురా- కాఫీ ఇస్తాను!" మంజుల లోపలికి దారితీసింది.

"వాళ్ళ నాన్నగారికి ఆరోగ్యం బాగాలేదుట... బహుశా చైతన్య వాళ్ళ ఊరు వెళ్లాడేమో! 'ఆఫీసు పనిమీద ఇన్నిరోజులు వెళ్లడం ఏమిటి?' అనుకున్నాం నేనూ, మామయ్యా!" కాఫీగ్లాసు అందిస్తూ చెప్పింది మంజుల.

"అలాగా! అరేఁ... ఈ విషయం తెలిసి ఉంటే ముందు విజయవాడ వెళ్లి వచ్చేదాన్నిగా?"

"పోనీలే... అతనొచ్చాక ఓసారి వెళ్దాం. రాగానే ఎలాగూ ఫోన్ చేస్తాడు. మేమూ రావాలిగా! వచ్చే నెల్లో ముహూర్తా లున్నాయిట. మీ అమ్మానాన్నల్ని వెళ్లి ముహూర్తం పెట్టుకురమ్మని చెప్పాను నిన్ననే..!" సాగరిక కళ్ళల్లో కనిపిస్తోన్న కాంతి, బుగ్గల్లో మందారాలు చూసి నవ్వుతూ అన్నది.

కబుర్లతో, కడుపు నిండా ఫలహారాలతో, అత్తయ్య, మావయ్యల ఆప్యాయతతో నాలుగు రోజులు గడిచాయి. చైతన్య వచ్చేవరకు సినిమాలు, సముద్రపు ఒడ్డుకి షికార్లతో బలవంతంగా కాలక్షేపం చేసింది.

అతని దగ్గరి నుంచి ఫోన్ లేదు. ఓసారి తనే వెళ్లొస్తే సరిపోతుందేమో!

• • •

ఆ రోజు- తెల్లవారి లేస్తూనే చైతన్య ఇంటికి బయలుదేరింది.

వెళ్లేటప్పటికి వాకిట్లో అందమైన ముగ్గు... ధనుర్మాసం కావడంచేత ముగ్గు మధ్యలో గొబ్బిళ్ళు, వాటిమీద చల్లిన పసుపు, కుంకుమ, బంతిపూల రేకులు..!

'ఈ ఇల్లు బ్రహ్మచారి చైతన్యదేనా?' అనుమానంగా అడుగుపెట్టింది.

లోపలి నుంచి సుమధుర స్వరం- సుప్రభాతం చదువుతోంది.

చైతన్య సోఫాలో కూర్చుని న్యూస్‌పేపరు చదువుకుంటున్నాడు...

"చైతన్యా..!"

తలెత్తి చూశాడు.

"హలో... సాగరీ! వాట్ ఏ సర్‌ప్రైజ్? హౌవార్యూ... ఎప్పుడొచ్చావు?" హుషారుగా పలకరించాడు.

ఆ పలకరింపులో అనురాగం, ఆప్యాయత లేదేం? చాలాకాలానికి కలుసుకున్నామన్న విరహం తాలూకు వేదన లేదేం? మామూలుగా- చాలా మామూలుగా... మంచి స్నేహితుడిని చాలాకాలం తరువాత కలిసినప్పుడు కలిగే ఆనందం! అదికూడా కొంచెమే కనిపిస్తోంది. ఆ పలకరింపులోని వెలితి భరించలేకపోయింది.

"నువ్వెప్పుడు వచ్చావు చైతన్యా?"

"నేనా? నేనెక్కడి కెళ్లాను?" ఆశ్చర్యంగా చూశాడు.

"అదేంటి? బెంగుళూరు వెళ్తున్నానని మెయిల్ ఇచ్చావుగా..?"

"ఓఁ... అదా?! నేనొచ్చి దాదాపు ఇరవై రోజులవుతోంది!"

"మీ నాన్నగారికి ఆరోగ్యం బాగాలేదని..." సందేహంగా ఆగిపోయింది.

"మా ఊరు వెళ్లాను... నాన్న అనారోగ్యానికి కారణం నామీద బెంగ.,. ముప్పైఏళ్లు వస్తున్నా పెళ్ళి చేసుకోలేదని బాధ! ఇప్పుడు బాగానే ఉన్నారు..."

మృదుమధురంగా కాలి అందెల సవ్వడి..! లలిత, లలితంగా... గాజుల గలగలతో కాఫీకప్పు అందించింది- అందాల హరివిల్లు లాంటి అమ్మాయి!

"సాగరీ... మీట్ హర్షిత! హర్షీ... ఈమె సాగరిక... సారీ! మర్చిపోయాను... డాక్టర్ సాగరిక... పి.హెచ్.డి.!"

"నమస్తే..!" చేతులు జోడించింది హర్షిత.

సాగరిక శిలలా చూస్తూ ఉండిపోయింది.

"కూర్చుని మాట్లాడుతూ ఉండండి! ఇడ్లీ చేస్తున్నాను. అరగంటలో సాంబారుతో సహా వేడివేడి ఇడ్లీ రెడీ... ఓ.కె.!" చిరునవ్వుతో లోపలికి వెళ్లింది.

"ఎవరామె?" గొంతులోంచి బలహీనంగా వెలువడిందా ప్రశ్న.

"నా భార్య..!"

సాగరిక చేతిలో కాఫీకప్పు వణికింది. కప్పు టీపాయ్ మీద పెట్టి విసురుగా అడిగింది-

"ఎందుకు చేశావీ పని..?"

"హుఁ..." చైతన్య కూడా కప్పు టీపాయ్ మీద పెట్టి అంతే విసురుగా అన్నాడు-

"ఎంతకాలం ఎదురుచూడాలి నీకోసం? 'నువ్వు తప్ప ఈ దేశంలో అమ్మాయిలు లేరా?' అని మా నాన్న కోప్పడ్డారు. ఆయన బలవంతంగా..."

"నీ పెళ్ళి చేశాడు... అవునా? సిగ్గులేదా ఈ మాట చెప్పడానికి..?! నువ్వసలు చదువుకున్న వాడివేనా? నీకసలు సంస్కారం ఉందా? ఇంతకాలం ఆగినవాడివి... నా థీసిస్ కూడా పూర్తయి, తిరిగివచ్చే లోపల ఏం కొంప లంటుకున్నాయని చేసుకున్నావు? ఈమాత్రానికి పెద్ద ఆదర్శవాదిలా ఇంతకాలం ఎదురుచూసినట్లుగా బిల్డప్ ఇచ్చావెందుకు?"

"సాగరీ! మ్యారేజెస్ ఆర్ మేడిన్ హెవెన్..! ఎవరితో, ఎవరికి, ఎప్పుడు నిర్ణయింపబడిందో ఎవరికి తెలుసు? అనుకోకుండా చేసుకోవాల్సి వచ్చింది... చేసుకున్నాను! హర్షిత లాంటి అమ్మాయి ముందే దొరికివుంటే అప్పుడే చేసుకునేవాడినేమో!"

"ఓఁ..! అంటే... నువ్వు ఇంతకాలం పెళ్ళి చేసుకోకుండా ఉన్నది- నాకోసం కాదన్న మాట..! అన్నివిధాలా నీకు నచ్చిన అమ్మాయి దొరకకనా? నేనెంత ఫూల్‌ని... నాకోసం నువ్వు తాగ్యం చేస్తున్నా వనుకున్నాను..."

"త్యాగం..? నిజమే... త్యాగం చేసేవాడినే! కానీ, నేను త్యాగం చేశాక- నా త్యాగానికి తగిన ప్రతిఫలం పొందగలుగుతానని గ్యారంటీ ఏమిటి?"

"అంటే..?"

"నువ్వు పి.హెచ్.డి. చేసి డాక్టరేట్ తెచ్చుకుని, 'డాక్టర్ సాగరిక' అని బోర్డు పెట్టుకుంటే- నేనుమాత్రం 'ఎం.కామ్.' అని పెట్టుకోవాలి..! ఇంటికొచ్చిన ప్రతివాళ్ళూ 'నీ భార్య డాక్టరేట్ తీసుకుందిటగా, నువ్వెందుకు తక్కువ చదువుకున్నా'వని అడిగితే- వెర్రిమొహం వేయాల్సి వచ్చేది. అందుకే చెప్పాను... 'ఏ పరిశోధనలూ వద్దు... హాయిగా పెళ్ళి చేసుకుని సంసారం చేద్దాం' అని... విన్నావా? 'ఆశయం, ఆదర్శం' అంటూ ఇన్ని సంవత్సరాలు తాత్సారం చేశావు. నీలా నేను మునిని కాలేకపోయాను. నేను మనిషిని..! నా ఈ చిన్నిజీవితంలో అమూల్యమైన యవ్వన కాలం నీకోసం నిరీక్షణలో గడిచిపోతే- నేను అనుభవించడానికి ఇంక జీవితం ఏం మిగిలి ఉంటుంది? అందుకే పెళ్ళి చేసుకున్నాను. హర్షిత నీ అంత చదువుకోకపోయినా- గ్రాడ్యుయేషన్ పూర్తిచేసింది. అందం ఉంది, ఆస్తిపాస్తులున్నాయి. అన్నిటికీమించి ఒక హిందూ స్త్రీకి ఉండవలసిన సంప్రదాయక లక్షణాలు సమృద్ధిగా ఉన్నాయి. బహుశా... వాకిట్లో ముగ్గు నీకు ఆమె గురించి అంతో, ఇంతో చెప్పే ఉంటుంది. నాక్కావాల్సినట్టు, ఇంట్లో ఉండి ఇంటిపనులు చేసుకుంటూ, నాకు వేళకింత వండిపెడుతూ, నా మంచిచెడ్డలు చూసుకునే భార్య దొరికింది నాకు. ఈమె దొరక్కపోయి ఉంటే నీకోసం ఎదురుచూసేవాడినేమో!"

"ఓఁ! ఛాయిస్ కోసం ఆగావా?"

సాగరిక కడుపు రగిలిపోయింది.

ఎంత వంచన! చైతన్య కూడా మామూలు మగవాడా? అతనింత కాలం తనని మభ్య పెట్టాడా? 'పెళ్ళయ్యాక చదువుకో...' అన్నాడు. అంటే... పెళ్ళయ్యాక- 'ఇంకేం చదు'వంటూ తన ఉన్నతిని 'ప్రేమ' అనే మాయచేసి అడ్డుకోడానికి కాబోలు! 'అతను ఆదర్శవాది' అనుకుంది. 'ఎంతో సహృదయుడు!' అనుకుంది. అంతా భ్రమేనా? ఇలాంటి వ్యక్తినా తను ప్రేమించింది..? 'పెళ్ళి కాకపోయినా ఫరవాలేదు... మనసా, వాచా అతని కెప్పుడో తన మనసు, బతుకు అర్పించా' ననుకుంది... ఛీ ఛీ!

అమ్మ అన్నమాటలో అర్థం ఇప్పుడు తెలుస్తోంది... నిజమే! ఈ మగవాడి అంతరంగం అర్థంచేసుకోలేని తను- ఆర్కియాలజీలో పరిశోధన చేయడం ఏమిటి? ఇంతకన్నా పురాతన శాస్త్రం ఉందా? తరతరాలుగా, యుగయుగాలుగా మారని మగవాడి ఇరుకు మనస్తత్వం తాలూకు శిథిలాలు ఏ స్త్రీ గుండె తవ్వినా బయటపడతాయి. ఆ తవ్వకాల్లో పరిశోధనకి పనికివచ్చే విషయం ఒక్కటే... స్త్రీ ప్రగతిని భరించలేని మగవాడి అహం! ప్రేమ, అనురాగంతో కూడిన దాంపత్య జీవితం అనుభవిస్తూ... 'భార్య, మాతృత్వం' అనే సర్టిఫికేట్స్ కోసం ప్రతి స్త్రీ తరతరాలుగా సాగిస్తూనే ఉంది... మగవాడి మనస్తత్వ పరిశోధన..! అయినా పొందలేక పోతోంది ఏ డాక్టరేటు? తను చాలా అదృష్టవంతురాలు... అతని ప్రేమమైకంలో పడి ఆనాడే పెళ్ళి చేసుకుని ఉంటే- ఆ ప్రేమమైకంలో అతనేం చేసినా తన కోసమే అనే భ్రమల్లో బతికేది... పిల్లల్ని కనేది... అతని వంశాన్ని నిలపడానికి తనో పురాతన కట్టడం లాగా శిథిలమై మిగిలిపోయేది.

సాగరిక వికలమైన మనసుతో వెనక్కి తిరిగింది !!!

తొలి కిరణం

ఆంధ్రభూమి వీక్లీ 3 జూన్, 1999

"హలో... గుడ్‌మార్నింగ్!"

తల వంచుకుని నడుస్తున్న మోహిని ఆగిపోయింది.

ఎదురుగా... అతను!

...వైట్ డ్రెస్, నిర్లక్ష్యంగా పడిన క్రాఫ్, అక్కడక్కడ మెరుస్తున్న నెరిసిన వెంట్రుకలు, ఎఱ్రజీరలు కనిపిస్తున్న పెద్ద కళ్ళు!

"గుడ్‌మార్నింగ్!" కొద్దిగా సంశయంగా చెప్పింది.

వారంరోజుల్నుంచి కొత్తగా వాకింగ్‌కి వస్తున్న కొత్త మొహం!..

తను ఏడాదిగా ఇదే కొండల పైన వాకింగ్ చేస్తోంది.

ఎవరెవరో తటస్థ పడుతుంటారు. కొందరు పలకరిస్తారు... కొందరు చిరునవ్వుతో విష్‌చేసి వెళ్లిపోతారు. కానీ, ఇతనెవరో... చిరునవ్వులతో ప్రారంభమైన పలకరింపు- 'గుడ్‌మార్నింగ్' దాకా వచ్చింది.

"మీరీ ఏరియాలోనే ఉంటున్నారా?"

అప్పుడే విచ్చుకుంటున్న వెలుగు రేఖలు... కెంపు రంగు పులుకుంటున్న ఆకాశం, రివ్వున ఎగురుతున్న పక్షులు, కొంచెం దూరంలో ఉన్న అంజనేయస్వామి ఆలయంలో మోగుతున్న గంటలు!

ఆ మనోహర నేపథ్యంలో అతని స్వరం మృదుగంభీరంగా వినిపించింది.

"అవునండీ!" మృదువుగా చెప్పింది.

"అయామ్ ప్రొఫెసర్ రవిచంద్ర... ఉస్మానియా యూనివర్శిటీ! అదిగో... ఆ కనిపించే క్రీమ్‌కలర్ బిల్డింగ్ నాదే! ఇంతకాలం అది అద్దె కిచ్చాను. రీసెంట్‌గా షిఫ్ట్ అయ్యాను. అఫ్‌కోర్స్... ఒక్క రూం మాత్రమే వాడుకుంటున్నాను!"

బ్రహ్మచారి కాబోలు... మౌనంగా నవ్వి ఊరుకుంది.

"ఈ కొండలు, ఈ ప్రశాంతమైన వాతావరణం చాలా హాయిగా ఉంటుంది. ట్రాఫిక్ గోల, వాహనాల కాలుష్యం లేకుండా అరోగ్యకరమైన పరిసరాల్లో వాకింగ్ చేయడం ఆరోగ్యానికెంతో మంచిది. కేవలం వాకింగ్ కోసమే నేనిక్కడికి షిఫ్ట్ అయ్యాను... నమ్ముతారా?"

నవ్వింది మోహిని.

"మీ వివరాలేం చెప్పలేదు?"

"అయామ్ మోహిని... వర్కింగ్ ఇన్ ఏ.జి. ఆఫీస్!"

"నైస్ టూ మీట్ యూ..! వాకింగ్ ఫ్రెండ్‌గా రేపు ఉదయం మీకోసం ఎదురుచూడవచ్చా?" క్రీమ్‌కలర్ బిల్డింగ్ ముందు ఆగాము.

"ష్యూర్..!" చిరునవ్వు నవ్వుతూ ముందుకు నడిచింది.

రూమ్ కెళ్లిన మోహిని పది నిముషాలు మంచంపై వాలి సేదతీర్చుకుంది.

'రవిచంద్ర...' పేరు బాగుంది!

మనిషి కూడా బాగున్నాడు..!

నలభై ఏళ్లు ఉంటాయేమో!

పెళ్ళెందుకు చేసుకోలేదు? అతని కళ్ళల్లో ఎఱ్రజీరలు, కళ్ళక్రింద ఉబ్బిన చర్మం- చూస్తే... తాగుబోతులా ఉన్నాడు.

నెమ్మదిగా లేచి బాత్రూంలోకి వెళ్లి గీజర్ ఆన్ చేసింది. చకచకా పనులు చేసుకుని స్నానం చేసి, వంట పూర్తిచేసింది.

బాక్స్ సర్దుకుని తయారై ఇంటికి తాళం వేసింది. తాళంచెవులు బాగ్‌లో వేసుకుని బస్టాప్ కేసి నడిచింది.

ఒకే ఒక బస్ ఉంది- మహేంద్ర హిల్స్ నుంచి కోఠి దాకా!

స్టేషన్‌లో దిగిపోతే ఏ.జి. ఆఫీస్‌కి బోలెడు బస్సులు! వీలుచూసుకుని వెహికల్ కొనుక్కోవాలి.

"హలో! బస్ కోసమా? రండి... డ్రాప్ చేస్తాను!" ఎర్రటి మారుతీ కారులోంచి తొంగిచూశాడు.

"మీరా? ఎందుకండీ... ఇప్పుడు బస్ వుంది. వచ్చేస్తుంది!"

"ఏం ఫర్వాలేదు. ప్లీజ్... కమ్!"

"అదిగో... బస్ వచ్చింది! థాంక్స్... బై!" పరుగున వెళ్లి బస్ అందుకుంది.

సీటు దొరుకుతుంది- స్టార్టింగ్ పాయింట్ కదా!

మారుతీ కారు కనుమరుగైంది.

సన్నగా నిట్టూర్చింది... 'గుడ్ మార్నింగ్- 'లిఫ్ట్ ఇచ్చేదా?' వరకు వచ్చింది. నో... జాగ్రత్తగా ఉండాలి. మగాణ్ణి నమ్మడం ఫూలిష్‌నెస్!

మోహినికి తల్లి లేదు. తండ్రి, నాన్నమ్మల దగ్గర పెరిగింది.

తల్లి చనిపోవడానికి కారణం- వాళ్ళు పెట్టిన చిత్రహింసలని ఆమెకి తెలిసేటప్పటికి పదహారేళ్లు వచ్చాయి. సవతి తల్లి కొడుకు బ్రహ్మం నీచుడు! వావీవరుసా చూడకుండా తనపైన అత్యాచారం చేయబోయాడు. తండ్రికి చెప్తే నమ్మలేదు. సవతి తల్లి కొట్టింది- 'నా కొడుకు మీద నింద లేస్తావా?' అని. నాన్నమ్మకి చెప్తే 'ఇంటిగుట్టు రచ్చకీడ్చకూడదు!' అన్నది.

డిగ్రీ పూర్తికాగానే ఉద్యోగం పేరుతో ఆ నరకాన్నుండి బయటకు వచ్చింది. 'యవ్వనం, కోరికలు, ఆశలు, మగవాడు, ప్రేమా, పెళ్ళి' ...ఈ పదాలన్నీ డిక్షనరీ లోంచి కొట్టేసింది.

కొలీగ్ కృష్ణవేణి బంధువుల ఇంట్లో ఔట్‌హౌస్ అద్దెకి దొరికింది. ఆ ఇంటి యజమానురాలి అండ, అభిమానం పుష్కలంగా దొరికాయి. అందుకే ఈ మహేంద్ర హిల్స్‌పైన ఆ పోష్ లొకాలిటీలో ఆమె ఒంటరిజీవితం ఎలాంటి ఒడిదొడుకులు లేకుండా సాఫీగా సాగుతోంది.

• • •

మర్నాడు ఉదయం అయిదున్నరకి ఆ చిరుచీకట్లో అత్యంత మధురంగా పలకరించాడు రవిచంద్ర- "గుడ్‌మార్నింగ్!" అంటూ.

మాట్లాడక తప్పలేదు. మాటల్లోనే కలసి నడిచారు.

రోజుకన్నా ఎక్కువ దూరం! అంజనేయస్వామి గుడి దగ్గర ఆగారు.

"ఈ గుడి చాలా బాగుంటుంది... ప్రశాంతంగా! రద్దీగా ఉండే ప్రదేశాల్లో గుడి ఉంటే నాకిష్టం లేదు" దూరంగా ఎయిర్‌పోర్ట్‌లో వెలుగుతున్న దీపాలు చూస్తూ అన్నది.

"మీకు భక్తి ఎక్కువా?"

"లేదు. ఎక్కువా లేదు, తక్కువా లేదు. బట్... ఐ బిలీవ్ గాడ్!"

"ఎందుకని? దేవుడున్నాడని ఎలా నమ్మాలి?"

"దేవుడు ఉన్నాడా, లేడా అన్నది ఎప్పుడూ ఆలోచించలేదు. కానీ, మానవుడి మేధస్సుకి మించిన ఓ అపూర్వ శక్తి ఏదో ఈ సృష్టిని నడిపిస్తోందని నమ్ముతాను!"

"ఆ శక్తి దేవుడనుకుంటున్నారా?"

"దెయ్యం అనుకోవడానికి ఆస్కారం లేదుగా!"

"ఏం..?"

"దెయ్యం ఈ సృష్టిని నడిపిస్తే ఈ సృష్టిలో ఇన్ని అందాలుండవు!"

నవ్వాడతను.

"చాలా మంచి నమ్మకమే! ఖాళీ సమయాల్లో ఏం చేస్తుంటారు?"

"సంగీతం వింటాను. సాహిత్యం చదువుతాను!"

"తెలుగా? ఇంగ్లీషా?"

"ప్రస్తుతానికి తెలుగే! తెలుగులో ఉన్న మంచిరచనలన్నీ చదివేశాక ఇంగ్లీషు జోలికి వెళ్తాను!"

"పొయిట్రీ ఇష్టమేనా?"

"ఊc... కృష్ణశాస్త్రిగారి భావగీతాలు ఇష్టం!"

"నేను మీకు రేపు ఇంగ్లీష్ పొయెట్రీ ఇస్తాను. చదవండి... వర్డ్స్‌వర్త్‌ది!"

"అమ్మో! నాకంత.భాషా పరిజ్ఞానం లేదు."

"జ్ఞానం అనేది మీ దగ్గరికి రాదు. మీరు అన్వేషించాలి. అది పుస్తకాల్లో లభిస్తుంది. చదివితే అలవాటు అవుతుంది!"

"అలాగే... థాంక్స్! అరెc... మాటల్లో చాలాదూరం నడిచాం. ఇది మా ఇల్లు!" గేటు దగ్గరకు నడిచింది.

"మీ ఇంటికి నన్ను ఆహ్వానించాలంటే చాలా సమయం పడుతుందనుకుంటాను?" నవ్వాడు.

"రండి... కాఫీ తాగి వెళ్దురుగాని!"

"థాంక్యూ..!" అనుసరించాడు.

• • •

"కూర్చోండి... బీద ఇల్లు!" నవ్వింది కేన్ కుర్చీ జరిపి.

"ఇల్లు చిన్నదైతే ఇంట్లోవాళ్ళ మధ్య సాన్నిహిత్యం పెరుగుతుంది."

"కాఫీ తెస్తాను!" కిచెన్‌లోకి నడిచింది.

"మీ ఇంటిముందు గార్డెన్ చాలా అందంగా ఉంది. ఇంటివాళ్ళ అభిరుచి హర్షించాలి."

"కాఫీ తీసుకోండి!" కప్పు అందించి మంచం అంచున కూర్చుంది.

కిచెన్, ఒక రూమ్... అదే డ్రాయింగ్ కమ్ బెడ్‌రూమ్!

"మీ ఇంటిముందు కూడా బ్యూటిఫుల్ లాన్ చూశాను. మీదేనా అభిరుచి?" నవ్వుతూ అడిగింది కాఫీ సిప్ చేస్తూ.

"కాదు. ఇంట్లో అద్దెకున్న వాళ్ళది. కాఫీ చాలా బాగుంది... రోజూ ఓ కప్పు కాఫీ మీనుంచి కోరాలనివుంది!"

ఆమె ఏం మాట్లాడలేదు.

"భయమేస్తోందా... రోజూ ఇదెక్కడి గోల- అని?"

"అబ్బేఁ... అదేం లేదు!" తడబడిందామె.

అతను వెళ్లిపోయాడు.

• • •

ఆ మర్నాడు అడుగుల్లో ఆత్మీయత పెరిగింది.

"ప్రేమించి కోరికోరి పెళ్ళిచేసుకున్నాను. అభిప్రాయ భేదాలు... అభిరుచుల్లో తేడాలు... అపార్థాలు! విడిపోతానంది... 'సరే' అన్నాను. తను మర్చిపోయింది.., నేను మర్చిపోలేక పోతున్నాను. స్థలం మార్చాను, ఊరు మార్చాను, సుదూర ప్రదేశంలో ఏకాకిగా బ్రతుకుతున్నాను మోహినిగారూ! జీవితంలో అన్నిటికన్నా విషాదకరమైంది... ఒంటరిగా బ్రతకడం!"

మోహిని మాట్లాడలేదు.

'కాదు... అదే ఆనందదాయకం!' అనుకుంది.

"మోహినిగారూ! ఈ మూడునెలలుగా చూస్తున్నాను... మీ జీవన విధానం, మీ మెత్తని మనసు, హుందా ప్రవర్తన నన్నెంతో ముగ్ధుణ్ణి చేశాయి. మీకు నా గతం మీద ఏవగింపు లేకపోతే మన మార్నింగ్‌వాక్ జీవితాంతం ఉండాలని కోరుకుంటున్నాను!"

వద్దనుకున్న పరిస్థితి ఎదురైంది...

వినకూడదనుకున్న మాట వినాల్సివచ్చింది..!

"మీ అభిప్రాయం వెంటనే చెప్పనక్కర్లేదు. ఆలోచించి చెప్పండి!"

ఏం ఆలోచించాలి? తనకి మగాడంటే అసహ్యం, పెళ్ళంటే రోత, ప్రేమంటే రోత, కాపురం అంటే చీదర!

"ఎంతకాలం ఒంటరిగా బ్రతుకుతావు?" అని అడిగారెవరో!

"జీవితాంతం!" అన్నది తను.

"తోడు చాలా అవసరం మనిషికి!" అన్నారు.

"నాకనవసరం!" అన్నది తను.

• • •

వారం రోజులు గడిచాయి.

ఆశగా ఎదురుచూసిన రవిచంద్ర... ఓరోజు అకస్మాత్తుగా మాయమయ్యాడు.

వాకింగ్ సమయంలో అతనికోసం ఎదురుచూసిన మోహినికి మూడురోజుల తరువాత ఓ కవర్ వచ్చింది.

విప్పి చూసింది మోహిని.

"ఈ మూడునెలల సాన్నిహిత్యంలో నాకు జీవితం ఓ మధుర కావ్యంలా అనిపించింది. కావ్యంలోని సొగసులు నన్ను మీతో బ్రతకమని శాసించాయి. అందుకు మీరనుమతించలేదు. మీ మౌనం అంగీకారమే అని ఆశగా చూశాను. కాదని తెలిసాక- కలిగిన బాధ తట్టుకోలేకపోయాను. అందుకే మీకు దూరంగా వెళ్తున్నాను. మార్నింగ్ వాక్ కూడా మానేశాను. ఎప్పటికైనా నా తోడు కోరుకుంటే నన్ను ఆహ్వానిస్తారని ఆశతో...

రవిచంద్ర"

ఆ ఉత్తరం మోహిని మనసుని కదిపేసింది.

ఎంత వ్యథ? ఎంత ఆవేదన?!

అక్షరం... అక్షరంలో గాయపడిన గుండె తాలూకు ధ్వని!

'రవిచంద్ర గారూ! సారీ!'

• • •

మోహిని అలవాటు ప్రకారం వాకింగ్‌కు బయలుదేరింది.

చీకటిగా ఉంది. కొండల్లోంచి చిత్రమైన శబ్దాలు!

పిచ్చిమొక్కల మీంచి వీస్తున్న గాలిలో వింతైన పరిమళాలు!!

ఇంతకాలం ప్రశాంతంగా అనిపించిన ఆ పరిసరాలు ఇప్పుడు భయంకరమైన నిశ్శబ్దంలా భయం గొలుపుతున్నాయి.

ఇంతకాలం ఆహ్లాదపరచిన ఆ చల్లగాలి ఈరోజెందుకో సుడిగాలిలా మారి గుండెని కోస్తోంది.

నిశ్శబ్దంగా నిలిచిన ఆ కొండలు తన మార్గానికి అడ్డుగోడల్లా అనిపిస్తున్నాయి.

ఎక్కువ దూరం నడవకుండానే ఇల్లు చేరింది.

కాఫీ తాగుతుంటే రుచి తెలియడం లేదు.

'మంచి పరిమళం మీ చేతి కాఫీకి!' రవిచంద్ర మాటలు గుర్తొస్తున్నాయి.

ఇవాళ ఒంటరితనం భయపెడుతోంది- బాధపెడుతోంది- ఏడాదిన్నరగా లేని వెలితేదో ఈరోజు కనిపిస్తోంది.

కళ్ళు తెరిచినా- కళ్ళు మూసినా శూన్యంగా ఉంది.

'ఎంతకాలం ఒంటరిగా బ్రతుకుతావు?' ఎవరిదో స్వరం.

'జీవితాంతం..!'

ఇవాళ ఒక్కమాట కూడా గొంతు దాటడం లేదు.

'ఏమో! బ్రతకగలనో... లేదో?!' అనూహ్యమైన సందేహం.

టైము గడిచిపోతోంది.

రోజూ చేసే ఏ పనీ చేయాలని లేదు.

స్నానం చేయాలనీ, ఆఫీసుకు వెళ్లాలని అనిపించడం లేదు.

ఎందుకని? ఎలా వచ్చిందీ మార్పు?

ఆడవారి మనసు తెల్లకాగితం లాంటిది. ఏమీ రాయనంతవరకూ అది అలా పడుంటుంది. ఏదన్నా రాస్తే ఆ కాగితాన్ని భద్రపరచాల్సిందే! తెల్లకాగితం లాంటి తన మనసు మీద రవిచంద్ర 'ప్రేమ' అనే రెండక్షరాలు రాశాడు. ఇప్పుడీ మనసుని తను భద్రంగా దాచాలి.

కానీ... ఎలా?

రేడియో ఆన్ చేసింది.

"జిందగీ... కిత్నీ ఖూబ్‌సూరత్ హై...

ఆయియే... ఆప్‌కి జరూరత్ హై..."

మంద్రంగా గుండెల్ని కోస్తూ... మనసు పొరల్ని తాకుతూ... మధురంగా విన్పిస్తోందా పాట!

పెన్నూ, లెటరుపాడూ చేతిలోకి తీసుకుంది మోహిని... పాట వింటూ!!!

మనసుకీ భాషుంది!

ఆంధ్రభూమి వీక్లీ. 30 అక్టోబర్, 1997

"డియర్ అనూ!

నేను వచ్చేస్తున్నాను. నీ కోసం... నీ సన్నిధి కోసం వచ్చేస్తున్నాను. ఇన్నేళ్ల... ఇన్నాళ్ల నా మానసిక సంఘర్షణకు ఓ ముగింపు కోసం వచ్చేస్తున్నాను.

అనూ! నేనేమిటి, నా ఉనికేమిటి, నా భవిష్యత్తేమిటో ఆలోచించకుండా గతంలో బ్రతుకుతున్న నాకు చేరువ కావాలనీ, నీ మనసు తెరల్లో నేను నిక్షిప్తం చేసుకున్న జ్ఞాపకాల పుటలను తొలగించి భవిష్యత్తు వైపు తొంగిచూసేలా చేయాలని నువ్వెంత ప్రయత్నించినా నిన్ను

నిర్లక్ష్యం చేసి, నిన్ను అవమానించి నీకు దూరంగా పారిపోయి వచ్చాను. కానీ, వచ్చాక తెలిసింది నీ విలువ, నీ ఆవేదన! అందుకే... అందుకే నీ ముందుకు వస్తున్నాను.

ఆదరిస్తావు కదూ..!?

మీ

ప్రీతమ్"

అనుపమ చేతిలో వున్న ఆ గులాబీ రంగు కాగితం గాలికి రెపరెలాడుతోంది.

రకరకాల ఆలోచనలు... జ్ఞాపకాలు సముద్ర కెరటాల్లా విరుచుకుపడుతున్నాయి.

మధ్యాహ్నం మూడుగంటల నుంచీ అరగంటకోసారి చదివినా అర్థంకాని భావమేదో ఆ ఉత్తరంలోని ప్రతి అక్షరంలో కనిపిస్తోంది.

ఆ భావం ఆమె మెదడుని తినేస్తోంది. పీల్చి పిప్పిచేస్తోంది. ఒకటా, రెండా... నాలుగేళ్లు అతని ప్రేమ కోసం తహతహలాడింది...

అతని అనురాగం కోసం అల్లాడిపోయింది..!

ఎప్పుడో, ఏదో జరిగిందని- ఎవరో ఒక స్త్రీ తననీ, తన ప్రేమనీ వంచించిందనీ, ఆ బాధకి ఆ ఆగ్రహాన్ని గుండెల్లో దాచుకుని, లేకుంటే స్త్రీలంతా వంచకులన్న అపోహతో- సిగరెట్టే ఆత్మీయుడిగా, విస్కీ బాటిలే సహచరిగా బ్రతుకుతున్న అతడ్ని ఆ అపోహ నుంచి, ఆ భ్రాంతి నుంచి బైటకి తీసుకురావాలనీ, అతని దృష్టిలో మృగతృష్ణగా మారిన ప్రేమానురాగాల్ని అమృతంలా అతనికి అందించాలని ఎంతో ఆరాటపడింది.

కానీ, ఏం జరిగింది?

"మీరెందుకు అనుక్షణం నా రూమ్‌కొచ్చి నన్ను డిస్టర్బ్ చేస్తారు? ప్లీజ్... ఇంకెప్పుడూ ఇక్కడికి రావద్దు!" నిర్మొహమాటంగా, కఠినంగా ఉంది ఆ స్వరం.

"ఎవరి మీద పగతో మీరిన్ని సిగరెట్లు తగలేస్తున్నారో అర్థంకావడం లేదు. నిజానికి మీరు తగలేసేది సిగరెట్ కాదు- మీ ఆరోగ్యం!"

"నేనేం చేస్తున్నానో, ఏం చేయాలో నాకెవరూ చెప్పక్కర్లేదు!"

"అమ్మానాన్న సంపాదించి ఇచ్చిన ఆస్తి ఇలా విస్కీ బాటిల్స్‌కి, బ్రాందీ బాటిల్స్‌కి ధారపోయాలని బాగా తెలుసు కాబోలు! మీ విలువైన జీవితాన్ని ఈ ఖాళీ బాటిల్‌తోపాటు రోడ్డు మీద పారేస్తున్నారన్న సంగతి కూడా బాగా తెలుసా?" హేళనగా అడిగింది.

"నా డబ్బు... నా ఇష్టం! ఈ ఆస్తి కరిగిపోనీ, నాశనం కానీ! హూ ఆర్యూ టు క్వశ్చన్ మి? మీకు అద్దె ఇవ్వనేమోనని భయమా? ఇదిగో... బ్లాంక్‌చెక్! సంతకం చేసిస్తాను. ఎన్ని నెలల అద్దె కావాలో రాసుకోండి!" విసురుగా జేబులోంచి చెక్‌బుక్ తీసి ఆమె ముందుకి విసిరేశాడు.

"హుఁ... ఇలాంటి చెక్‌బుక్‌లు ఎన్ని మీ ఆరోగ్యాన్ని కాపాడతాయి? మీ ఆయుష్షును తరిగిపోకుండా చేస్తాయి?"

"నన్నెవరూ కాపాడనక్కర్లేదు. నేను చస్తాను. ప్లీజ్ డోంట్ ఇంటర్‌ఫియర్ ఇన్ టు మై పర్సనల్ మాటర్స్... ఐ డోంట్ లైక్ ఇట్... బిహేవ్ యువర్ సెల్ఫ్!"

కళ్ళనిండా నీళ్లు కమ్ముకున్నాయి అనుపమకి.

ఆ మాట వెళ్లి గుండెల్ని తాకింది. ఐనా అతని పరిస్థితి అర్థంచేసుకున్న దానిలా మార్దవంగా అంది...

"ఐ లవ్ యూ ప్రీతమ్! మీరు కోల్పోయిన జీవిత మాధుర్యాన్ని మీకందించాలని కోరుకుంటున్నాను. మీరీ ప్రపంచాన్నంతా ఒకే దృష్టితో చూడడం బాగాలేదు. వై డోంట్ యూ ట్రై టు అండర్‌స్టాండ్ మి?"

"నో..! ఐ డోంట్ వాంట్ ఎనిథింగ్! ప్లీజ్ గో ఎవే ఐ సే! ప్లీజ్... గెటౌట్!"

అనుపమ హృదయం ముక్కలైంది... విసురుగా బైటకు వచ్చేసింది.

గణగణా ఫోన్ మోగింది.

ఉలిక్కిపడిన అనుపమ ఆలోచనల నుంచి తెప్పరిల్లి లేచి ఫోన్ దగ్గరికి నడిచింది.

"హలో అనూ... నేను కపర్దిని!"

"హలో..!" బరువుగా పలికింది అనుపమ కంఠం.

"ఏమైంది? గొంతలా ఉందేం... ఎనీథింగ్ రాంగ్?"

"నో... నథింగ్. చెప్పు!"

"అనూ! నేను ఈరోజు నైట్ పదింటికి బయలుదేరుతున్నాను. రేపు ఉదయానికల్లా వస్తాను. ఇక్కడ అమ్మ నీకోసం బ్యూటిఫుల్ శారీస్ కొన్నది!"

"అలాగా..!"

"అబ్బా! అంత నీరసంగా అంటావేం? నాకైతే ఎప్పుడు తెల్లవారుతుందా... అని వుంది. నువ్వు రాలేదని అందరూ గొడవ చేశారు. చెల్లెలైతే మరీ! 'నా ఎంగేజ్‌మెంట్‌కు రాలేదు. పెళ్ళికైనా వస్తుందా...' అని నిష్ఠూరమాడింది."

"లీవ్ దొరకలేదని చెప్పలేదా?"

"చెప్పలే! 'ఐనా విజయవాడేగా... ఒక్కరోజు రావచ్చుగా?' అని గొణిగింది. సరేలే... ఏం చేస్తున్నావు?"

"ఏం లేదు!"

"అబ్బా... ఏమిటా ముభావం? నాకైతే ఈ నాలుగు రోజుల్నుంచీ నాలుగు యుగాల్లా అనిపిస్తోంది. అనూ! సరిగ్గా ఇరవై రోజులుంది మన పెళ్ళి. ఎన్నేళ్ల తపస్సు ఫలించింది..!" అతని కంఠంలో పారవశ్యం, అంతులేని సంతృప్తి, గర్వం!

అనుపమ గుండెల్ని చీల్చుకుంటూ వస్తోంది ఓ నిట్టూర్పు. అణుచుకుంటూ అంది-

"నిద్రొస్తోంది. రేపు ఉదయం వస్తావుగా... పడుకోనా?"

చిరుకోపంగా అన్నాడు- "నాలాంటి ప్రేమికుడు కబుర్లు చెబుతుంటే బోర్ కొట్టిస్తున్నానని చెప్పడం కోసం ఆలోచించిందిట... నీలాంటి ప్రేయసి!"

చిన్నగా నవ్వింది.

"హమ్మయ్యా... నవ్వావా? ఈ నవ్వు ధ్వని ఎలావుందో చెప్పనా?"

"..................."

"నిన్నే... చెప్పనా?"

"ఊఁ..!"

"శృతి చేసిన వీణ తీగ చిరుగాలికి కదిలినట్టు!"

"థాంక్యూ!"

"ఓ.కే. గుడ్‌నైట్!"

"గుడ్‌నైట్!" ఫోన్ క్రెడిల్ చేసింది.

'సారీ కపర్దీ! నిన్ను అప్పుడూ బాధపెట్టాను, ఇప్పుడూ బాధపెడుతున్నాను. నాకోసం తపించే నువ్వూ, నేను తపించే అతనూ- జీవితం అంటే... మూడురాళ్ల ఆటేనా..? కాలం ఎవర్ని విజేతను చేస్తుందో?'

మంచం మీద వాలిపోయింది అనుపమ-

గుడ్డిగా వెలుగుతున్న నీలిరంగు బల్బు...

కునుకుని దూరంగా పొమ్మని శాసిస్తున్న ఆలోచనలు..!

• • •

"నువ్వంటే ఇష్టంలేని ఆ ప్రీతమ్ కోసం ఎందుకలా పడి చస్తావు? పాపం... కపర్ది నిన్నెంతగా ప్రేమిస్తున్నాడో తెలుసా? పెళ్ళంటూ చేసుకుంటే నిన్నే చేసుకుంటానని, లేకపోతే జీవితాంతం బ్రహ్మచారిగా ఉండిపోతానని చెప్పాట్ట!" జ్యోత్స్న కొంచెం మందలింపుగా అన్నది.

"ప్రేమనేది అర్థించి, యాచించి, ఆజ్ఞాపించి పొందే వస్తువు కాదే... మనసుతో పోరాడి గెల్చుకునేది! ప్రీతమ్ మనసుని నేను ఎప్పటికైనా గెల్చుకుంటాను!"

"ఆఁ... గెల్చుకోవాల్సిందే! ఆ తాగుబోతుకి, శాడిస్ట్‌కి ప్రేమొకటి? అసలైనా ఎలా ప్రేమిస్తున్నా వతన్ని? గుట్టలు, గుట్టలుగా పోసిన సిగరెట్ పీకలు, ఇంటినిండా ఖాళీ బాటిల్స్- నేనైతే రూమ్ ఖాళీ చేసి వెళ్లమనేదాన్ని. నీకు సిగ్గు లేదసలు!" జ్యోత్స్న కంఠంలో విసుగు, కోపం.

"పిచ్చి జోత్స్నా! తెరచివున్న తలుపుల్లోంచి లోపలికి వెళ్లడంలో థ్రిల్ లేదే! మూసివున్న తలుపుల్ని తెరుచుకుని వెళ్లడంలో థ్రిల్ ఉంది. దెబ్బతిన్న ప్రీతమ్ హృదయ కవాటం మూతబడి పోయింది. నా అనురాగంతో, ఆత్మీయతతో ఆ కవాటాలను తెరుస్తాను. నేనందులో ప్రవేశిస్తాను. నాకెందుకో ప్రీతమ్‌ని చూస్తే 'కాజిల్' సినిమాలో రాజ్‌కుమార్ గుర్తొస్తాడు సుమా! అతని నిషా కళ్ళల్లో ఏదో తెలీని ఆవేదన! సిగరెట్‌తో నల్లబడిన ఆ పెదవుల్లో భాష కందని భావాలు! ఆ

ఆవేదన నా గుండెల్ని చీల్చేస్తుంది. నా మనసుని చిన్నాభిన్నం చేస్తుంది. అతనికోసం ఏదన్నా చేయమని, అతన్ని సుషుప్తావస్థ నుంచి బైటకి తీసుకురమ్మని పదేపదే హెచ్చరిస్తుంటుంది. అందుకే... అందుకే ఈ ప్రపంచంలో దుర్గంధం కాదు- సుగంధం ఉంటుందనీ.., పానీయాల్లోనే కాదు- ప్రియురాలి పెదవుల్లో కూడా మాధుర్యం ఉంటుందనీ తెలియజేయాలనిపిస్తుంది!"

"నీకు పిచ్చి ముదిరింది... రోకలి తలకు చుట్టాల్సిందే!"

అనుపమ కళ్ళ నుంచి జారిన నీరు ప్రక్కగా జారింది. మూడేళ్ల తపన, నిర్విరామ ప్రయత్నాలు, నిరంతర ధ్యానం... అన్నీ నిష్ప్రయోజనం అయ్యాయి.

హఠాత్తుగా ఓ అర్ధరాత్రి చెప్పాచెయ్యకుండా రూమ్ ఖాళీ చేశాడు. పదిహేను వేల రూపాయలకి చెక్కు తప్ప మరేం కనిపించలేదు ఆ రూమ్‌లో.

ఆమె కుప్పకూలిపోయింది..! అమ్మా, నాన్న, జోత్స్న, కపర్ది అంతా కలసి ఆదరించారు, అనునయించారు. మృగతృష్ణ వెంట పరుగులు తీయవద్దని మందలించారు.

అతను చేసిన గాయం తగ్గుతూ తగ్గుతూ వుండగా... కాలగర్భంలో అతడి జ్ఞాపకాలు క్రమేపీ అదృశ్యం అవుతుండగా... కపర్ది చేయందుకుని భావిజీవితంలోకి అడుగుపెట్టడానికి సన్నాహాలు చేసుకుంటుండగా... మానిన గాయాన్ని రేపుతూ, కనుమరుగైన జ్ఞాపకాలను కదిలిస్తూ, చెదిరిపోయిన స్వప్నాన్ని తిరిగి కళ్ళముందు ఆవిష్కరిస్తూ... ఈ ఉత్తరం!

ఎలా..? ఇప్పుడేం చేయాలి?

అనుపమకి నిద్ర రాలేదు చాలాసేపు.

• • •

ఆలోచనల మధ్య మగతగా మూతపడ్డ కళ్ళు సూర్యకిరణాల స్పర్శకి మెల్లగా తెరుచుకున్నాయి.

టైము చూస్తే... ఆరై అయిదు నిముషాలైంది! అరగంటలో తయారై ఆటో ఎక్కింది.

ప్రస్తుతం ఆమెకున్న ఆత్మీయురాలు జ్యోత్స్న ఒక్కతే! ఆమె అప్పుడే స్నానం చేసి రెడీ అవుతోంది. ఆటోలోంచి దిగి లోపలికొచ్చిన అనుపమని చూసింది.

"ఏమిటా అవతారం? కాబోయే పెళ్ళికూతురు కుండాల్సిన కళ పోయి, ప్రేతకళ పడిందేం మొహంలో..?"

బలవంతంగా నవ్వింది అనుపమ.

"నీతో మాట్లాడాలి!"

"రా..!" ఆమె బెడ్‌రూం లోకి దారితీసింది.

అనుపమ పర్సులోంచి గులాబీ రంగు కాగితం తీసి జ్యోత్స్న కిచ్చింది.

ప్రశ్నార్థకంగా ఆమెవైపు చూసి, మడత విప్పింది జ్యోత్స్న.

చదువుతున్న ఆమె మొహంలో మారుతున్న రంగుల్ని చూస్తూ కూర్చుంది అనుపమ.

"ఒక్క అగ్గిపుల్ల గీసేస్తే అంతిమ సంస్కారం అయిపోతుందేమో?" ఉత్తరం చదివిన జ్యోత్స్న కోపంగా అంది.

"జ్యోత్స్నా... ప్లీజ్!" బాధగా చూసింది అనుపమ.

"ఏమిటి ప్లీజ్? అంతా మర్చిపోయి, అతని పరిచయం, ప్రేమా అంతా ఓ పీడకలలా భావించి కపర్దితో జీవితంలో స్థిరపడబోతూ ఈ ఉత్తరం నాకివ్వడంలో నీ ఉద్దేశ్యం ఏమిటి?"

అనుపమ మాట్లాడలేదు. కొన్నిక్షణాలు మౌనంగా వుండి, అన్నది-

"నేను ప్రీతమ్‌ని మర్చిపోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాను. కానీ, మర్చిపోలేదు జ్యోత్స్నా! ఒక వ్యక్తిని గుర్తు చేసుకోవడం, మర్చిపోవడం అనేవి పరస్పర వైరుధ్యాలు! మర్చిపోతే గుర్తుచేసుకుంటాం. గుర్తుంచుకున్న వాళ్ళని మర్చిపోతాం. కానీ, అనుక్షణం కళ్ళల్లో మెదుల్తూ గుండెల్లో నిలిచిపోయే వ్యక్తుల్ని మర్చిపోవడం, తిరిగి గుర్తుచేసుకోవడం సాధ్యమా చెప్పు?"

"అయితే కపర్ది గతి అధోగతేనా? నిన్ను ప్రాణంలా ప్రేమించి, నీమీదే పంచప్రాణాలు పెట్టుకుని, నీతోనే లోకంగా బ్రతకాలనుకుంటున్న కపర్దిని ఏం చేస్తావు?" ఆగ్రహంతో చూసింది.

"జ్యోత్స్నా! కపర్దిని పెళ్ళి చేసుకున్నా మోసం చేసినదాన్నే అవుతాను. ఎందుకంటే ప్రీతమ్‌ని మనసులో ప్రతిష్ఠించుకుని, కపర్దితో కాపురం చేయడం... అతన్ని వంచించడం కాదా!? అంతేకాదు, ప్రీతమ్‌ని మర్చిపోయానన్న గుడ్డినమ్మకంతో, మర్చిపోగలనన్న భ్రాంతితో కపర్దిని వివాహం చేసుకుంటే- నన్ను నేను కూడా వంచించుకున్నదాన్నే అవుతాను. అటు పరవంచన, ఇటు ఆత్మవంచన!"

"అయితే... ఏం చేయాలని? నీ నిర్ణయం ఏమిటి?"

అనుపమ మౌనంగా ఉండిపోయింది.

జ్యోత్స్న ఊపిరి బిగబట్టి ఆమె చెప్పబోయే సమాధానం కోసం చెవులు రిక్కించి కూర్చుంది.

కొన్నిక్షణాల తరువాత అన్నది అనుపమ-

"ఇంతకాలం ప్రీతమ్ మనసు గెల్చుకోవడానికి యుద్ధం చేశాను. అందులో విజయం సాధించాను. ఇహ నా మనసులో సంఘర్షణ మొదలైంది. నేను ఓడిపోతానో, గెలుస్తానో కాలమే నిర్ణయించాలి. అయినా నా జీవితం సంఘర్షణతోనే గడిచిపోతోంది. సమన్వయం కుదిరేదెప్పుడో? నేను స్థిరపడేదెప్పుడో?"

"అనూ! నా మాట విని ఆ అహంభావిని మర్చిపో... కపర్దిని వివాహం చేసుకో! నిండుమనసుతో నీ చేయందుకుని ముందుకు సాగాలనుకునే కపర్దికి నీ సహకారం అందించు. నీ ఆత్మీయురాలిగా, శ్రేయస్సు కోరేదానిగా నా సలహా!"

"థాంక్స్!" అనుపమ లేచింది.

"కూర్చో! కాఫీ తాగుదువుగానీ! ఆఫీసుకేగా... నేను డ్రాప్ చేస్తానులే!"

అనుపమ తిరిగి కూర్చుండిపోయింది.

జ్యోత్స్న కాఫీ తీసుకురావడానికి లోపలి కెళ్ళింది.

• • •

సాయం సమయం- చిరుచీకట్లు ముసురుకున్నాయి.

టాంక్‌బండ్ మీద విద్యుద్దీపాలు వింతకాంతితో వెలుగుతున్నాయి.

హుస్సేన్‌సాగర్ మీంచి చల్లగాలి వీస్తోంది.

"అనూ! ఉదయం నుంచీ చూస్తున్నాను. ఇవాళంతా అదోలా వున్నావేం? రాత్రి ఫోన్‌లో కూడా సరిగ్గా మాట్లాడలేదు. ఎందుకు? నా వలన ఏదైనా పొరపాటు జరిగిందా?"

- సిమెంట్ బెంచిమీద అనుపమ పక్కన కూర్చున్న కపర్ది ఆమె చేయి అందుకుని ఆప్యాయంగా నిమురుతూ అడిగాడు.

"ఏం లేదు కపర్దీ... మనసేం బాగలేదు!" తడబడుతూ అంది.

"అదే... ఎందుకని? దేనికైనా కారణం ఉండాలిగా?"

"ఏం లేదన్నానుగా!"

"అనూ! నువ్వింత నిరాసక్తంగా, నిర్లిప్తంగా వుంటే మన పెళ్ళి ఇరవై రోజుల్లో జరగబోతోందన్న ఆనందం ఆవిరిలా మారుతుంది నాకు. నువ్వు మనస్ఫూర్తిగా ఒప్పుకున్నావనే నా భావన!"

అనుపమ మాట్లాడలేదు.

"మాట్లాడు అనూ... ప్లీజ్!"

"ఏం మాట్లాడను? నాకెందుకో బ్రతుకు పట్ల హఠాత్తుగా భయం మొదలైంది. ఏ క్షణాన్నయినా నేను చచ్చిపోతానేమో అనిపిస్తోంది కపర్దీ! ఒకవేళ అలా జరిగితే?"

"నేనూ చచ్చిపోతాను!" చప్పున అన్నాడు.

"అంత మాటనకు!" దెబ్బతిన్న మనసుతో అన్నది.

"నువ్వు కూడా అలాంటి మాటలనకు!"

"సరే!" నీరసంగా అన్న అనుపమ దూరంగా వెలుగుతున్న లైట్లు చూస్తూ కూర్చుంది.

భగవంతుడా! ఏమిటీ విషమ పరీక్ష?

ఏది కలా..? ఏది వాస్తవం..?

ఏడాదిగా కనుమరుగైన ప్రీతమ్ ఇప్పుడెందుకు రావడం?

ప్రీతమ్ మీద నుంచి మరలడానికి మొరాయించిన మనసు- కపర్దికి తన అంగీకారం ఎందుకు తెలపాలి? ప్రేమని, ఆరాధనని గెలిపించుకోవాలో.., ఇచ్చిన మాట నిలబెట్టుకోవాలో... ఏం చేయాలో?!

"వెళ్దామా అనూ?" మార్దవంగా అడిగాడు.

స్వప్నావశిష్టురాలిగా అతని వెనక నడిచింది.

• • •

సన్నాయి వాయిద్యం, పెళ్ళి మంత్రాలు, పసుపు కలిపిన తలంబ్రాల పరిమళం!

గులాబీలు, చామంతులు, లిల్లీపూలు కలగలిపిన గమ్మత్తైన సౌరభం... అగరువత్తుల ఆహ్లాదం...

వెలిగిపోతున్న కపర్ది మొహం...

అతని చిటికెన వేలు పట్టుకున్న అనుపమ!

గుండెల మీద బరువుగా వ్రేళ్లాడుతున్న మంగళసూత్రాలు ఇరువురి జీవితాలని చెరో బంగారు బిళ్ళలో పొదిగి, ఓ పసుపుతాడుతో ఆ రెంటినీ బంధించిన ఓ విచిత్ర బంధం! ఇదేనా వివాహ బంధం?

అనుపమ కళ్ళెత్తి చూసింది...

దూరంగా మాసిన గడ్డంతో, మూర్తీభవించిన విషాదంతో, బక్కచిక్కిన శరీరంతో...

ఎవరు? ఎవరది? తనకేసి దీనంగా చూస్తున్నాడు. అతని కళ్ళు తనని తీవ్రంగా ప్రశ్నిస్తున్నాయి.

'ఇదేనా ప్రేమంటే? ఇదేనా ఆరాధనంటే?

ఇంతేనా... నీ సమరానికి ఫలితం? నా మనసు గెల్చుకుంటానని సవాల్ చేశావే? ఎన్ని సంవత్సరాలు పోరాడితే విజయం వరిస్తుందో చరిత్ర చదవలేదా? కేవలం మూడేళ్ల పోరాటానికే అలసిపోయి దారి మార్చుకున్నావా?

నీకోసం వచ్చానే... నాకోసం నిరీక్షిస్తూ వుంటావన్న విశ్వాసంతో ఎన్నో ఆటంకాలను, అవరోధాలను దాటుకుని వచ్చానే... ఇదేనా అనూ- నువ్వు నాకు పలికే స్వాగతం? ఇంక నేనెందుకు బ్రతకాలి? ఎవరికోసం బ్రతకాలి? నిన్ను నమ్మి వచ్చినందుకు నాకిదే శిక్ష!'

"ఛా...ం..!"

కెవ్వున అరిచింది అనుపమ.

దాహంతో నాలుక పిడచగట్టుకుపోయింది.

ఒళ్ళంతా చెమట!

పైన తిరుగుతున్న సీలింగ్ ఫ్యాన్, వెలుగుతున్న ట్యూబ్‌లైట్, ఎప్పుడు నిద్రపట్టిందో..?!

భయంకరమైన కల!

టైము చూసింది- తొమ్మిది!

అప్పుడే నిద్రా? నెమ్మదిగా లేచి ఫ్రిజ్‌లో నీళ్లసీసా అందుకుని గడగడా తాగేసింది.

రెండురోజుల నుంచి మనసు మనసులో లేదు. కంటి మీద కునుకు లేదు. ఓ ప్రక్క పెళ్ళి ఏర్పాట్లతో హడావుడి పడుతున్న కపర్ది! మరోప్రక్క తనకోసం ఆశల పల్లకిలో పయనమై వస్తున్న ప్రీతమ్..!

కాలింగ్ బెల్ మ్రోగింది.

ఉలిక్కిపడింది.

ఎవరై వుంటారు? కపర్దా? ప్రీతమా?

అణువణువునా అలజడి!

ఆపాద మస్తకం కంపన...!

అడుగు ముందుకు వేసింది... కాళ్లు తడబడ్డాయి.

"ట్రింగ్... ట్రింగ్..." ఫోన్ మోగింది.

ముందుకు పడిన అడుగు వెనక్కి తిరిగింది.

కాలింగ్ బెల్ మళ్లీ మోగింది.

ఇటు ఫోన్ మోగుతోంది.

ఆమె చేయి ముందుకు చాచింది. వణుకుతున్న ఆ చేయి రిసీవర్‌ని అందుకుంది.

"హలో... అనూ! రేపు ఎనిమిదింటికల్లా రెడీగా వుండు. నేను వచ్చి పికప్ చేసుకుంటాను. వెడ్డింగ్ కార్డ్సు సెలెక్ట్ చేయడానికి వెళ్దాం!" కపర్ది స్వరం.

గుండె గొంతులో కొచ్చినట్టయింది.

"ఒక్కక్షణం... హోల్డ్ ద లైన్! ఎవరో వచ్చారు... చూస్తాను!"

"ఓ.కే. జాగ్రత్త... ఈ టైంలో! ఎవరో చూసి తలుపు తీయి!"

అనుపమ రిసీవర్ పక్కన పెట్టింది.

కాళ్లల్లో వణుకు... గుండెల్లో దడ..!

లబ్... డబ్... గుండె చప్పుడు స్పష్టంగా వినిపిస్తోంది!

కాలింగ్ బజర్ మ్రోగుతూనే వుంది.

అడుగులో అడుగు వేస్తూ వెళ్లి బోల్టు తీసింది.

ఆమె కళ్ళు విభ్రాంతిగా విచ్చుకున్నాయి...

పెదవులు మూగగా కదిలాయి...

కళ్ళల్లో విషాదం, గుండె నిండా విశ్వాసం నింపుకున్న అతను- సప్త సాగరాలు, పర్వతాలు, నదీనదాలు, ఖండాలు దాటుకుని ఒంటరితనపు కోటగోడ ఛేదించి ఆమెకోసం, ఆమెవైపు విజేతలా అడుగువేశాడా క్షణంలో...

అతడే... ప్రీతమ్ !!!

అందమంటే..?!

విశాలాంధ్ర డైలీ- 7 ఫిబ్రవరి, 1999

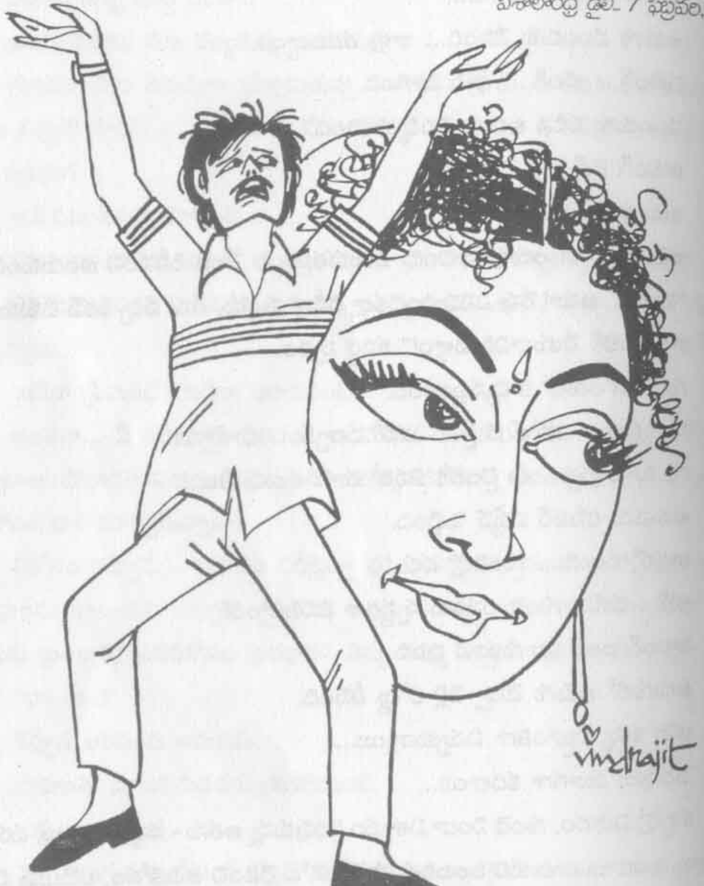

“అసలు... అందమంటే ఏవిట్రా?” షర్ట్ విప్పి, హాంగర్‌కి తగిలించి మంచం మీద వాలుతూ అన్నాడు గిరి.

అప్పటికే మంచంమీద అడ్డంగా పడుకున్న మురళి, శీను సీరియస్‌గా గిరివైపు చూశారు.

శీను మంటగా అన్నాడు- “అందమంటే నా భాషలో ఏవిటో నాకు తెలీదుగాని... నా దృష్టిలో అందమంటే కంటి కింపుగా కన్పించేది!”

“ఓహో? ఈ బ్లాంకెట్ కంటికింపుగా ఉంది కదా! ఇదీ అందమైనదేనా?” అన్నాడు గిరి.

మురళి విసురుగా లేచి కూర్చుని అన్నాడు- “నీ పిండాకూడు! దుప్పటి అందంగా వుంది... మంచం అందంగా వుంది అన్రా..! బాగుంది అంటారు.”

“బాగున్న ప్రతీదీ అందమైనదేనా..?” మళ్లీ అన్నాడు గిరి.

“నాయనా... నీకూ, నీ పెద్దలకీ ఓ నమస్కారం! నీతో పెళ్ళిచూపులకి తిరిగీ, తిరిగీ... మాకు పిచ్చెక్కుతోంది. ఒరేయ్... ఏడాది నుంచీ సంబంధాలు చూస్తూ... ‘ఆ అమ్మాయిని చూడు- ఈ అమ్మాయిని చూడు’ అంటూ మీ నాన్న ఉత్తరాలు రాయడం, మనం వెళ్లి చూడటం, నచ్చలేదనడం... ఆనవాయితీ అయిపోయింది. నీ పెళ్ళిచూపుల పుణ్యమా అని ముప్పై అయిదేళ్లు వచ్చినా- సంబంధాలు కుదరని శేఖర్ ఓ ఇంటివాడయ్యాడు. నువ్వు మాత్రం చూసిన ప్రతి పిల్లకీ వంకలు పెట్టి మమ్మల్ని చంపుతున్నావు. నీకు దణ్ణం పెడతాను. ఇహనుంచి మమ్మల్ని ఏ పెళ్ళిచూపులకీ రమ్మని పిలవకు!” ఏకధాటిగా అనేసి, అలసిపోయి మంచంపై వాలాడు శీను.

“నేను వస్తానులేరా... కంగారు పడకు! అదృష్టం బాగుంటే నేనూ ఓ ఇంటివాణ్ణవుతాను!” అన్నాడు మురళి.

“ఛంపేస్తాను..!” కోపంగా అరిచాడు గిరి.

“ఎందుకు? ‘అమ్మ పెట్టా పెట్టదు, అడుక్కు తిన్నీయదు...’ అన్నట్టు- నువ్వు చేసుకోకపోతే... ఇంకెవర్నీ చేసుకోనీయవా?” గిరి నిరుత్సాహంగా అన్నాడు.

“ఒరేయ్... నాకసలు ఈ జన్మలో పెళ్ళియోగం ఉందంటావా?”

మురళీ, శీనూ జాలిగా చూశారు.

గిరి అలా అనుకోడంలో వింతేం లేదు.

ఎందుకంటే... గిరికి ఎల్.ఐ.సి.లో ఆఫీసర్‌గా ఉద్యోగం రాగానే వాళ్ళ నాన్న భీమయ్య అతని పెళ్ళిప్రయత్నాలు ప్రారంభించాడు. అయితే ఆయన ప్రయత్నాలు గిరి ఆలోచనలకు, ఆశలకు తూగలేక వృథా అయిపోతున్నాయి. తన ఫ్రెండ్స్ అందరికన్నా తాను చాలా అందగత్తెని పెళ్ళి చేసుకోవాలని గిరి కోరిక! బాపూ బొమ్మలాగా... తెల్లగా, పొడుగ్గా... నాగుపాము లాంటి జడతో అటూ, ఇటూ వయ్యారంగా నడిచివెళ్లే ఓ కమలాక్షిని చేసుకోవాలని అతను పదహారేళ్ల వయసు నుంచే కలలు కనడం ప్రారంభించాడు. కానీ, పాపం... దురదృష్టవశాత్తూ అతను చూసిన పాతిక మంది అమ్మాయిల్లో ఎవరికీ తను కోరుకున్న లక్షణాలు లేవు.

ఓ అమ్మాయి తెల్లగా, పాలరాతి బొమ్మలా ఉంది. కానీ... కళ్ళు చిన్నవి, జుట్టు రాగిరంగులో ఉంది. మరో అమ్మాయి కనుముక్కు తీరు బాగున్నా- నల్లగా ఉంది. ఇంకో అమ్మాయి తెల్లగా, సన్నగా, కళగా ఉంది. కానీ... నాలుగడుగులే ఉంది. ఈవిధంగా గిరి చూసిన అనేకమంది అమ్మాయిల్లో ఏదో ఒక లోపం కనిపించడంతో- గిరి పెళ్ళిచూపుల ప్రహసనం అంతూ, దరీ లేకుండా సాగిపోతోంది.

గిరితో పాటు మురళీ, శీను, శేఖర్ పెళ్ళిచూపులకి తోడుగా వెళ్తుండేవాళ్ళు మొదట్లో!

అప్పటిదాకా గిరిలాగే చూసిన ప్రతి అమ్మాయిలో భూతద్దంతో లోపాలు వెదికిన శేఖర్ కూడా ముదిరిన బ్రహ్మచారే! అయితే, అనుకోకుండా గిరి పెళ్ళిచూపుల పుణ్యమా... అని ఓసారి ఓ అమ్మాయి శేఖర్‌కి బోల్డంత నచ్చేసింది. ఇద్దరి చూపులూ కలిశాయి. బ్రతుకులు ముడిపడ్డాయి. ఓ శుభోదయాన ఆ అమ్మాయి చిటికెన వేలు పట్టుకుని, అభినందనల కోసం వచ్చిన శేఖర్‌ని చూసి తెల్లబోయి- ముందు బావురుమన్నా... తరువాత గుండె దిటవు చేసుకుని దంపతుల్ని విష్ చేశాడు గిరి.

ఈవిధంగా గిరి పెళ్ళిచూపుల తతంగం ఓ తపస్సులా సాగుతోంది. ఏనాటికైనా అతని తపస్సు ఫలించి అతనో ఇంటివాడైతే చాలని... అటు అతని తల్లిదండ్రులు, ఇటు స్నేహితులు ముక్కోటి దేవతలకు మొక్కుతూనే ఉన్నారు.

ఓరోజు భీమయ్య దగ్గర్నుంచి ఉత్తరం వచ్చింది గిరికి. విజయవాడలో ఓ అమ్మాయి ఉందని, ఎమ్మెస్సీ చదివి, కంప్యూటర్ కోర్స్ చేస్తోందని- చాలా అందంగా ఉంటుందనీ... వెళ్లి చూసి రమ్మని రాశాడాయన.

వెంటనే వినాయకుడి గుడికెళ్లి ఓ కొబ్బరికాయ కొట్టి, ముగ్గురు స్నేహితులూ విజయవాడ బయల్దేరారు. రైలు ఎక్కిన దగ్గర్నించీ గిరి మెదడుని అనేక సందేహాలు తొలిచేయసాగాయి.

ఈ అమ్మాయైనా తనకి నచ్చుతుందా?

అందంగా ఉంటుందంటే ఎలా ఉంటుంది? ఇప్పటిదాకా చూసిన అమ్మాయిలందరూ అందంగా ఉంటారనే వెళ్లి చూశాడు. కానీ, తనకు వాళ్ళెవరూ నచ్చలేదు.

నిజానికి అందమంటే ఏమిటి? పెద్ద కళ్ళుండి, చిన్న నోరుండి, చూడగానే ముద్దు రావడమా? తెల్లగా, సన్నగా పొడుగ్గా ఉండి, సుకుమారంగా, ముగ్ధలా ఉండడమా? నల్లగా, ఒత్తుగా పొడువుగా వున్న కురులతో పరుగులిడే కృష్ణవేణిలా ఉండడమా?

ఇంతకీ... ఏది అందమంటే?

తను చూసిన అమ్మాయిలు చాలామంది తెల్లగా ఉన్నారు, సుకుమారంగా ఉన్నారు. సన్నని, గులాబీ రంగు పెదాలున్నాయి. ఒకమ్మాయికి సముద్ర కెరటాల్లాంటి కురులున్నాయి.

ఇంకో అమ్మాయైతే సినిమా స్టారులా ఉంది. మరో అమ్మాయి నడుమైతే... వంపులు తిరిగిన నదీ ప్రవాహంలా ఉంది.

ఒకమ్మాయి స్వరం కదిపితే వీణ మీటినట్టు ఉంది. కానీ, వాళ్ళెవర్నీ తను జీవన సహచరిగా ఆహ్వానించలేకపోయాడు. ఎందుకని? వాళ్ళల్లో లోపం ఉందా? లేక, తన దృష్టిలో లోపం ఉందా?

"మురళీ! అందమంటే ఏమిట్రా?" మళ్లీ అడిగాడు గిరి.

కిటికీ లోంచి కనిపిస్తోన్న విశాలమైన పచ్చిక మైదానాలను, పెద్దపెద్ద వృక్షాలనూ, అస్తమిస్తోన్న సూర్యకాంతిలో అద్భుతంగా వెలుగులు విరజిమ్ముతున్న రంగురంగుల పూలనీ చూస్తోన్న మురళి చిరునవ్వు నవ్వుతూ అన్నాడు-

"అదిగో... అదే అందమంటే! నీలాకాశంలో స్వేచ్ఛగా ఎగిరే పక్షులు... నారింజరంగు షిఫాన్ చీరలు పరిచినట్టున్న పచ్చిక బయళ్ళు... సంగీతం పాడే గాలికి వయ్యారంగా తలలూపుతున్న ఆ మొక్కలు! చూడరా... కాస్సేపు పెళ్ళికూతుళ్ళను మర్చిపోయి ప్రకృతిని చూడు..!"

గిరి, మురళి చూస్తున్న వైపు చూశాడు. ఎంతో ఆహ్లాదంగా వున్న ప్రకృతి... ఒకదాని వెంట ఒకటిగా కనుమరుగవుతూ, తిరిగి ప్రత్యక్షమవుతోన్న వింతవింత అందాలు... ఏ దృశ్యానికాదృశ్యమే ఎంతో రమణీయంగా ఉంది.

గిరి మనసులో పెళ్ళి గురించిన ఆందోళన కాస్సేపు మటుమాయమైంది.

• • •

రైలు విజయవాడ స్టేషన్‌లో ఆగగానే ముగ్గురూ రైలుదిగి హోటల్ రూమ్ చేరారు.

మర్నాడు ఉదయం పెళ్ళిచూపులకి వెళ్లారు...

అమ్మాయి పేరు మనోహరి!

"పేరెంత బాగుందో..!" అన్నాడు శీను.

"నీ మనసుని ఈ అమ్మాయైనా దోచేస్తే బాగుండురా..!" అన్నాడు మురళి.

అమ్మాయిని తీసుకొచ్చారు ఆడవాళ్ళు! చామన ఛాయకి కొంచెం ఎక్కువ, తెలుపుకి కొంచెం తక్కువ వంటి ఛాయ.

చక్కటి కనుముక్కు తీరు... చిరునవ్వు చిందే మోము!

అడిగిన వాటికి నిర్భయంగా సమాధానాలు చెప్తూ, ఎంతో స్నేహపూరితంగా మాట్లాడింది.

"హండ్రెడ్ మార్క్స్‌రా..!" చెవిలో రహస్యంగా అన్నాడు శీను.

"హండ్రెడ్‌కి టూ హండ్రెడ్..." మురళి గొణిగాడు. కాని, గిరి ఏం మాట్లాడలేదు.

వాళ్ళు పెట్టిన టిఫిన్లు తిని, కాఫీలు తాగి... హోటల్ రూమ్ చేరారు.

"కంగ్రాట్స్ రా..!" రెండు చేతులందుకొని ఊపేశాడు మురళి.

"హార్టీ కంగ్రాట్స్‌రా..!" గిరగిరా తిప్పాడు శీను. గిరి మాత్రం మౌనంగా ఉండిపోయాడు.

"మాట్లాడవేంరా..? మీ నాన్నకి ఫోన్ చేసేయనా..?"

గిరి దీర్ఘంగా నిట్టూర్పు విడిచి అన్నాడు- "అమ్మాయి చాలా అందంగా ఉందిరా!"

"ఈ మాట ఇంత నీరసంగా చెప్తావేంరా..?" విసుక్కున్నారిద్దరూ.

"కానీ... కానీ... ఎందుకో నా హృదయాన్ని స్పృశించలేదురా ఆమె!"

అంతే..! మురళి మండిపడ్డాడు.

"వెధవా! నీకసలు హృదయమే లేదు... దానికి స్పందన కూడానా? దేవుడసలు నిన్నెలా తయారుచేశాడ్రా గుండె లేకుండా..? అక్కడేదన్నా బండరాయి పెట్టాడా?"

"ఏమోరా..? నాకసలు ఈ జన్మలో నచ్చే అమ్మాయి దొరుకుతుందో, లేదో..?!" నిరాశగా అన్నాడు గిరి.

"దొరుకుతుంది! ఓ నల్లటి తుమ్మమొద్దు నచ్చుతుంది. పెళ్ళయ్యాక ఆమె నిన్ను చూస్తోందో... నీ పక్కనున్న నన్ను చూస్తోందో అర్థంకాక నువ్వు జుట్టు పీక్కునే రోజు వస్తుంది!" కసిగా అన్నాడు శీను.

"అలాంటి శాపాలు ఇవ్వకండిరా..!" జాలిగా అన్నాడు గిరి.

"ఇస్తాను..! నీకు నల్లగా వుండి, పిలక జడ... మెల్లకన్ను, ఎత్తుపళ్ళు... కుంటికాలు ఉన్న అమ్మాయి భార్యగా వచ్చును గాక..!"

"తథాస్తు... తథాస్తు..." ఇద్దరూ వెళ్లిపోయారు.

గిరి కళ్ళు నీటితో నిండాయి... గుండె బరువెక్కింది.

ఎంత ప్రయత్నించినా మనోహరిని తన జీవితంలోకి ఆహ్వానించలేకపోయాడు.

• • •

పదిరోజుల తరువాత శీను వచ్చి గిరికి తన వెడ్డింగ్ కార్డ్ ఇచ్చాడు.

గిరి నిర్ఘాంతపోతూ అన్నాడు- "ఇదేంట్రా! ఇంత క్షణాల మీద నీకు పెళ్ళెలా కుదిరింది?"

శీను చిద్విలాసం చేస్తూ అన్నాడు- "అమ్మాయిని చూసిన క్షణంలోనే నా మనసు తీసుకెళ్లి బీరువాలో భద్రంగా దాచాను. మనసు లేకుండా ముహూర్తాలు పెట్టించమన్నాను. వాళ్ళూ అందుకోసమే చూస్తున్నారుట..! ఫలితంగా ఇదిగో... కార్డ్స్ ప్రింట్ అయ్యాయి."

గిరి కార్డు చూశాడు.

వెంటనే షాక్ తగిలినట్లైంది...

అమ్మాయి పేరు- 'చి॥ సౌ॥ మనోహరి.'

కెవ్వుమన్నాడు... "ఇదేమిట్రా?" అంటూ!

శీను వేదాంతిలా అన్నాడు-

"మేరేజస్ ఆర్ మేడ్ ఇన్ హెవెన్! తప్పకుండా రారా పెళ్ళికి!" అంటూ వెళ్లిపోయాడు.

గిరి "జీవితం ఏమిటి? వెలుతురు... చీకటి..." అని పాడుకుంటూ రోడ్డు మీదకెళ్లాడు. రోడ్లన్నీ చెడ తిరిగి రాత్రి ఎనిమిది అవుతుండగా రూమ్ చేరాడు.

మురళి ఇంకా రూమ్‌కి రాలేదు.

గిరికి దాహం వేసింది. మంచినీళ్ల కోసం చూశాడు. బిందెలో నీళ్లు లేవు. ఉదయం ట్యాప్‌లో నీళ్లు రాలేదు. ఉన్న నీళ్లు అయిపోయాయి. మళ్లీ ఇంటావిడని నీళ్లడగాలి. వారానికోసారి బిందె తీసుకెళ్లి నీళ్లు ముష్టెత్తడం అలవాటైంది.

బిందె తీసుకుని ఇల్లుగల వాళ్ళింటి కెళ్లి కాలింగ్ బెల్ నొక్కాడు.

కొన్నిక్షణాల తరువాత తలుపు తెరుచుకుంది.

"ఎవరు కావాలండీ?" చిరుగాలికి కదిలిన వీణ తీగలా... గిరికి ఓ క్షణం కళ్ళు తిరిగాయి. ఒళ్ళు తూలింది.

విశాలంగా వున్న కళ్ళతో తనవైపే చూస్తోందో అమ్మాయి! ఆ కళ్ళల్లో 'ఎవరితను?' అన్న ప్రశ్నార్థకం, 'మాట్లాడడేం?' అన్న సందేహం... నక్షత్రాల కాంతిలోని ఓ చిరుమెరుపు!

బాబోయ్..! ఇవి కళ్ళా! వలపు వాకిళ్ళా!

ముందుకి పడిన పొడుగాటి వాల్జడ, ఒత్తుగావున్న కొన్ని వెంట్రుకలు... గుత్తులుగా మొహం. మీద చిందులేస్తోంటే... ఎంత అందంగా వుంది! అందమంటే ఇదేనా..?!

గిరికి ఆనందంతో నోటమాట రాలేదు.

వచ్చిన పని మర్చిపోయి... మంత్రముగ్ధుడిలా నిలబడిపోయాడు.

"ఏం కావాలండీ?" మళ్లీ అడిగిందా అమ్మాయి.

ఓ మధుర స్వప్నం చెదిరినట్టు కొద్దిగా కదిలాడు.

"నా... నా... నీ... నీ..." అన్నాడు తడబడుతూ.

"అత్తయ్యా! ఎవరో వచ్చారు చూడు..!" అతని 'నా- భాష' అర్థంకాని ఆ అమ్మాయి గట్టిగా అంటూ లోపలి కెళ్లింది.

గిరి హుషారుగా వెనక్కి తిరిగాడు.

రూమ్‌లోకి వస్తూనే బిందె కిందపడేసి, గట్టిగా "యూరేకా..!" అని అరిచాడు- గిరగిరా తిరుగుతూ.

అప్పుడే లోపలికి వచ్చిన మురళి తెల్లబోతూ అన్నాడు- "ఏమైందిరా?"

"అమ్మాయి నచ్చిందిరా నాకు!" ఉత్సాహంగా అన్నాడు గిరి.

"ఏ అమ్మాయి?" ఆశ్చర్యంగా చూశాడు మురళి.

"మన ఇంటివాళ్ళమ్మాయి!"

"వ్వాట్? ఆ అమ్మాయి పెళ్ళైపోయిందిగా..?!"

"అబ్బా! వాళ్ళమ్మాయి కాదురా... ఇంకో కొత్తమ్మాయి! ఇవాళే... ఇప్పుడే చూశాను."

"ఎవరూ! నల్లగా... పెద్ద కళ్ళు... జుట్టు వంకీలు... వంకీలుగా వుంటుంది..?"

"ఆఁ... ఆఁ... అవును! నువ్వు చూశావా?"

"ఆఁ..! ఇవాళ ఉదయమే దిగింది సూట్‌కేస్‌తో! వాళ్ళ బంధువులమ్మాయిట! అయినా ఆ జుట్టు, కళ్ళు తప్ప ఏం అందం వుంది ఆమెలో?"

"నా కళ్ళతో చూడరా! అందమంటే... అదే!" అన్నాడు గిరి తన్మయత్వంతో కళ్ళు మూసుకుని.

అ ఆ ఇ ఈ

ఆంధ్రభూమి డైలీ.. 17 ఆగస్ట్ 2002

"మమ్మీ... టాటా..! బై..!" శ్రీవారి వెనకాల స్కూటర్ మీద ఎక్కిన బాబు, పాప చిరునవ్వులు చిందిస్తూ టాటాలు చెప్పారు.

నేను కూడా అదే చిరునవ్వుతో "టాటా..!" అన్నాను.

"వస్తానోయ్ం..!" అన్నారు మావారు.

వాళ్ళు కనుమరుగైందాకా చూసి, గేటు వేసి లోపలికి వచ్చాను.

పెళ్ళయిన కొత్తలో ఆయన చిలక్కి చెప్పినట్టు చెప్పారు-

"పోస్టుగ్రాడ్యుయేషన్ చేసి ఇంట్లో ఖాళీగా వుండడం ఏంటి? చిన్నదో, పెద్దదో ఏదో ఒక ఉద్యోగం చేయి! ఆడవాళ్ళు కోరుకునే ఆర్థిక స్వేచ్ఛ వుంటుంది!" అని. అప్పుడు ఒప్పుకున్నా బాగుండేది... కొంచెమన్నా ఇంటిపని తగ్గేది.

చీపురు తీసుకుని గది ఊడ్చే కార్యక్రమం మొదలుపెట్టబోతుంటే... ఫోన్ మోగింది. విసుగ్గా హాల్లోకి పరిగెత్తాను.

హడావుడిలో రిసీవర్ తలకిందులుగా పట్టుకుని, "హలో..!" అనబోయి ఆగిపోయి, తిరిగి సరిగా పట్టుకుని, "హలో..!" అన్నాను రవ్వంత విసుగ్గా.

"హలో! ఏవరండీ మాట్లాడేది?" అవతలి నుంచి ఓ స్త్రీ స్వరం కొంచెం కమాండింగ్‌గా వినిపించింది.

"మీరెవరండి?" చికాగ్గా అడిగాను.

"నేను గోల్డ్‌మెడల్ పబ్లిక్ స్కూల్ నుంచి ప్రిన్సిపాల్‌ను మాట్లాడుతున్నాను!"

'గోల్డ్‌మెడల్ పబ్లిక్ స్కూల్' అంటే... మా పిల్లలు చదువుతోన్న స్కూలు... అమ్మో..! సర్దుకుని, కంఠంలో మృదుత్వం తెచ్చిపెట్టుకుని, "నమస్కారమండీ..!" అన్నాను.

"మీరు లాలిత్య, ఆదిత్య మదరేనా మాట్లాడేది?" ఇంగ్లీషులో అడిగింది.

"అవునండీ..!" మర్యాదగా చెప్పాను.

"ఏంలేదు... మీ పిల్లవాడు ఆదిత్య సరిగా చదవడం లేదు! రైమ్స్ చెప్పమంటే- 'అ, ఆ' అంటాడు, నెంబర్స్ చెప్పమంటే 'ఇ, ఈ' అంటాడు, ఒక్కటీ సరిగా చెప్పడు! ఐ డోంట్ నో వాటీజ్ రాంగ్ విత్ హిమ్..? ఎల్.కె.జి., యు.కె.జి., ఫస్ట్‌క్లాస్‌లో లేని ప్రాబ్లెమ్ ఏదో వచ్చింది అతనికి! ఏదన్నా యాక్సిడెంట్ అయిందా?"

'అపశకున పక్షీ...' అని తిట్టుకుంటూ "లేదు... లేదు!" అన్నాను కంగారుగా.

"ఎందుకని ఈ నాలుగు అక్షరాలు తప్ప ఇంకేం మాట్లాడడు..? చదివేది పబ్లిక్ స్కూల్లో... వీధిబడి పిల్లల్లాగా 'అ ఆ ఇ ఈ' అంటాడేంటి? చూడండి..! మదర్‌గా మీరు శ్రద్ధ తీసుకోకపోతే బాధ్యత మాది కాదు. 'స్కూలుకి పంపిస్తున్నాం కదా!' అని మీరు ఇంట్లో చదివించకపోతే లాభం లేదు... యు హావ్ టు టేక్ కేర్... మీ అబ్బాయి ఇలాగే వుంటే మా స్కూల్లో నుంచి తీసేస్తాం. దీసీజ్ ఫస్ట్ వార్నింగ్... ప్లీజ్ టేక్ కేర్!"

డబ్బాలో రాళ్ళు పోసి గిలకరించినట్టు గబగబా మాట్లాడేసి, ఫోన్ పెట్టేసింది.

ఆవిడ వాగ్ధాటికి చెమట్లు పట్టాయి. ఈవిడ కేమన్నా మతి చలించిందా? ఆదిత్య మొద్దుపిల్లాడేంటి? వాడికి భగవద్గీతలో శ్లోకాల దగ్గర్నుంచీ చక్కగా నోరు తిరుగుతుంది. బోడి ఎపిపిఎల్ఇ యాపిల్ అని అనడం రాదా? ఈవిడేదో పొరపాటు పడింది. ఈయన వచ్చాక ఈ ప్రిన్సిపాల్ సంగతి చెప్పాలి! వేలకి వేలు ఫీజు మింగేది కాక- పైనుంచి బోడి వార్నింగులొకటి! రేపు ఉదయాన ఇద్దరం వెళ్లి కడిగేస్తాం.

పనులు పూర్తిచేసుకుని, సాయంత్రం పిల్లల కోసం పకోడీలు వేయడానికి అన్నీ రెడీ చేసుకుని, పిల్లల కోసం చూస్తూ కూర్చున్నాను. మూడు గంటలకి ఆటో ఆగింది గుమ్మంలో.

పిల్లలు బిలబిలలాడుతూ దిగారు. ఇస్త్రీ డ్రస్సులు నలిగిపోయాయి, జుట్టు చెరిగిపోయింది, మొహాలు వడిలిపోయాయి. ఇద్దర్నీ దగ్గరకు తీసుకుని ముద్దులు పెట్టుకుని, స్కూలు విశేషాలు అడుగుతూ బట్టలు మార్చి, కాళ్లు, మొహాలు కడిగి, తల దువ్వి, పకోడీలు వేసి పెట్టి... ఇద్దరికీ పాలు కలిపిచ్చి, దగ్గరకు తీసుకుని ఆదిత్యని అడిగాను–

"నాన్నా..! స్కూల్లో నువ్వు సరిగా చదవడం లేదా?"

"చదువుతున్నాను మమ్మీ..!" అమాయకంగా చెప్పాడు.

'మరి, మీ ప్రిన్సిపాల్ ఎందుకలా చెప్పిందిరా?' అడగాలనుకున్న మాట గొంతులోనే ఆగిపోయింది. ఎందుకనో ఆవిడ ఫోన్ చేసిన విషయం చెప్పాలనిపించలేదు. పిచ్చివెధవ... తన మీద మేడమ్ కంప్లయింట్ చేసిందని తెలిస్తే బాధపడతాడు. "వెళ్లి హోంవర్క్ చేసుకోండి!" అన్నాను.

"హోంవర్క్ తరువాత చేసుకుంటాను మమ్మీ! కాసేపు ఆడుకుంటాను!" అన్నాడు జాలిగా ఆదిత్య.

లాలిత్య నా ఒళ్ళో కూర్చుని నోట్లో వేలేసుకుంది. వాళ్ళిద్దరినీ చూస్తుంటే నిజంగా నా కడుపులో దేవేసింది. తప్పదు... మళ్లీ రేపు వాళ్ళ మేడమ్ ఫోన్‌చేసి నాకు పెట్టే చివాట్లు భరించడానికి నేను సిద్ధంగా లేను. అందుకే "ఆడుకుంటే ఏం వస్తుంది? చదువుకుంటే అమెరికా వెళ్లి బోలెడు డబ్బు సంపాదించవచ్చు!" అన్నాను.

"మమ్మీ... అడుకుంటాను!" మారాం చేశాడు.

"చదువుకోమన్నానా?"

"ఆడుకుంటాను!"

"చంపుతాను..!"

"ఏంటోయ్ః... చికాకు పడుతున్నావు?" హుషారుగా లోపలికొచ్చారు ఆయన.

"చూడండి! చదువుకోరా అంటే ఆడుకుంటా నంటాడు..!"

"అంతేనా? వెళ్లు నాన్నా... ఆడుకో!" ఆయన మాట పూర్తికాకుండానే దౌడు తీశాడు ఆదిత్య.

"మీకేం మతిపోయిందా? నేనోపక్క చదువుకోమని తిడుతుంటే, అలా అలుసిస్తారేం? వాడు నా మాట వింటాడా..?" కోపంగా అడిగాను.

"చక్కగా వింటాడు– చెప్పతగింది, చెప్పవలసిన రీతిలో చెబితే..!"

"ఏంటి చెప్పేది? పొద్దున మీరిలా వెళ్లారో, లేదో– వాళ్ళ ప్రిన్సిపాల్ ఫోన్ చేసి, 'మీవాడు చదవడం లేదు...' అంటూ నానా గడ్డీ పెట్టింది..."

"తిన్నావా?"

"తమాషాగా ఉందా మీకు..? ఆఖరికి నాకు గడ్డే పెడతారు!"

"చూడూ! సంవత్సరానికి లక్ష రూపాయలు ఇచ్చేది, వాళ్ళని సుఖపెట్టి మనం చదివించడానికి క్కాదు... అలా అయితే, ఇంక ఆవిడెందుకు? నువ్వు అడగలేదా?"

"ఏంటి అడిగేది? ఊపిరి తీసుకునే సమయం ఇవ్వకుండా వాయించింది. అసలైనా ఇలా చదువుతో వ్యాపారం చేసే స్కూళ్లని ఎలా రికగ్నైజ్ చేస్తారో అర్థం కాదు..!"

"అబ్బ... ఎంతకాలానికి ఓ తెలివైన స్టేట్‌మెంట్ ఇచ్చావు?"

"చాల్లెండి... మీ మెప్పుదల నా కవసరం లేదు! వాడిని పిలిచి ఏం చదువుతున్నాడో తెలుసుకోండి!"

నా పని పూర్తిచేసుకుని వచ్చేటప్పటికి, అప్పుడే ఆదిత్య లోపలి కొచ్చాడు.

ఆయన టీ.వీ. చూస్తున్నారు– లాలిత్యను ఒళ్ళో పడుకోబెట్టుకుని!

ఆయన దగ్గరకు [illegible] అడగాను– "మీకేం చెప్పాను... మీరేం చేస్తున్నారు?"

"ఏమో! ఏం చెప్పావు?" అడిగారు అమాయకంగా..!

"నటించకండి! వాడిని పిలిచి ఏం చదువుతున్నాడో అడగమన్నానా? వాడిప్పుడు వస్తున్నాడు... చూశారా... టైం ఏడు కావస్తోంది! ఇలా అయితే మళ్లీ రేపు ఆవిడ ఫోన్ చేస్తే 'మావారితో మాట్లాడండి...' అని మీ ఆఫీసు నెంబరు ఇస్తానంతే!"

"అబ్బా సుజా... ఏంటీ నీ బాధ? అరేయ్ః ఆదిత్యా... ఇలా రారా!" ఆయన పిలుపుకి ఆదిత్య ఛెంగున ఎగిరి ఆయన ఒళ్ళో కూర్చున్నాడు.

"మీ స్కూల్లో ఏం చెబ్తున్నారురా?"

"అన్నీ చెప్తున్నారు!"

"అన్నీ అంటే?"

"అన్నీ..."

"అదికాదు నాన్నా... సరిగా చెప్పు! ఏం చెప్తున్నారు?"

"అన్నీ చెప్తున్నారు డాడీ..!"

"అడ్డగాడిదా... సరిగా చెప్పు! చంపుతాను!" నేను ఉరిమేటప్పటికి బిక్కమొహం పెట్టాడు.

"అబ్బా... నువ్వుండు!" నన్ను విసుక్కుని లాలింపుగా అడిగారు– "అదికాదు నాన్నా... నీకేం వచ్చు? చెప్పు..!"

"అ ఆ ఇ ఈ..!"

"వెధవా... చంపుతాను! ఇదే ఆవిడ మొత్తుకుంది ఫోన్‌లో! ఏదడిగినా 'అ, ఆ ఇ ఈ' అంటాడు. పబ్లిక్ స్కూలా? లేక వీధిబడా అని..?!"

"ఇందులో తప్పేం వుంది? వాడు చక్కగా చదువుతున్నాడు... ఎవరావిడ? సరిగా చదవడం లేదన్నది..!"

"మీకేం మతిపోయిందా? వాడు ప్రతిదానికీ 'అ ఆ ఇ ఈ' అంటోంటే... చక్కగా చదవడం ఏంటి?"

"పిచ్చిదానా! భవిష్యత్తులో వీళ్ళు నేర్చుకోవాల్సింది ఇదే! అమెరికా... ఇంటర్‌నెట్... ఇ-సేవ, ఈ-మెయిల్... ఈ-కోర్టు, ఇ-ఫోరమ్, ఇ-బ్యాంకింగ్... ఇ... బిజినెస్... వగైరా వగైరా..."

ఈయన కేమైంది? "మీరు ఉదయం వెళ్లేటప్పుడు వీధి మొదట్లో ఎవరో నిమ్మకాయలు, కొబ్బరి చిప్పలు, పసుపు, కుంకం వేశారు... అదికానీ తొక్కారా?"

ఆయన శ్రీకృష్ణ పరమాత్ముడిలా నవ్వారు-

"రేప్పొద్దున మనిషి తన మెదడుతో ఆలోచించడానికి బదులు తనకి ప్రత్యామ్నాయంగా రోబోట్‌కి మెదడు ఏర్పాటుచేసి, ఆలోచింపచేసే అధునాతన ఎలక్ట్రానిక్ యుగంలో బతుకుతున్నాం! ఇంక ఇంతకన్నా నేర్చుకోడానికి మాత్రం ఏం వుంది ఈ పిల్లలకి? జగమంతా ఈ మయం... బతుకంతా అయోమయం..! ఈ ప్రభుత్వం చేస్తున్న ఎలక్ట్రానిక్ గాయం!"

"నేనడిగేదేంటి... మీరు చెప్పేదేంటి?" విసుగ్గా అడిగాను.

"నువ్వు అడిగింది నేను చెప్పాను! వాడు 'అ ఆ ఇ ఈ' అనడంలో తప్పేం వుందో నాకేం అర్థంకావడంలేదు! వాడు తెలుగువాడు- తెలుగు పిల్లాడు..! ఈ పబ్లిక్ స్కూళ్లు కుప్పలు, తెప్పలుగా వచ్చి తెలుగు అక్షరాలను గొయ్యి తీసి పాతేస్తున్నారు. అయినా ప్రభుత్వానికి చీమ కుట్టినట్లు కూడా లేదు!"

"అబ్బబ్బ... మీతో చెప్పేకన్నా ఏ గోడకో చెప్పడం నయం! మిమ్మల్ని నమ్ముకుంటే అయ్యేది కాదు. నేను రేపు స్కూలుకి వెళ్లి కనుక్కుని వస్తాను విషయం ఏంటో..." విసురుగా అక్కడి నుంచి వచ్చేశాను.

మర్నాడు ఉదయం- పిల్లలతో పాటు స్కూలుకి వెళ్లడానికి త్వరగా రెడీ అయ్యాను. టిఫిను చేయలేదు.

"ఇవాళ టిఫిను చేయడం లేదు. బయటికెళ్లి బ్రెడ్ పట్రండి..!" అన్నాను- పేపర్ చదువుకుంటూ కూర్చున్న ఆయనతో!

"బ్రెడ్ ఏంటి... మనమేం అమెరికన్స్‌మా?. ఎంచక్కా తెలుగు టిఫిన్ పొంగలో, ఉప్మానో చేయి..!"

"ఆఁ... మరే! ఈ తెలుగు గోలే కొంప ముంచుతోంది. పిల్లలతో స్కూలుకి వెళుతున్నాను. అసలీ 'అ ఆ ఇ ఈ' గోలేంటో తెలుసుకుని వస్తా! టిఫిన్ చేసే టైం లేదు."

"ఎందుకలా వాడిని నువ్వు, వాళ్ళ మేడమ్ కలిసి బాధపెడతారు? ఏదో నేర్చుకోనీ..!"

"మీరూరుకుంటారా?" చిరాగ్గా అని గట్టిగా పిలిచాను...

"ఆదిత్యా... స్నానం చేద్దువుగాని రా..!"

వాడు పలకలేదు.

"ఆదిత్యా!" మరోసారి గట్టిగా పిలిచాను.

ఎక్కడా అయిపు లేదు.

లాలిత్యకి స్నానం చేయించి, తయారుచేసి, వాడిని వెతుక్కుంటూ వీధిలోకి వెళ్లాను.

"ఆదిత్యా..!" గట్టిగా పిలిచాను.

పలకలేదు.

మరోసారి "ఆదిత్యా!" అని పిలిచాను.

పక్కింటబ్బాయి సైకిల్ మీద వెళుతూ, "అక్కడ ఉన్నాడాంటీ... ఆదిత్య!" అంటూ చేత్తో ఎదురుగా కడుతోన్న అపార్ట్‌మెంట్స్ వైపు చూపించి వెళ్లిపోయాడు.

వాచ్‌మన్ కొడుకుకి ఏడేళ్లుంటాయి. వాడి దగ్గర కూర్చుని సీరియస్‌గా వాడి ఒళ్ళో వున్న పలకలోకి తొంగిచూస్తున్నాడు ఆదిత్య.

ఒళ్ళు మండింది. విసురుగా వెళ్లి "ఒరేయ్ఁ గాడిదా... ఇక్కడేం చేస్తున్నావు? స్కూలు కెళ్లవా?"

"మమ్మీ..! అ ఆ ఇ ఈ..!" అన్నాడు వాడు మెరిసే కళ్ళతో.

"మళ్లీ మొదలైందా? చంపుతాను గాడిదా... పద... స్నానం చేసి, స్కూలుకి వెళుదువుగాని!"

"అ ఆ ఇ ఈ... చూలు!" అన్నాడు మళ్లీ పలక మీద అక్షరాలు దిద్దుతోన్న వాచ్‌మన్ కొడుకు వైపు చూపిస్తూ.

నా కళ్ళు వాడు చూపించిన వైపు తిరిగాయి.

'అ ఆ ఇ ఈ...' పలక మీద చాక్‌పీసుతో రాసిన పెద్దపెద్ద అక్షరాలను దిద్దుతున్నాడా కుర్రవాడు- తలవంచుకుని దీక్షగా.

ఇదా... వీడి 'అ ఆ ఇ ఈ' వెనక వున్న వాస్తవం..?

"మమ్మీ..! నాకు 'అ ఆ ఇ ఈ' వచ్చేశాయి. అ ఆ ఇ ఈ!" పదేపదే ఆ అక్షరాలు పలుకుతూ నా వెంట నడిచాడు ఆదిత్య.

నాకెందుకో చాలా గిల్టీగా అనిపించింది.

తెలుగుదేశంలో- తెలుగు పిల్లవాడిగా పుట్టిన నా కొడుకు 'అ ఆ ఇ ఈ' అనే అక్షరాలను ఎంతో అపురూపంగా, మాకెవరికీ తెలియని ఓ అద్భుత రహస్యం కనుగొన్న శాస్త్రవేత్తలా చూస్తుంటే మొదటిసారిగా నాకున్న ఇంగ్లీషు చదువుల మోజు మీద ఏవగింపు కలిగింది.

ఆదిత్య పదే పదే 'అ ఆ ఇ ఈ' అనే అక్షరాలను ఉచ్చరించడానికి వెనక వున్న రహస్యం తెలిసింది. కానీ, నేను తెలుసుకున్న రహస్యం మావారికి చెప్పడానికి నాకు మొహం చెల్లలేదు.

మౌనంగా వాడిని తీసుకుని ఇంట్లోకి నడిచాను.

అత్తలూరి విజయలక్ష్మి గారి రచనలు

ఆనాటి చెలిమి ఒక కల!

(కథా సంపుటి)

నీహారిక

(రేడియో నాటకం)

అపూర్వ

(కథా సంపుటి)

అపురూప

(కథా సంపుటి)

దత్తపుత్రుడు

(నవల)

మహావృక్షం

(నవల)

నేనెవరిని?

(నవల)

అమావాస్యతార

(నవల)

అంతర్మథనం, మ్యాచ్ ఫిక్సింగ్

(నాటికల సంపుటి)

జయంతి పబ్లికేషన్స్- హైదరాబాద్ వారి ప్రచురణలు

19-90, పి & టి కాలనీ, దిల్‌సుఖ్ నగర్, హైదరాబాద్-500 060. ఫోన్ : 040-31034168

శ్వేతపత్రం

వెల : రూ॥ 40/-

జాతీయ కవి, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయ ప్రతిభా పురస్కార గ్రహీత...
శ్రీ అడిగోపుల వెంకటరత్నం రచన.

అభ్యుదయాన్ని ప్రబోధిస్తూ... సమాజంలోని సమకాలీన పరిస్థితులపై శ్రీ అడిగోపుల సంధించిన కవితా సుదర్శనం - ఈ 'శ్వేతపత్రం.'

కవితామాలిక-2004

వెల : రూ॥ 50/-

సాహితీచరిత్రలో తొలిసారిగా రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ఉన్న 150మంది సీనియర్, వర్ధమాన కవులు/కవయిత్రులు పాల్గొన్న 'శతాధిక కవితాసంపుటి.' **జయంతి పబ్లికేషన్స్** ద్వారా 2004 సంవత్సరంలో విడుదలౌతున్న ఈ పుస్తకం- 150మంది కవులు/కవయిత్రుల కవితలతోపాటు వారి ఫోటోలు, చిరునామాలు, ప్రతీ కవితకు ఇలస్ట్రేషన్‌తో కూడిన తొలితెలుగు మల్టీకలర్ టైటిల్డ్ కవితాసంకలనం.

ఇంద్రధనుస్సు

వెల : రూ॥ 60/-

సీనియర్ రైటర్... **డా॥ సోమిరెడ్డి (పెళ్ళకూరు) జయప్రద** రచన.

ఆకాశాన్ని గురించి కవిత్వం వ్రాసి ఆవిష్కరించి మురిసిపోతున్న ఈరోజుల్లో... దారితప్పిన అడుగుల బ్రతుకుల్ని కవిత్వం చేసి, జీవితంమీద నమ్మకం పెంచేలా- కన్నెప్పలు

మనసుకు మరణం

వెల : రూ॥ 60/-

సీనియర్ రైటర్... **డా॥ సోమిరెడ్డి (పెళ్ళకూరు) జయప్రద** రచన. దాంపత్య జీవితంలోని ప్రణయ మాధుర్యానికి పెద్దపీట వేసి, భర్త కోణంలోంచి భార్య ఔన్నత్యాన్ని అద్భుతంగా చిత్రించిన దీర్ఘ కవిత. మనసులో ఆర్ద్రత, స్పందించే హృదయమున్న ప్రతిఒక్కరూ తప్పక చదవాల్సిన కవితాకావ్యం.

ఉపాసన

వెల : రూ॥ 50/-

అక్షరాలతో దృశ్యాన్ని ఆవిష్కరించే సీనిక్ రైటర్... **యస్వీకృష్ణ** రచన.

మానవారణ్యంలో ఓ ఒంటరి బాటసారి తన గమ్యాన్ని అన్వేషిస్తూ... లౌకికతకు, ఆధ్యాత్మికతకు వారధి వేసి చెక్కిన సాహితీశిల్పం. మార్మికవాద రీతిలో వ్రాయబడిన తొలితెలుగు దీర్ఘ కవిత.

(త్వరలో విడుదల!)